

nuriye eleğen

SÜNNET PEYGAMBERİMİZ (A.S.M.) **PEDAGOJİSİNDE** ERGENLERE NASIL **ERGENLİK** DAVRANIRDI?

nuriye eleğen

SÜNNET PEYGAMBERİMİZ (A.S.M.)
ERGENLERE NASIL
DAVRANIRDI?
PEDAGOJİSİNDE
ERGENLİK

 NESİL

Sünnet Pedagojisinde Ergenlik

Peygamberimiz (a.s.m.) Ergenlere Nasıl Davranırdı?

Nuriye Çeleğen

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ekrem Altıntepe

Editör: Cihan Dinar

Tashih: Rahime Sönmez

İç Tasarım: Said Demirtaş

Kapak Tasarımı: Nesil Grafik

ISBN: 978-605-162-221-7

Sanayi Cd., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna

34196 Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 3225

Faks: (0212) 551 2659

www.nesilyayinlari.com

nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Yayıncılık Direktörü: Uğur Turan

Dijital Yayın Tarihi: Nisan 2014

Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.

www.nesildigital.com

Nuriye Çeleğen

e-mail:nuriyecelegen@yahoo.com

Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türkoloji bölümünü bitirdi. İslamî Türk edebiyatı bölümünde master yaptı. Edebiyat öğretmenliği yapmakta.

YAYINLANAN KİTAPLARI

- Hanımların Gözüyle Bediüzzaman
- Kadın Nasıl Mutlu Olur?
- Neden Örtünüyorum?
- Yürek Fısıltıları
- Said Nursî'nin Gözüyle Kadın
- Bediüzzamanca Bakışlar
- Alfya
- Bir Ayrılık Bir Gurbet
- Peygamberimiz Kadınlara Nasıl Davranırdı?
- Peygamberimiz Çocuklara Nasıl Davranırdı?
- Peygamberimiz Nasıl Bir Babaydı?
- Peygamberimiz Gençlere Nasıl Davranırdı?
- Aşk-ı Sükûn: Her Kadın Hacer'dir.
- İffet-i Kalp
- Hay Sultan: Bir Abdülkâdir Geylânî Romanı

Kişiye Özel Pedagoji

AHMED BİN HANBEL HAZRETLERİ, huyun da rızık gibi insanlar arasında taksim edilmiş olduğunu söyler. Her insanın rızkı farklı olduğu gibi, her çocuğun huyu da farklıdır. Herkesi eşitlemek mümkün değildir. Kiminin hırsı ve ihtirası fazla olurken, kiminin de merhameti ve şefkati fazla olur. Huylarımızla sınanırız. Kulluk sınavı, bize rızık olarak verilen iyi huyları doğru için kullanmanın, kötü huyları da iyiye dönüştürmenin fırsatıdır.

Tek tip eğitim metodu, farklı huylara sahip olan insan fıtratı ile ters düşmektedir. Şimdiki eğitim, yaş gruplarına göre ayrılmaktadır. Yaşlarımız aynı olabilir, ama huylarımız ve rızkımız farklıdır. Bu farklılığın neticesi olarak, bugünkü ebeveynler—hiçbir dönemde olmadığı kadar—pedagog arayışına girmektedirler. Sonuç alınmayınca da yakınmalar başlamaktadır.

Peki, pedagogların tavsiyeleri yanlış mıdır? Hayır. Sonuç alamamanın nedeni, onların yanlışlıklarından değil, öngördükleri tavsiyeler bizim çocuğumuzun karakter rızkına uygun düşmediğindendir. Bu sefer de “Benim çocuğuma uygun eğitim nedir?” sorusu karşımıza çıkmaktadır. Peki her çocuğa özel eğitim metodu var mıdır?

Rabbimiz her insanın eğitimini de özel kılmıştır. Beni bir esması ile diğerini de başka bir esması ile terbiye eder. Nasıl bir ilaç birine şifa olurken diğerine zehir olabilir. Her insana özel eğitim metodu Rabbanî eğitimidir. Bu eğitimin uygulama kılavuzu ise sünnettir. Allah Resûlü, Rabbanî eğitimin pedagogudur. “Sünnet Pedagojisi” kavramını kullanmak, bu pedagojiyi tanımak ve yaygınlaştırmak zorundayız. Bu asırda buna çok daha fazla ihtiyacımız vardır. Eskiden çocuklar gelenek ve göreneklerle eğitilmiş. Kimi karakterler toplumu eğitime metodu ile eğitime girmeyebilirmiş. Şimdilerde ise küçük toplumlardan tüm dünyaya açılan ve etkilenen çocuklar farklı huy ve karakterlerin etkisi altında kalıyor. Bu durum tabiri caizse pek çok hastalığı olan birini, tek bir hastalığın ilacı ile tedavi etmeye benziyor. Bu bakımdan “Sünnet Pedagojisi” bizim asrımızda zarurettir.

Sünnette davranış birdir, fakat o bir davranışın içinde bütün esma yansımaktadır. O bakımdan aynı davranış, her insanda farklı esmanın yansımaları oluşturmaktadır. Ruh aynamızda hangi esmaya muhatap isek o esmanın tecellisi bizi kuşatmaktadır. Ruh aynamızda yansıyan esma ile birliktelik sağlandığından o davranış bana özel olurken, diğerlerine de özel olmaktadır. Durum böyle olunca, sünnet olarak yapılan bir davranış her huyda tesirini göstermektedir. Davranışın uygulaması niyet ile yapılır. Sünnet diye yapmak niyettir. Bu niyetle Rabbimize bağlanıp diyoruz ki: “Yâ Rabbi bu davranışta yansıyan esma ne ise ben onu imdadıma çağırıyorum. Davranışımı o esmanla, o esmanın en güzel yansıtıcısı olan Resûlünle ve Seninle bağlıyorum.”

Davranışımız Allah Resûlü ile bağlandığı için ibadet oluyor, bir kıymet kazanıyor. O davranışın içinde 99 esma yansıdığı için yüz kıymet alıp, yüz cihetle bekâ buluyor. Eğitim metodu ise bir metod olmaktan çıkıyor, esmanın yansıması adedince sınırsız eğitim metodu oluyor. Herkese uygun tarz o kişide tecelli ediyor. Bir başka açıdan da düşünmek gerekirse, Allah Resûlünü Rabbimiz terbiye etmiştir. Küçük yaşta annesi, kendisi doğmadan önce de babası dünyadan alınmıştır. Allah Resûlü, “Rabbim beni terbiye etti, edeplendirdi” buyurmaktadır.

Demek ki Rabbimiz terbiyede kulunu kimseye bırakmak istemiyor. Anne ve baba sebep, şu anki ebeveynler çoğu zaman sebep olduğunu unutarak perde oluyor. ‘Rab’ ismi ile çocuğunu bağlamıyor, o esmasından yardım dilemeyi unutuyor. Sünnet ise bu unuttuklarımızı, her an farkına varamadığımız bu hususları fark etmeden de yapmaktır.

Çocuğun eğitiminde sünnete uymak, o davranışla çocuğun ellerinden tutarak Allah Resûlü’nün huzuruna götürmektir. Hangi çocuk onun huzuruna gitmiş de terbiye olmamış? İlk önce ona götürmediğimiz çocuklarımızı dünyevî olabilen Batılı pedagoğlara götürmekle sorunları çözebiliyor muyuz?

Bütün bunların ötesinde her sünnette Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselâmın orada yansıması vardır. Bu yansımanın manevî etkisi vardır. Eğitim, manevî terbiye metodudur. Eğitim ruhun eğitilmesidir. Eğitim, görülenin

ötesinde görölmeyeni terbiye etmektir. Onun için eğitimin özü madde değil mânâdır. Manevî içerikten yoksun eğitim metodlarının netice alması zordur.

Ergenlik Dönemi Nedir, Ne Değildir?

ERGENLİK DÖNEMİ, bilimin ve dinin farklı bakışlarını içermektedir. Bilimin söyledikleri ile dinin söylediklerini Allah Resûlü'nün hayat ekseninde değerlendirecek olursak ciddi tezatlar ortaya çıkmaktadır.

Önce şunu belirtmek gerekir ki, buluğ dönemi mükellefiyet dönemidir. Dinî olarak bireyin artık sorumlu olduğu dönemdir. Allah (c.c.) tarafından muhatabiyetinin kabul edildiği dönemdir. Oysa bilim, ergenlik çağını sorunlu dönem olarak kabul eder. En büyük tezat burada yaşanır. Biri sorunlu dönem derken, diğeri sorumlu olduğu dönemdir der. Birisi sorunlu kabul edip hiçbir sorumluluk yüklemeyen, diğeri en önemli kulluk sorumluluğunu yükler.

Bilim, ergenlik dönemine genellikle hormonal açıdan bakar. Hormonların değişiminin bireyi agresif ve sinirli yaptığını söyler. Hormonel değişimin, duygusal değişimi netice verdiği bu dönemde ergenin duygusal değişimini kontrol eden Rabbi ile muhatap olmanın önüne geçilirse, birey kimseyle muhatap olmak istemez ve herkesten kaçır. O dönemde duygular zirve yapır, bu ilk muhatabiyetteki heyecanın da göstergesidir. Onun dizginlenmesi ve sükûnet sağlanması muhatabiyetinin idraki ile olur.

Bilim, bedensel değişimi ergenin kendi ile yabancılaşması olarak ele alır. Olumlu beden imajının, olumlu benlik kavramı ve benlik saygısı oluşturduğunu, böylece de ergenin arkadaş ilişkilerinde daha uyumlu ve daha özgür olacağını söyler. Oysa bedensel imaj kişinin kendi elinde olan bir şey değildir. Bedensel imaj değişendir. Bedensel vurgu yapılan gençler fiziklerinde sorun olmasa da mutlaka sorun bulup fiziksel görüntüsü ile sorun yaşır. Ergenin bu yaş dönemine kadarki eğitiminde fiziksel görüntüyü öne çıkartmak, maddeye önem vermek, ergenlik döneminde bedensel imajıyla sorun yaşamasına neden olur.

Bilimin ergen için öngördüğü ikinci konu da bedensel imajın devamı olan cinselliktir. Bu duygusunun tatmini ile ergenin sorunlarının biteceğini sanır. Ergenin bu konudaki pervasızlığı

aslında önce ergeni rahatsız eder. Bu durumda aşırı derecede saldırgan, kızgın ve agresif olur. Belki de henüz kirlenmemiş ruhu yaptıklarından rahatsızlık duyar. Utanç duygusu hisseder. Bu duyguları bastırmak isteyen ergenin hayvanî özellikleri çoğalır. Çevreye karşı acımasız olur. Şefkat ve merhameti azalır. En önemlisi aşk duygusunu kaybeder ya da kendini aşık sanarak kandırır. Bu yaşlar ergende aşk duygusunun ortaya çıktığı dönemdir. İçte tutuşan, gizli kalan bu duygular ergeni olgunlaştırır. Günah ile cinsellik duygusunu tatmin eden gençlerde duygusal bazdaki hazlar kaybolur. Asla âşık olamaz. Bu da onu rahatsız eder.

Bilim, ergenlik dönemine ‘soyut dönem’ der, somutu öne sürer. Allah Resûlü ergene soyutu öne sürüp, somutun mahiyetini, değersizliğini ve faniliğini gösterir. Ergen somut düşünceden ziyade soyut düşünür. Bunun neticesi olarak da somut algıdan ziyade, soyut algıdan mutlu olur. Çünkü bu yaş dönemi somutu algılama değil, soyutu algılayıp muhatap olma dönemidir. Soyut olan melekleri algılama, soyut olan ahirete ve kabre inanma dönemidir. Bu bakımdan maddî şeyler değil, her konuda soyut şeyler ergeni mutlu eder. Daha da önemlisi maddî sevgiler değil soyut sevgiler ister. Dünyevî sevgilerinde de platonik aşklar ergeni mutlu edip geliştirir.

Bilim, ergenlik dönemine ‘fırtınalı ve stresli dönem’ der. Ergenin kavgacı olduğunu bu dönemde ergenin aile ile kavgalı olduğunu söyler. Fırtınalı ve stresli dönemden ziyade, kavgalı dönem olduğu doğrudur. Ergen bu dönemde nefis ve şeytanyla tanışır. Onların ilk yüklenmeleri, dinî yaşantısı olmayan ergende fırtınalı olur. Kavga hissi, nefis ve şeytana karşı verilmiş bir duygudur. Ergen bu duygusunu soyut varlıklarda kullanamayınca ailesine karşı kullanır.

Bilim, bu yaşlardaki ergen için “Her söyleneni üstüne alır, kırılabilir, herkese küser, yanlış anlar, yanlış yapar” der. Her söyleneni üstüne alma dönemi, ancak Rabbin söylediklerini üstüne alma dönemidir, dış çevrenin değil. Çünkü mükellefiyet dönemi başlamıştır. Rabbin söylediklerini üstüne alma kapısı kapanırsa ergen arkadaş çevresinin, özellikle de ebeveynin her söylediğini üstüne alır. Hep olumsuz algılar ve kırılabilir olur.

Ergenlik döneminin yakıcı ve yıkıcı geçmesinin temelinde ergenin ilk günahla karşılaşması vardır. İlk günahların ruhu yakması algılanır. Zamanla o yakıcılık ülfet peyda eder. Genç de ısrarla sürdürdüğü günahlara alışır.

Bilim ergenlik dönemine “Bireyin seçim yapma sürecinin başladığı dönem” der. Evet seçim yapma dönemidir. Ebedî seçimi yapma dönemi olurken bunu yalnız dünyevî seçimler ve mesleki seçimlere indirgemek bu seçim duygusunun karşılıksız kalmasını sağlar.

Bilim ergenlik döneminde bireyin ‘endişeli’ olduğunu söyler. Ergenlik, dünya ile tanışmanın ve onu algılamanın zamanı olduğu gibi, dinî açıdan da bireyin Rabbi ile tanışıp muhatap olma dönemidir. Bu dönemde duygular hem dünyaya hem de ahirete sınırsız açılır. Ergenin duyguları dünyaya karşı açılıp ahiret engellenirse, ergen ulaşamadığı her dünyevîlikte bunalım yaşar. Bireyi dünyevî istikbali düşünme endişeye sokar, uhrevî istikbal rahatlatır, mutlu yapar. Ergenin bozulmamış fitratı ve kabiliyetleri dünyevîliğe isyan eder. Fırat yalan söylemediğinden, ergen bu kabiliyetlerin dünya için verilmediğini bilinçaltında algılar ve bu algılar tepki olarak ortaya çıkar.

Peygamberler Ergenlik Bunalımı Yaşadı mı?

BİLİM ERGENLİK BUNALIMINI ‘hormonel değişim’ olarak görüp ergenliğin biyolojik bir neticenin sonucu olduğunu söylese de herkeste ergenlik bunalımının görülmemesi veya aynı tesirde olmaması bilimin bu söylemini tam anlamıyla karşılamamaktadır. Eğer ergenlik biyolojik bir durum olsa, ilk başta peygamberlerde görülmesi gerekir. Çünkü peygamberler beşeri yönleriyle de insanlara örnek olarak gönderilmiştir.

Ergenlik dönemi için peygamberlerin hayatına baktığımızda, bir tanesinin bile hayatında ergenlik bunalımına rastlanmaması bunun biyolojik bir sonuç olmadığını göstermektedir. Eğer fitrî olsa, bizlere örnek olması açısından bazı peygamberlerde görülmesi gerekirdi. Mesela, peygamberler de bizler gibi bebek olmuşlar, bebeğin tüm özelliklerini taşımışlar, ağlamışlar, anneleri hatta süt anneleri tarafından emzirilmişler. Çocuk olmuş oyun oynamışlar, ama ergenlik dönemine gelince hiçbirisi bunalım yaşamamış.

Sinirli, agresif olmamış. Ailesi ile dünyevî konular için ters düşmemiş. Kendini küçük görmemiş. İntihar etme gibi bir düşünceye kapılmamış.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın hayatına baktığımızda ergenlik sorunu diye bir sorunlu dönem bulunmamaktadır. Hatta hayatı bu dönemlerde yetim ve öksüz olarak amcasının koruması altında geçmiştir. Peygamberlerin ve Peygamber Efendimizin hayatında böyle bir bunalımlı dönemin bulunmaması önemli bir husustur. Üstelik peygamberlerin hayatında böyle bir dönem bulunmadığı gibi, Allah’ın da bu yaş dönemindeki kullarını kendine muhatap kabul etmesi, dikkatle incelenmesi ve üzerinde durulması gereken bir husustur.

Hiçbir asırda da bizim asrımızdaki gibi bir ergenlik sorunu görülmemektedir. Abdülkâdir Geylânî, Bağdat’a ilim tahsili için yola çıktığında ergenlik yaşındaydı. Üç yıl Bağdat’ın girişinde bekletildiğinde on beş yaşındaydı. Said Nursî zalim

Mustafa Paşa'yı adalete çağırdığında ergenlik yaşındaydı. Yüz kadar âliminin sorularına cevap verdiğinde ergenlik yaşındaydı. Said Nursî, “Bediüzzaman” lakabını aldığıında ergenlik yaşındaydı. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u fethettiğinde ergenlik yaşındaydı.

Daha yüz yıl öncesine kadar ergenlik yaşında dediğimiz insanlar büyük sorumluluk almaktaydı. Aile reisi olmakta, ailenin tüm sorumluluğunu üstlenmekteydi.

Ergenlik yaşına gelene kadar olan çocukluk dönemini de göz ardı etmemek gerekir. Günümüzde ise yalnız eğlenmek ya da dünyevî yönden eğitim üzerine bir çocukluk planı algılayışı var. Dil öğrenme, spor ve mûsikî çalışmaları 4-5 yaşlarında başlarken, dinî eğitim ‘daha çocuk’ engeline takılıyor. Modern eğitim, çocuğun olgunluğa geçişini engelliyor. Osmanlı'da 4 yaş, 4 ay, 4 günlük olunca törenle ilim öğretmeye başlatıp çocuğun kemâlâtla tanıştırıldığı yaşta bizler çocukları oyun için anaokullarına gönderiyoruz. Manevî âlemin kapısını onlara aralamıyoruz. Elbette 4 yaşında eğitime başlayan ve manevî eğitimin kapısını aralayan bir çocuk on iki, on üç yaşında olgun bir döneme gelir ve ergenlik sorunu kalmaz.

Kemâlâtla tanıştırmadan çocuk söylemi ile geçen bir dönemden sonra çocuğa “büyüksün, ergensin, reşitsin, mükellefsin” dayatması elbet çocukta şoke olma hali getirir. Bu şoke olma durumuna ise bilim, “ergenlik dönemi” demek ve çözüm arayıp bu dönemdekileri hasta kabul edip, tedavi yöntemleri bulmaya çalışmaktadır. Ruhsal anlamda büyümeyen çocuk, bedeninin büyümesiyle şoke olur. Aynı zamanda manevî anlamda bir erişkinliğe gelmeyen çocuğun da mükellef olması ve ibadet yapmasıyla günahlardan kaçması gerektiği zorunluluğu onu şaşırtır. Çocuk hazırlıksızdır, bu sırada nefsi ile tanışır. Nefsin isteklerine dur diyecek bir ön hazırlık yoksa, ergen günah işlemeye başlar. İlk günahın amel defterine düşüşünü ergen hisseder. Günah kalbini yakar. Bu yakışın adı ise ergenlik bunalımı olur. Bu bunalımdan haklı olarak anne ve baba acı çeker. Çocuğun yetişmesinde ahiret vebali olan ebeveynler çocuğunun ergenlik bunalımları ile şaşkına döner.

Peygamberlerin hayatında görülmeyen bu durumu hayatın bir kuralı gibi sunan bu asır, çocukların bilinçaltına da “ergenlik dönemine giriyorsun” diye telkinler sıralar.

Sünnette Ergenlik Var mı?

ON ÜÇ-ON SEKİZ YAŞ arası ergenlere arkadaşlarının hangi özelliklere sahip olması sorulduğunda şu cevaplar alınmış;

sır tutan

güvenilir

dürüst

sadık

kendini anlayan

içten

problem dinleyen

her zaman canla başla dinlemeye hazır olan...

Soru yöneltilen ergenlerin hepsi Allah Resulü'nü tanımlıyorlardı. Allah Resûlü ergenlerin bu istedikleri özelliklerin hepsine ve daha fazlasına sahipti. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Ensar'dan yirmi genci yanından hiç ayırmazdı. Allah Resûlü her vazifede onları koşturur, her önemli vazifeyi onlara verirdi.^[1]

Allah Resulü, gençleri hep onore ederdi. İleriye taşır, öne geçirirdi. Anlamsız hürmet taassuplarından uzak hem onları hürmetli, saygılı gençler yapar hem de yaşlıların arkasında bırakmazdı. Büyükler önde gider, her şeyi onlar yapar, büyükler büyük vazifeleri üstlenir, gençler daha çocuktur, deneyimsizdir, ileride yapar, düşüncesinde değildi. Her işte gençleri vazifelendirir, onların tecrübe kazanmalarını sağlardı.

Gençlere görev vermek, onlara güvenmektir. O gençlere hep güvendi. Gençlere görev vermekten kaçınmak, yaşlıların egosundan kaynaklanırdı. O, insanları kabiliyetlerine göre değerlendirdi.

Şu an pedagojide 'ergenlik dönemi ve bunalımı' diye bir kavram mevcut. Ebeveynler bunun sıkıntısını yaşıyor. Sünnete baktığımızda böyle bir bunalımlı evre görülüyor. 'Ergenlik bunalımı' diye Peygamber Efendimizin bir ifadesi de bulunmuyor.

Bilim, ergenlik dönemini fırtınalı ve sorunlu kabul ederken; Allah Resûlü bu yaşlardaki gençlere ciddi sorumluluklar veriyor. On sekiz yaşındaki ergeni İslâm ordusuna komutan yapıyor. Yirmi yaşındaki ergeni Mekke gibi bir şehre vali olarak atıyor.

Bilim, bu yaş döneminde ergen fiziksel olarak sorunlu olur diyor. Onun yanındaki ergenin fiziksel sorunu olmadığı gibi fiziğine gülünmesine aldırış bile etmiyor, fiziğinin çirkinliğini bu dünya için dert etmediği gibi “Acaba cennete bu fizikle beni alırlar mı” diye Allah Resûlü’ne soruyor. O denli masum, o denli tasasız, o denli ahireti düşünen. Çünkü bu yaşta oluşan “beden imajı” ben imajı ile alakalıdır. Rabbin rızasını düşünen benini düşünmez. Rabbini düşünen cismini hele hiç düşünmez.

Bilim, bu yaş evresinde ergen itaat etmez diyor. Burada bir tezat görülüyor. Bu yaş döneminde artık Rabbe bilinçli itaat başlıyor. Ergenlik itaat kavramının tamamlandığı evre oluyor. Allah Resûlü’nün yanındaki ergenlerde itaatsizlik diye bir durum söz konusu olmuyor.

Bilim, bu dönemde ergenin dünya kaygısı olur diyor. Allah Resûlü’nün yanındaki ergen dünyayı önemsemiyor, terk edebiliyor. Çünkü ergene nereyi önemli gösterirsen orayı önemser. Dünya kaygısı fizyolojik bir durum değil, yönlendirme ile oluşan bir haldir.

Bilim, bu yaş evresinde ergenin egosu güçlü olur, tenkidi kaldırmaz, dıştan gelen etkiye kapalı olur diyor. Ergeni madde ile bağlı kılarırsanız egosu güçlenir, tenkit kaldırmaz, kendini her şeye kapatır, ona ulaşacak kapı bulunmaz. Çünkü nefsi açılmış, kalp ve diğer duyguları kapatılmıştır. Durum tersine olunca bu dönemde herkesten çok sever, herkesten çok şefkat eder, çünkü nefis daha iş başına geçmemiştir. Nitekim Allah Resûlü’nün yanındaki gençler herkesten daha çok seviyorlardı.

Bilim ile sünneti kıyaslamak için bu örnekler çoğaltılabilir. Ergenlik yaşını bunalım yaşı olarak gösterip bunalımlı bir ilk gençlik devresi geçirtildikten sonra kişinin sağlıklı ve hayatı kucaklar maddî ve manevî idealleri olan birey olması biraz zordur.

Peygamber Efendimizin ifadelerinde ergenlik dönemi diye bir ifade olmadığı gibi bu dönemi mükellefiyet dönemi olarak gösteriyor. Bunalım değil, kulluk dönemi. Çocukluktan çıkıp Rabbe yönelme, muhatap olma dönemi. Kısaca idrakiyet dönemi...

Sanırım şimdi eğitimdeki yalpalanmalarda, çocukların ve ergenlerin eğitiminde karşılaştığımız sorunların temelinde sünnetten ayrılmamız var. Çünkü çocukları eğitirken pedagoglar ile bağlantı kurdurmaktayız. Onları, ‘Rab’ isminin önüne geçirmekte ve onların yardımını beklemekteyiz. Şu anki eğitimin en büyük sorunlarından biri dünyevîleşme ile ebeveynin ‘ben kavramı’ ve sebeplerdir. Ebeveyninin “Ben eğiteceğim” diyen enesi eğitime perde olurken sonra da araya koyduğumuz pedagoglar ve eğitim yöntemleri sünnetle araya giren sebep perdesi olmaktadır.

Unutulmamalıdır ki Peygamber Efendimizin davranışlarında sünnet dediğimiz bu kurallarda ilâhî eğitimin ergene bakan yönü vardır. Sünnete tutunmadan, Allah ve Resûlü’nün terbiyesindeki himmeti almadan her eğitimin eksik sonuçlar vermesi kaçınılmazdır.

Ergenliği bazı bilim adamları 12-23 yaş bazıları da 12-25 yaş arası olarak kabul etmektedirler. Allah Resûlü bu yaş dönemlerindeki ergenlerle İslâm’ı dünyaya yaymıştır. En önemli görevleri onlara vermiştir. Etrafı hep ergenlerle sarılı olmuştur. İslamı kabul ettiklerinde sahabilerin çoğunluğu ergendir.^[2]

“Sünnette ergen pedagojisinde” ergenlik bunalımı diye bir yaş evresi görülmemektedir. Bu dönem mükellef olma dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde ergene “Reşitsin, Rabbinin artık bilinçli muhatabısın” denilmektedir.

[1] Kandehlevî, *Hayatü’s-Sahabe*, 3/248.

[2] Betül Aydın, *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*, Atlas Yayınları, s. 174.

Ebeveyn Ne Yapmalı?

İLK TOMURCUK OLAN GENÇLİK, ergenlikle oluşur. Bu dönemde genç, kendini bir takım sorgulamaların içerisinde bulur. Birey, bebeklikten ve çocukluktan kurtulup kendini tanımaya, hayatı sorgulamaya ve kâinatı anlamaya başladığı bir dönemin içerisine girer. Çoğu kez bu değişimin getirdiği gelgitler, arayışlar ve kendini algılama çabası bireyi huzursuz ve agresif yapar. İşte bu noktada dışarıdan gelecek bir teselli ya da cevaplar silsilesi bu olumsuzlukların giderilmesinde yardımcı olur.

“Ben kimim, varlığımın sebebi nedir?” gibi insanın kendine sorduğu sorular silsilesi ergenlikte artar. Ergenlere bu soruların cevaplanmasında yardım edilerek onların nefis ve şeytanlarına karşı muhkem bir alan oluşturulması gerekir. Çünkü ergenlik sınavın başlangıcıdır. Elbette sınav sorularıyla ilk karşılaşmasında hatalara yönelebilir. Ailesi veya yakını olarak ergene karşı nasıl davranacağının sorusunun cevabının arayışına geçer, kimi zaman çaresiz kimi zaman da ergenden daha agresif olabilirsiniz.

“Peygamberimiz ergenlere nasıl davranırdı?” sorusu ergene karşı nasıl bir tutum içinde olunmasının cevabıdır. Allah Resûlü, kimi zaman agresif yapıda olan bir gence şefkatle yaklaşarak, kimi zaman yaptığı bir hatayı affederek, kimi zaman da gencin yaptığı hatayı sessizce karşılayarak—yüzüne vurmayarak—gencin psikolojik durumuna en uygun davranış modelini bizlere öğretir. Öte yandan Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam sadece gençlerin davranışlarını yönlendirmekle kalmaz gençlerin en yoğun hissettiği boşluk hissi, hayatı önemsiz ve anlamsız bulma düşüncelerine karşı bir şeye tutunmaları konusunda da yol gösterir. Peygamber Efendimizin gençlerle davranışında en önemli nokta, onlara hayatı önemli kılması, hayata değerli anlamlar kazandırmasıdır.

Ergenlik dönemine manevî sorularla giren ergenler bu dönemde ruhî sorun yaşarlar. Ergenliğe girene kadar çocukta oturtulması gereken birinci şey namazdır. Namaz, insanın Allah’ın emirlerine uyabilmesini kolaylaştırmak için Allah

tarafından verilmiş yegane bir vesiledir. Bu vesile kullanılmadan ergenlik dönemine giren bu döneme zaten yenik başlamıştır. Nefis ile ilk karşılaşmasında onu dizginlemekte zorlanır. Konulan hiçbir kural ve kaideye uymak istemez. Bu savrulma sırasında ailede baba çok önemlidir. Geleneksel eğitim sistemimiz, eğitimde ağırlığı annenin üzerine yükler. Anadolu eğitiminde sorunlar babaya duyurulmadan halledilir. Oysa sünnet eğitiminde eğitim baba ağırlıklıdır. Çünkü eğitimin temel kurallını Rabbimiz koymuştur. Bu kural da havf (korku, korkutmak) ve reca (ümit, emel, dilek) sistemi vardır. Havf ve reca babalarda olan bir özelliktir. Anne ise, yalnız recanın yansımasıdır.

Sadi Şirazi; “Baba, çocuğu ile ilgilenmezse onunla başkası ilgilenir” derken mükemmel bir tespit yapar. O başkası genellikle çocuğun nefsi veya arkadaşları olur. Babanın ilgilenmediği çocukla genellikle de kötü ve art niyetli kişiler ilgilenir.

Akla hemen “Ebeveyn ne yapmalı?” düşüncesi gelmektedir. Ebeveyn öncelikle şunları yapmalıdır:

- Anne ve baba uyum içinde çocuğun eğitiminde ortak davranış içerisinde olmalıdır. İkisinin uyumlu davranışı ortak bir duadır.
- Sünnete uymaya niyet edilmelidir. Sünnete uymaya niyet aczini, fakrını hissetmek ve Rab ismine sığınmaktır.
- Hamilelikten başlayan bir sünnet terbiyesi ile çocuk yetiştirmelidir.
- Çocukluk dönemi atlanmamalı, manevî eğitim ergenliğe bırakılmamalıdır.
- Şefkat, yalnız dünya için kullanılmamalıdır.

Niyetlerimizde dünyevî istikbali ikinci sıraya öteleyerek, öncelikle çocuğun uhrevî istikbalini düşünmeli ve onu birinci tercih yapılmalıdır. Çocukların hayat şartlarını dünyevî başarıları için hazırladığımız gibi uhrevî hayatları için de özenerek hazırlamalıyız.

Ergenlik, ebeveyn tarafından kural koyma dönemi olmamalı, ergen o yaşa gelince çocukken öğrendiklerini hür iradesi ile

kendisi uygulayabilmelidir. Ergenlik dönemi yaşı, kural dikte etme yaşı değildir. Kurallarımızı ergenlik öncesinde çocuğun ruh dünyasına ekim yapıp, zamanı geldiğinde ekimin çocuğun davranışları ile gün yüzüne çıkmasına şahit olma anıdır. Zamanında doğru bilgilerle donatamadığımız çocuklarımız üzerinde, tarlasını doğru ekmemiş, ihmal yapmış çiftçinin toprakla çatışmaya hakkı olmadığı ve çatışsa dahi bir netice alamayacağı misali gibi, ebeveyn de bu yaş evresinde ergen ile çatışmayla bir netice alamaz...

Şimdiki ebeveynler “Çocuğumuzla arkadaşız” diyorlar. Arkadaş olmaktan önce çocuğa anne ve baba olunmalıdır. Arkadaş farklıdır, ebeveyn farklıdır. Ebeveyn;

Sığınaktır... Kucaktır... Dayanaktır... Şefkat kapısıdır... Merhamettir... Medettir... Ümittir... Sıcaklıktır... Duadır... İlticadır... Çözendir... Tecrübedir... Teselli edendir... Yol gösterip yordam öğretendir... Dört avuç, dört göz ve bir çift yürekle çocuğun kalbinden tutandır.

Bu dönemde bilinçli anne ve baba olunamazsa çocuk arkadaşına sığınır. Arkadaş bedenden tutar, nefisle bakar. Ergeni nefsiyle dost yapar. Ebeveyn kalben bakar, kalben tutar, manevî ilhamla yavrusuna akar. Ergenlik dönemi, ebeveynin çocuğunu nasıl yetiştirdiği ile yüzleşme anıdır. Dünyevî yükleme yapılan ve manevî konular eksik bırakılan çocuk, ergenlik çağına gelince hayatla olduğu kadar dünyasındaki temel sorularla karşılaşır. Dünyevîlik ve manevî sorunlar ikileminde kalan ergen bu bunalımlara sebep olduğunu düşündüğü ebeveynini hırpalır. Âdeta düşman kabul eder. Gencin çok sevmediği, hatta nefret ettiği ebeveyn olur.

Ebeveyn şunu unutmamalıdır ki, ergenlik nefis ile tanışmanın adıdır. Ergenlik bunalımını daha çok nefsi ile barışık olanlar yaşar. Nefis ile ilk tanışmada işlenen günahlar vicdanda yansımasını bulur. Bu yansıma ruh ve kalbi yakar. Zaman içerisinde ruh günahlara alışır, vicdan rahatsızlık duymamaya başlar. O zaman bunalımın gittiği, ergenlik döneminin bittiği sanılır. Oysa ülfet başlamıştır...

Allah, ergenlik döneminde insanın etrafındaki ‘Hafaza Melekleri’nin sayısını artırmaktadır. Allah, her kulunu maddî ve manevî desteklemektedir. Bunun önemli bir yanı melekler

korudukları gibi melekler bulundukları yerlere sükunet de verir. Melekle sekine iner. Bunca desteklemeye karşılık ergen bunalımlı ise, ebeveyn çocuğun eğitiminde nerede hata yaptığı ile birlikte kendi hayatında nerede hata yaptığını da irdelemesi gerekir.

Onlar da Ergendi...

*“Gönlü Allah’a bağı, severek ibadet yapan gençler
kıyamet günü Arş’ın gölgesinde olacaklar.”^[3]
Hadis-i Şerif*

^[3] Ebû Hüreyre’den (r.a.) rivayet edilen hadis.

Ergen Kalbi

ON YEDİ YAŞINDAYDI.

En güzel ayakkabılar onun olurdu, en güzel elbiseleri o giyerdi. En güzeliyle her şey ona yakışırdı. Zengin bir ailenin en şanslı, en güzel çocuğuydu. Annesi dünyevî ihtişamını onda bulur; varlığın kudretini, nefsinin hırsını onda seyre dururdu. Ayakkabılarını Hadramut'tan, elbiselerini Bizans'tan getirtirdi. Delikanlı yürürken anası gururlanırdı.

O ise bütün bu ihtişamdan zevk almazdı. Herkes ona imrenerek bakarken, o Mekke'nin ufuklarında ruhunu dinlendirici arardı. İçindeki bunalımı gidermek için çırpınırdı... Ruhunda fırtınaların estiği bir geceydi. Kararını verdi. O da Erkam'ın yanına gidecekti. Erkam'a giden fakir fukara nasıl da mutluydu, evinin yolunu tuttu. Huzuruna ayı kıskandıran bir yüz, bunalımlı bir kalple girdi. Allah'ın Resûlü bunalımlı kalbe nurlu eliyle dokundu. Bir anda tüm sıkıntıları gidiverdi... Anne, intikam alırcasına oğluna verdiği tüm malı mülkü aldı. Ayakkabılarını, elbiselerini... Sanki üzerinden dünyayı söktü. Delikanlı için yokluk dolu, çile dolu günler başlamıştı. Acılar delikanlının ay yüzünde sararmalar, solmalar yaptı.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam dostlarıyla oturmaktaydı. Bir vakit sokaklara güzelliği vuran, ihtişamı etrafı saran, pek çok genç kalpte fırtınalar kopartan Mus'ab bin Umeyr geldi. Değişmişti. Üzerinde elbise olarak yalnız bir koç derisi vardı. Bir parçasını da kendine kemer yapmıştı.

Nur Sultan'ın şefkatli yüreği burkuldu. Belliki Mus'ab'ının hatıralarına uzanmıştı. Yakışıklı Mus'ab'ın İslâm için fedakârlıklarını hatırladı: “Allah tarafından kalbi nurlandırılan şu kişiye bakınız. Onu Mekke'de anne babası hayattayken görmüştüm. Ona dünyanın en güzel yemeklerini yediriyor, en güzel içkilerini içiriyorlardı. Sırtında bir elbise gördüm ki kendisi için iki yüz dirheme satın alınmıştı. Allah Resûlü'nün sevgisi onu bu hale getirdi.”^[4]

Nur Sultan, Mus'ab'ın solmuş yüzüne bakarken, bir zamanlar tüm gözleri peşine düşüren güzelliğinden de söz etti:

“Mekke’de Mus’ab bin Umeyr’den daha güzel saçlı birini görmedim.”[5]

* * *

Mus’ab, Allah Resûlü’nün yanına gidip iman etmeden önce her türlü varlığa sahip mutsuz bir ergendi. İman ettikten sonra ise maddî olarak hiçbir şeye sahip olmadı ama mutlu oldu. Ergenin ruhu ve kalbi, dünya ve ahireti daha iyi hissederek. Dünya, ergenin ruh ve kalbini diğer insanlardan daha çok sıkarak. Çünkü ergenlik somuttan çok soyutun hakim olduğu dönem olduğundan somut şeyler ergeni mutlu etmez. Bunun içindir ki Allah Resûlü, ergenlerin kalplerini Allah ile bağlardı. Allah ile kalbi bağlanan ergen herkesten daha çok Rabbini hissedip mutlu olurdu. Allah ile kalbi bağlanmayan ergen ise herkesten daha çok bu acıyı hissedip bunalıma girerdi. Ergenlik dönemi bu acının ilk güçlü hissediş zamanıydı.

O, (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin maddî dünyasını değil kalbini nurlandırmak gerektiğini...

[4] Bkz. Münzirî, *et-Terğib vet-Terhib*, 3/395.

[5] İbn Sa’d, *Tabakât*, 3/82.

Ergen ve İlim

YÜCELERDEN İNEN kelâmın aşkına tutulduğunda on beş-on altı yaşlarındaydı. Bu aşk ona Kur’ân’ın kapılarını aralatmıştı. Rabbinin kelâmından ezel ve ebed sayfalarını okuyordu. Cibril’in getirdiği her âyet yeni bir müjdeydi. Herkesin dilinde bekâ aleminden yeni gelen kelâm okunup dururdu.

“İzâ câe nasrullâhi...”

Ah şu sûre! Okuyup gerisini getiremediği şu sûre. Cibril sanki yüreğine ayrılık ateşi getirmiş, Arştan firak toplayıp gelmişti.

“İzâ câe nasrullâhi...”

Gerisi gelmiyordu. Gözyaşları akıyor ağladıkça ağlıyordu. Medine’nin dışına kaçıyor gözyaşlarıyla yüreğine erken vuran ayrılık ateşini teskin etmeye çalışıyor ve tekrar okuyordu:

“İnsanları, Allah’ın dinine bölük bölük girerlerken gördüğün zaman...”

Ah şu sûre! Gündüzünü nasıl da gece eylemişti. Bu nasıl yakıştı? Yandıkça yanıyordu. Tekrar sûreye sığınıyordu:

“Artık Rabbin hamd ile tesbih et!”

Bu sûrenin şifrelerinde bir ayrılık haberi vardı. Yalnızlık köşesine kaçıp gözyaşlarını yanık yüreğine bir ferahlık umuduyla akıttığı günlerden bir gündü. Arkasından uzanan bir elin ferahlığı ile kendine geldi. Sevgilisi karşısındaydı. Omuzlarından sevgiyle tutmuştu. Abdullah’a şefkatle sordu:

“Ey Abbas’ın oğlu, neden ağlıyorsun?”

Amcaoğlu bekâ dilini okumaya başladı: “İzâ câe...” “Bu sûre” dedi, boğazına oturan bir hasret düğümünü gözyaşları ile ıslatıp çözerek:

“Bu sûre beni ağlatıyor. Bu sûre sizin dünyadan ayrılık haberinizi veriyor.”^[6]

Doğruladı sevgili.

Veda vakti gelmişti. Bu haberi genç bir yürek Rabbin kelâmından herkesten önce sezmişti. O, Allah Resûlü'nden Kur'ân'ı anlamak için dua istemişti.

Bu duanın bereketinden on beş yaşlarında iken en büyük fakihlerden olmuştu.

* * *

Ergenlik, ilmin en çok talep edildiği dönemdir. Bu dönemde dünyevî ilimlere ağırlık verilerek yalnız onu öğrenmek, ergenin manevî âleme açık dünyasını bunalıma sokar. Ergenin ruhu öncelikli olarak Kur'ân ilmini ister. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanındaki ergenler Kur'ân ilminde sahabenin önde gelenlerinden olmuştur. Bu konuda Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan dua ile destek istemişlerdir. Şimdi ise ergenler, sırf dünyevî ilme yönlendirilmekte ve sadece dünyalık ilim için dualarla destek olunmaktadır. Çalışılan ile talep arasında tezat olunca ruhî bunalım başlamaktadır.

Bu yaş dönemi manevî ilimleri daha çok algılama yaşıdır. Çünkü bu yaş döneminde insan dünyası somuttan çok soyutu algılar.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin mecazı daha iyi kavradığını. Bu yaş döneminde kelimenin gerçek anlamının dışında soyut anlamın daha iyi algılandığını...

[6] Bkz.: İbn Hacer, *el-İsabe*, 2/333.

Ergen Günah İşleyince

PEYGAMBER EFENDİMİZ aleyhissalâtu vesselam sohbeti sonrasında yanına bir genç getirdiler. Genç, içki içmişti. Şer'î usullere göre had cezası gerekiyordu. Ceza gerektiren durumlar karşılıksız kalırsa toplumda Allah'ın yasaklarına karşı bir duyarsızlık meydana gelirdi.

Allah Resûlü etrafındakilere gereğinin yapılmasını söyledi. Herkes bir şeylerle delikanlıya vurmaya başladı. Kimisi ayakkabısıyla, kimisi eliyle, kimisi de elbisesiyle vurdu. Allah Resûlü buyurdu:

“Bu kadar yeter!”

Delikanlıyı dövmeyi bırakanlar bu defa da onu kınamaya ve ayıplamaya başladılar. “Sen Allah ve Resûlü’nden utanmıyor musun?” diyerek suçladılar.

Allah Resûlü, genci daha fazla hırpalanmaması için oradan uzaklaştırdı. Genç, gittikten sonra halk onun arkasından konuşmaya devam etti.

“Allahım onu rezil et!” diye beddua ettiler.

Allah Resûlü beddua edenlere buyurdu:

“Sakın böyle demeyiniz! Şeytana, kardeşiniz hususunda yardımcı olmayınız. Deyiniz ki: Yâ Rab! Onu affeyle! Yâ Rab! Ona hidayet eyle!”^[7]

* * *

Ergen şer'î konularda yaptığı hatalardan dolayı cezalandırılmalı ama ayıplanmamalıdır. Ergen, nefis ve şeytanına daha çabuk mağlup olur. Onlara günahları için kızarak, beddua etmek yerine, Allah'ın emrini yerine getirmek hususunda dualarla yardımcı olmak gerekir. Gence yapılan beddua şeytanına yardımcı olmaktır.

Ergenlik dönemi en çok duaya ihtiyaç hissedilen dönemdir. Bu dönemde ergenin dinî emirleri kolaylıkla yerine getirebilmesi, nefis ve şeytanına mağlup olmaması için ciddi dualar edilmelidir. Günümüzde ebeveynlerin bu dönemde

duaları özellikle dünyaya yönelik olmaktadır. Sınavlar ve iyi bir istikbal için dua edilmektedir. Bu dualar niyette her zaman birinci sırayı almaktadır. Bu da ergenin manevî hayatı için gönülden yapılan dualara perde olmaktadır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Duanın terbiyede en etkin yardımcı ve vesile olduğunu...

[7] Bkz. Buharî, Hudud 4; Ebû Dâvûd, Hudud 36; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 2/299.

Ergen Sevince

‘VEDA TEPEŚİ’ kavuşma tepesi olur. Mekke ağlarken Medine’nin bahtı ağarır. Talha bu ak bahtlılardan biridir. Canı tez, kanı deli delikanlılardan biridir. Dünyanın nesi varsa aşk olup ruha aktığı, sevdâ olup kalbi yaktığı yirmili yaşlardadır. ‘Veda Tepe’lerinde karşıladığı Allah Resûlü’nün huzuruna varır. Onu görür görmez vurulur. Ellerinden tutar ve gül kokulu elleri doyasıya öper. Tutunduğu ellerin sahibini kalbinin gizliliklerine götürmeyi, yaban değmemiş sevgisinde adım adım gezdirmeyi, sevgi adına söylenmemiş en güzel kelimeleri fısıldamayı, tüm kalbinin dilini bir söz edip sunmayı düşünür. Ebedî tutunduğu elleri bırakmadan sorar:

“Emret ey Allah’ın elçisi emret! Ne istersen yapayım?”

Sevgisini kelâmla bohçalar, koyar önüne. Rahatlar.

“Söyle! Senin için ne yapayım?”

Her kelimesi sevgiye banmış bu ifade Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselâmın hoşuna gider. Buyurur:

“Git, babanı öldür!”

Talha, ok gibi yerinden fırlar. “Neden öldüreyim, ne yaptı, suçu ne?” diye düşünmez. Sevgisi gibi coşkuyla akar. Bir tutam sevgi gence neler yaptırmaz ki?.. Gencin sevmesi de heyecanı da ilkbahar gibidir. Kapıdan çıkarken, Hz. Peygamber’in, “Dur!” seslenişiyle irkilir. Olduğu yerde kalan Talha’yı muhabbetle kucaklayıp buyurur:

“Dur! Ben, baba ile evladı birbirine düşürmek için gönderilmedim.”

Talha mütebessim yüze bakar, anlar her şeyi. Onun dostlarının söylediği bir cümle vardır:

“Anam, babam sana feda olsun yâ Rasûlallah!”

Genç Talha da ona, ana babasını feda eden tüm sevenleri gibi, her şeyini fedaya ne denli hazır olduğunu gösterir. İmandaki sevgi sınavını verir.

“Beni her şeyden çok sevmedikçe hakiki iman etmiş olmazsınız.”

Zaman kaypaktır. Mevsim kışa yürür. Talha bin Berâ hastalanır. Hz. Peygamber, Talha’sını ziyarete gider. Talha’yı görünce onun başka diyarlara yolcu olduğunu anlar. Ailesine buyurur,

“O vefat edince beni haberdar ediniz!”

Talha da, sevgili Peygamber’i yanından ayrılınca vasiyetini yapar.

“Öldüğüm zaman, beni Rabbime hemen kavuşturun! Bekletmeden gömün! Allah Resûlü’ne haber vermeyin! Yahudilerin Allah Resûlü’ne suikast yapmalarından korkarım.”

Medine’ye akşam inerken Talha ötelere kanat çırpır. Ailesi, Talha’nın vasiyetini yerine getirir.

Hz. Peygamber vefat haberini sabah alır. Dostlarıyla Talha’nın kabrinin başına gider, saf tutup el bağlar. Talha’nın kendisine sevgisi gibi berrak bir dua ile Rahman’ın kapısına yönelir:

“Ey Allahım! Yüzüne güldüğün, onun da Sana güldüğü halde Talha ile mülaki ol (kavuş).” [8]

* * *

Allah Resûlü’nün etrafı ergenlerle kuşatılmıştı. Onların bunalımı yoktu. Ölümü bile kemâle ulaşmış mütevekkil bir kişi yetkinliğinde karşıladılar. Onun ergenlerle iletişimde en önemli unsur sevgiydi.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Sevgisinden tutulan gencin yapamayacağı fedakârlık, başaramayacağı hiçbir şeyin olmadığını. Seven ve sevilen ergenin itaat edeceğini...

[8] Bkz.: İbn Sa’d, *Tabakât*, 3/504; İbn Esir, *Üsdü’l-Ğabe*, 2/232; Kenz, 7/50.

Ergenin Fiziği

HZ. PEYGAMBER aleyhissalâtu vesselam yıldızına baktı. Her birine ayrı bir şavkı düştü. Sordu:

“Müşriklere açıktan Kur’ân okuyabilecek var mı?”

Zayıf bir ses, “Ben!” dedi.

HZ. Peygamber sorusunu üç kez tekrarladı. Her defasında cevap aynı kişiden geldi; “Ben!”

Allah Resûlü, yıldızına merhametle baktı. Onun okumasını istemiyordu.

Yirmi üç yaşındaydı. Zayıf ve çelimsizdi. Müşriklerin itibar etmeyecekleri biriydi. Benliği olanlar, itibarı soy ve servette görürlerdi. Onun ne maddî serveti vardı, ne de müşriklerin itibar edecekleri bir ailesi. Kimliksizliği belirten bir de mesleği vardı. Çobandı.

Mekke müşriklerine açıktan Kur’ân okumak öyle kolay bir iş değildi. Ebû Cehil’in kalbini Kur’ân’la muhatap etme herkesin alabileceği bir vazife değildi. Müşriklerin toplu olduğu yere gitti. Arşın dilini kalbi gibi kelâmına düşürdü. Okumaya başladı;

“er-Rahmân...”

Arşın kelâmına küfrün kararttığı kalplere kor olup düştü. Bir anda tokatlar, tekmeler, tükürükler indi. Aldırış etmedi, okumaya devam etti.

“Allâme’l-Kur’ân...”

Bir yabani el kulaklarından yakaladı. Aşağıya doğru çekti. Parçalanmadık bir yeri, kanamadık bir uzvu kalmadı. O, okumaya devam etti.

“Halakà’l-insan...”

Müşrikler çılgına dönmüşlerdi. Hiçbir şey onu susturamıyordu. Kur’ân dilinde kevser oldu. Aktı, aktı...

“Febieyyi âlâi Rabbiküma tükezzibân.”

Rahman sûresini bitirdi. Peygamberinin yanına döndü. Hz. Peygamber, onun her yerinden kan damlayan halini görünce tebessüm etti. O, bu duruma mahzun oldu. Olup sordu:

“Ey Allah’ın Resûlü! Halime niçin gülüyorsunuz?”

Allah; Resûlü’ne, Ebû Cehil’in kan revan içinde bıraktığı bu zayıf, sıska çoban tarafından öldürüleceğini göstermişti. Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselam buna gülümsediğini söyledi.

Bu müjde karşısında Abdullah İbn Mes’ud rahatladı ve dedi ki; “Vallahi benim gözümde, Allah’ın düşmanları arasında bunlardan daha basit olanı yoktur. İsterseniz yarın da gidip aynı şeyi yapayım.”^[9]

* * *

Maddî dünya için hazırlanan ergen ilk önce kendi maddesiyle ilgilenir. Bu da onda fiziksel rahatsızlık hissetmesine neden olur. Ergenin ruhu, maddenin getirdiği sıkıntıları kaldıramaz. Madde ile sıkıştırılmış ve madde ile doldurulmuş ergen ruhu patlar. Bu patlayış en başta ailesini ve yakınlarını üzer. Çünkü bu dönem çocukluktan sonra en saf ve en temiz dönemdir. Çocuğun maddîlikten uzak dünyasının madde ile tanışıklığı ve maddenin önemle sunulduğu manevî dünyadan uzaklaştırılması bu yaş dönemini deli divane eder. Çünkü ergenlik dönemi soyutu algılama dönemidir. Bunun içindir ki Rabbimiz bizleri ergenlik döneminde maddenin ötesindeki varlıklara imana davet eder ve mükellef kılar.

İnsanın çocukluk döneminde ruhu gayb âlemlerine daha açıktır. Görülenden ziyade görülmeyeni merak eder. Gerçekten ziyade hayali dinler. Hakiketten ziyade masalı sever. Olağan değil, olağanüstülüklerle ilgilenir. Âlem-i ervahtan gelen insan madde kabuğunu pek kabul etmez. Bunun içindir ki, bizlerin bunalım yaşı olarak gördüğümüz dönemde Allah mükellefiyet yükler. Çocuklukta bu geçiş iyi sağlanmazsa, çocuğun ruhu madde ile çevrilirse, acısı ilk ergenlikte yaşanır. Ruh bunalır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Maddenin değerinin olmadığını, kıymetin onun arkasındaki mânâda olduğunu. Bunun içindir ki Allah Resûlü’nün

yanındaki gençler ‘dış’ ile uğraşmadılar. Fiziksel sorun hissetmediler. Maddesel fiziklerine takılmadılar. Maddeyi esas almadıkları için maddî hiçbir şey için kaygı duymadılar ve maddî hiçbir şeyi büyük görmediler.

[9] Bkz.: İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, 3/257.

İffetsiz Ergenin Rızkında Darlık

ON ÜÇ YAŞINDAYDI. Uhud savaşına katılmak için Resûlullah'ın huzuruna gitti. Babası, onu Allah Resûlü'ne, "Kemikleri iri" diye tanıttı.

Allah Resûlü, Ebû Said'i küçük buldu. Uhud savaşına katılmasına izin vermedi. Uhud savaşının acı haberi Medine'ye ulaştığında, Ebû Said de annesiyle Uhud'a koştu. İlk önce Allah Resûlü'nü gördü. At üzerindeki Hz. Peygamberin dizlerinden öptü. Hz. Peygamber de; "Allah babana mükafatını versin!" diyerek yetimlik haberini teselli duasıyla duyurdu.

Babanın yokluğu çok geçmeden evde hissedilir oldu. Yoksullukları arttıkça arttı, çaresizlik aileyi dört bir yandan sardı. Anne, oğlunu Hz. Peygamberden bir şeyler istemesi için sıkıştırmaya başladı.

Ebû Said, annesinin bu isteğine direndi. Dünyalık bir şey istemek için Hz. Peygambere gitmek istemedi. Annesinin ısrarlarıyla çaresiz kaldı. Hz. Peygamberin huzuruna vardı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam hutbedeydi. Sanki kendisine konuşuyor, düşüncelerini okuyor gibiydi:

"Ey iman edenler! Artık sizin için iffet ve başkalarından bir şey istememe zamanı gelmiştir. İffetli yaşayana Allah verir. İstiğna göstereni (tok gözlü olanı) Allah zengin eder. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, kişiye sabırdan daha geniş bir rızık verilmemiştir. Mutlaka benden isterseniz ben, ancak bende olanı veririm."^[10]

Peygamberimiz, kendisinden ısrarla dünyalık isteyenler için böyle bir hutbe irad etmekteydi. Ebû Said, rızkın nerede ve nasıl kazanılacağını öğrenmişti. Daha doğrusu Rabbinin rızkı kimlere verdiğini anlamıştı.

Allah'ın Rezzak isminin kişide yansıması, iffeti derecesinde oluyordu. İffetini koruyanın, Allah da rızkını koruyordu. Ebû Said, bir genç için en önemli şeyin iffet olduğunu öğrenmiş, rızka ulaşmak için iffeti korumak gerektiğini anlamıştı.

Rızkı, Rabbinden talep etmedeki sırrı öğrenerek Hz. Peygamberden bir şey istemeden eve döndü. İffetini her daim koruyarak Allah’a yöneldi. Bu yönelişin neticesini kısa zamanda gördü ve hayatı boyunca da bunu anlattı:

“Resûlullah’tan bir şey istemeden döndükten sonra, Allah bize rızkımızı gönderdi. İşimiz öyle düzeldi ki, Ensar’ın zenginlerinden olduk.”

* * *

Gençlerin, geçim konusunda yaşadıkları problemlerin çoğu haramla iştigallerinden kaynaklanmaktadır. Haramlar, Rezzak ismiyle kişinin arasına girer. Haram kişide Allah’ın isimlerini örten bir perdedir. Öncelikle de Rezzak isminin.

İffetini koruyamayan ergen, sıkıntıya düçar olur. Bunun da başında geçim sıkıntısı gelir. Ergenlikteki ruhî sıkıntılar birer uyarı tokatıdır. “Hatadasın” ikazıdır. Zaman içerisinde bu ikazlar ya gider ya da ruh bunları algılamaz olur. Ergenlik dönemi bitti sanılır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

İffetini koruyan ergeni ism-i Rezzak’ın kuşatacağını...

[10] Bkz.: Hakîm, Müstedrek, 3/563; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliya*, 1/370.

Ergen Harama Bakınca

VEDA HACCIYDI. Hz. Peygamber, Arafat'tan dönmekteydi. Her zaman devesinin arkasına birisini oturturdu. Bu kişilere 'redif' denirdi. Hz. Peygamberin devesinin arkasında oturan rediflerin sayısı toplam otuz kadardı.

O gün de Arafat'tan Mina'ya kadar amcası Abbas'ın oğlu Abdullah, Mina'dan sonra da Abdullah'ın kardeşi Fadl redifi olmuştı.

Peygamberimiz, devesinin arkasında Fadl ile giderken, genç bir kadın soru sormak için geldi. Kadın, son derece yakışıklı bir genç olan Fadl'a bakınca, Fadl da kadına bakmaya başladı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Fadl'ın yüzünü eliyle başka tarafa çevirip kadına bakmasına engel oldu. Fadl, yüzünü kadından döndürdü ve yaptığı hatayı fark etti.^[11]

* * *

Fadl, bu olayda on beş yaşındaydı. Hz. Peygamber, ona yumuşak bir üslupla davrandı. Yumuşak davranış, insanın benliğine dokunmadığı için, kişiyi o harekette sabit tutma ya da inadına devam ettirme halinden uzaktır.

Ergenlikte zıtlasma, ergenin tepkiyle direnmesine yol açar. Yaptığı davranıştan utandırılan ergen o utanmaya direnerek karşı çıkar. Ergenlik, benliğin en güçlü direnç noktasıdır. Kırıcı tenkidi kabul etmez. Zıtlasmak da benlik duygusunu güçlendirir. Böyle gençler güven duygusunu kaybederler. Güven duygusunu kaybeden gençte karakter zayıflığı görülür. Karakter zayıflığı da günaha karşı gencin direnememesiyle neticelenir.

Benliğin bir özelliği de, kendi ile zıtlaşanı düşman görmesidir. Kim olursa olsun düşman ilan eder. O bakımdan ergenlikte zıtlasma içine giren anne babalar, ergenin en büyük düşmanı olur. Çünkü nefsi gençleri istediği gibi inandırır. Çocuklukta harekete geçmeyen nefis ve şeytan, ergenlikte aktif duruma geçer. Bu bakımdan ergen kendi içinde nefis ve şeytanla mücadele ederken, bir de anne baba karşısına nefis ve şeytanın müttefiki gibi çıkmamalıdır. Olabilecek hatalarında

panik halinde “Aman ne yaptın!” “Zaten senden ne beklenir ki!” gibi olumsuzluğu arttıran davranışlarla ergenin nefis ve şeytanına güç verip, onu suçluluk duygusuna itmeme gerekir.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamda olduğu gibi yumuşak, hırpalamadan ona doğruyu gösterirken, yanlışının kendisi farkına varacak şekilde davranmak gerekir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gençlerle zıtlaşmanın, onları küçümsemenin, onların ayıbını yüzüne vurmanın gençlerde onarılmaz yaralar açacağını...

Eğitimde pasif eğitim dediğimiz sözün dışında hal ile bakış ve tavır ile olan eğitimin daha etkin olduğunu...

[11] Bkz. Sahih-i Buharî Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi, 6/53.

Ergene Tavsiye

BABASI HZ. ÖMER Müslüman olduğunda beş yaşlarındaydı. Yaşının küçüklüğünden dolayı Bedir ve Uhud savaşlarına katılamadı. Sonraki tüm savaşlara katıldı ise de Bedir savaşı içinde acı bir hüznün olarak kaldı.

Abdullah, Hz. Peygamberi bir gölge gibi takip eder yanından hiç ayrılmazdı. Hayatı boyunca Hz. Peygamberden görmediği bir davranışı yapmadı. Öyle ki saçlarının tamamını kestirdiğinde insanların onu da sünnet sanacağından çekinerek dedi:

“Ey insanlar! Bu sünnet değil, saçlarım bana eza verdiği için kestiriyorum.”

Allah Resûlü de Abdullah’ı çok sever, zaman zaman ona tavsiyelerde bulunurdu. Bir gün Abdullah’ın omuzlarından tutarak buyurdu:

“Ey Abdullah! Dünyada kendini garip bir yolcu kabul et. Kendini kabir ehlinden say. Ey Ömer’in oğlu, ahirette dinar da, dirhem de yoktur. Orada iyilik ve kötülüğün karşılaştırılması vardır. Allah, o gün elbisesini gururla çeken kimselerin yüzüne bakmaz.” [\[12\]](#)

* * *

Allah Resûlü, Abdullah’a “Kendini dünyada garip bir yolcu kabul et!” dediğinde Abdullah henüz ergenlik yaşındadır. Ergen iken dünyayı empoze edip, gençleri krize sokmanın adına şimdi ergenlik diyoruz. Ergenlik her şeyi en güçlü talep yaşıdır. Hem dünyayı talep hem de hayatın sınav gerçeği ile tanışıyor ergen. İstekler sınav gereği olmayabiliyor. Hayallere ulaşamıyor. Bu da ergenin ciddi yıkımı oluyor. Bu durum ya hayata karşı hırs, kızgınlık, nefret veriyor ya da tam tersi bedbinlik, depresyon, ümitsizlik verebiliyor.

Dünya, ergene olmaz ise olmaz olarak gösterilince ergen bunalıma giriyor. Şu an tüm ergenlere birinci sırada dünyayı kazanması tavsiye ediliyor. Dindar ailelerde bile durum bu minval üzere. Dünyanın fâni olduğu, asıl olanın ahiret olduğu bilinci verilmeden, dünya hırsı ergeni yıpratıyor. İnsanın

kaybetme konusunda en çok feveran ettiği, kaybetmeyi kabul etmediği dönem ergenliktir.

Dünyevî yükleme yaptığımız ergenin buna tepkisine de bir isim veriyoruz: Ergenlik bunalımı!

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergen kaybetmeyi kabullenemezdi...

[12] Bkz. Buharî, Rıkak, 3.

Üç Gün Bekledi

RİSALETEN ÖNCEYDİ. Hz. Peygamber, Abdullah İbn Ebi'l-Hamsa ile bir alışverişte bulunmuştu. Hamsa'nın Hz. Peygambere bir miktar borcu kalmıştı. Borcun verilmesi konusunda bir tarih belirlenmişti. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam belirlenen tarih gelince alacaklısı ile görüşmeye gitti. Hamsa görünürlerde yoktu. Peygamberimiz, genç Hamsa'yı beklemeye başladı.

Bir gün geçti...

Gelen giden yoktu. Hz. Peygamber söz vermişti. Beklemeye devam etti.

İkinci gün de geçti.

Delikanlı yine gelmemişti. Hz. Peygamber beklemeye devam etti. Çünkü sözünde durmamak ahde vefasızlıktı. Bu da bir çeşit yalancılıktı.

Üçüncü gün de geçti...

Genç hâlâ görünürlerde yoktu. Hz. Peygamber eminlerin en emini olduğunu gösterircesine beklemeye devam etti. Nihayet genç, verdiği sözü hatırlayıp buluşma yerine geldi. Hz. Peygamberi kendisini beklerken buldu.

Sadakatin ve sabrın en güzel yansıtcısı olan sevgili Peygamberimiz, gence dedi:

“Ey genç! Bana meşakkat verdin, üç gündür burada seni bekliyorum!”^[13]

* * *

Ergenle muhatap olmada en önemli davranış modeli sabırdır. Kızmak ve öfkelenmek onları yanlış yollara sevk eder. Ergenlik döneminde genç kendi şahsiyetini kabul ettirmek gibi bir ruh haline girdiği için fazla tepki verir. Bu dönemde nefis ve şeytan aktif halde olduğu için en ufak tepki onların enesine dokunur. Sabırla duruş nefsi ve benliği kırar, şefkatle yöneliş de terbiye eder.

Hız. Peygamber gence yalnız hatasını bildirir. O da “hata yaptın” diyerek değil, hatasının karşı tarafa ne verdiğini belirterek hatasını algılatır. Püf nokta budur. Ergen, suçlanmayı asla kabul etmez.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin eğitiminde en önemli unsurun sabır olduğunu...

[13] Bkz.: Ebû Dâvûd, Edeb 90, (4996); İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte*, 16/194.

Mutsuz Evlilik

EVLİLİK ÜZERİNE pek çok düşleri vardı. Bütün düşleri babası tarafından yok edilmişti. Yüzlerce umut tomurcuğu gönül dünyasında kuruyup gitmişti. Mutsuzdu. Derdini anlatmak, kırgın kalbinin üzüntülerini paylaşmak için Hz. Aişe'nin yanına gitti. Babası kendisine sormadan amcasının oğlu ile evlendirmişti. Hz. Aişe'ye dedi:

“Ey mü'minlerin annesi! Babam sadece itibar ve mevki için beni kardeşinin oğlu ile evlendirdi. Oysa ben ondan hiç hoşlanmıyorum.”

Hz. Aişe, kendisi gibi genç olan kadının, yitirilen kırık umutlarına ve mutsuz evliliğine üzüldü. Durumu Hz. Peygambere duyurmak istedi. Genç geline, Hz. Peygamber gelinceye kadar beklemesini söyledi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam geldi. Genç kadın, Hz. Peygambere babasının kendisini evlendirme sürecini anlattı. Hz. Peygamber rızası alınmadan yapılan bu evliliği bozma konusunda genç kadını serbest bıraktı. Genç kadın dedi:

“Ben babamın yaptığı bu işi kabul ettim ama babaların böyle davranmaya hakkı olmadığıнын bilinmesini istedim.”

Allah Resûlü'nün ayrılık için verdiği izni kullanmadı. Durumunu kader olarak kabullendi. Mutsuz olmasına rağmen boşanmayı çare olarak görmedi. Sabrı tercih etti. Hayal ve umutlarını ebede uzattı... İsteği, babaların kızlarının rızası olmadan evlilik kararı veremeyeceklerinin hüküm haline gelmesiydi.

Allah Resûlü, genç kadına tavsiye ile kalmadı, kızın babasını çağırıp yaptığıнын yanlış olduğunu söyledi. Babaya, kız evlendirme hükmünü belirtti:

“Kız evlendirirken onun fikri sorulur, görüşü alınır. Kız eğer sükût ederse ‘evet’ demiş olur. Yok, eğer kız bu evliliği istemezse evlendirmek doğru değildir.”

Allah Resûlü, yanındaki gençlere dünyanın faniliğini öğretti. Hayalleri yalnız bu dünyaya değil, ebede uzattı. Hayali yalnız bu dünya olan ergen, hayal kırıklığı karşısında bunalıma girer. Sabretmez. “Bu da geçer” diye düşünmez. Kendince tek hayaline odaklanır. O biricik sandığı hayali gerçekleşmediğinde de boşluğa düşer. Ergenin hayalleri bekâ ile muhkem edilmek gerektir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Evlilikte kalplerin de birbirine mukabil olması gerektiğini...

Ergen ve Allah Korkusu

TAHRİM SÛRESİ nazil oldu. Bu sûrenin altıncı âyeti kalbini korkuyla sardı.

“Ey İman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun. O ateşin yakıtı insanlar ve taşlardır; başında ise Allah’ın emrine karşı gelmeyen ve verilen emri yerine getiren haşin ve şiddetli melekler vardır.”

Allah’tan öylesine korkar oldu ki, evden dışarı çıkamaz hale geldi. Sürekli ağlıyordu.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselama haber verildi. Hz. Peygamber bir akşam genci ziyarete gitti. Genç, bu büyük iltifatın karşısında şaşkına döndü. Sevindi. Allah Resûlü’nün boynuna sarılarak korkusunu Hz. Peygamberin kucağında silkeledi. Korku ile ümidi beraber yaşadığı anda o yüce sığınağın kucağında ruhunu teslim etti.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam buyurdu:

“Arkadaşınızın teçhiz ve tekfinini yapınız. Biliniz ki Allah korkusu onun ciğerini paramparça etmiştir.^[14] Nefsim kudret elinde tutana yemin ederim ki, Allah onu ateşten korumuştur. Kim bir şeyi arzularsa onu arar, kim de bir şeyden korkarsa ondan kaçır.”^[15]

* * *

Ergenin korkusu Allah ve ahirete yönelmezse dünyaya yönelir. Dünyevî her şeyden korkar hale gelir. Özellikle de istikbalinden endişe duyup korkar. Bu da ergeni psikolojik olarak rahatsız eder. Ergende olan korkma duygusu bastırılarak yönü başka mecralara kaymadan çocuk yaşlarda Allah korkusu da verilmesi gerekir. Modern eğitim, çocuğa Allah sevgisinin yanında, Allah korkusunun verilmemesini tavsiye eder. Oysa, korkma ve sevme duygusu insanın yaratılıştan getirdiği duygulardır. Bu duygular Allah ile tatmin edilmezse, Allah’tan korkutmadığımız çocuk Allah dışında her şeyden korkar.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

*Allah korkusunun dünyevî korkular gibi olmadığını,
hayfullahta büyük bir lezzet olduğunu...*

[14] Bkz. *et-Terğib ve 't-Terhib*, 5/23.

[15] Kenz, 2144.

Ergenin Gıybeti

ALLAH RESÛLÜ herkese oruç tutmasını ve kendisi izin vermedikçe de iftar etmemesini söyledi. Bu emre uyarak herkes o günü oruçlu geçirdi.

Akşam olunca da birer ikişer Hz. Peygambere gelip iftar için izin istendi. Birisi de kendisi ile beraberinde getirdiği iki genç kız için izin istedi:

“Ey Allah’ın Resûlü, yakınlarımdan iki genç kız da oruç tuttu, fakat iftar için izin istemeye utanıyorlar.”

Allah Resûlü cevap vermedi. Yüzünü çevirdi. Adam bu konudaki izni dört kez tekrarladı. Hz. Peygamberin tavrı değişmedi. Dördüncüsünde buyurdu:

“Onlar oruç tutmadı. Bütün gün halkın etlerini yiyen bir kimse nasıl oruçlu olabilir? Git, onlara söyle! Oruç tutup tutmadıklarını öğrenmek istiyorlarsa kussunlar.”

Allah Resûlü’nün isteği üzerine kızlar kustu. Önce kusan kızın kusmuğundan kap yarısına kadar kan, irin ve sarı su ile doldu. Ayrıca bir de et parçası geldi.

Sonra ikinci kız kustu, kap tamamen doldu. Onun da kustukları içinde sarı su, irin ve çiğ et parçası vardı. Kızların yakını olan şahıs Hz. Peygambere gelerek durumu haber verdi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam bu iki genç kız hakkında buyurdu:

“Bunlar Allah’ın kendilerine helal kılmış olduğu şeyleri yemeyerek oruç tuttular; fakat Allah’ın haram kılmış olduğu bir şey ile iftar ettiler. Bir araya gelerek onun bunun gıybetini yapıp etini yediler. Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki, eğer o parçalar karınlarında kalmış olsaydı, onları ancak ateş yedi.”^[16]

Hz. Peygamber, kızları kusturarak yaptıkları günahı fark edip, tövbe etmelerini sağladı.

* * *

Ergenlik döneminde özellikle kızların çok konuşacakları olur. Bu konuşmalar genelde birbirlerine diğerlerini eleştirmek şeklinde olacağı gibi, her şeye alingan olunan bu dönemde, herkesin davranışını kendine karşı yapılmış bularak şikâyet bazında da olur. Bir olay her ne amaçla anlatılırsa anlatılsın gıybet yapılmaktadır. Ergen, günah konusunda sorumludur. Bununla birlikte çevre bu mükellefiyeti nazara almayarak “Daha gençtir, daha erkendir, sonra yapmaz” yaklaşımı ile ergenin günah işlemesine ve günaha alışmasına, onu hayat tarzı haline getirmesine mücadele etmektedir. Bu algıya karşılık Allah Resûlü, onları kabul etmemek gibi ciddi bir ikaz ile uyarmakta ve tövbe etmemiş olsalardı, cehennem azabına düçar kalacaklarını ifade buyurmaktadır.

Toplumsal yaklaşımların “Daha gençtir, günah yazılmaz” ya da “Daha genç ne günahı var ki” diye bizi yanlış düşüncelere sevk etmesinin tersine, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam kabir ve cehennemdeki azapların çoğunun gençlikte işlenen günahlardan olduğunu belirtmektedir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenlik döneminin özellikle günahlardan sakınılması gereken bir dönem olduğunu... Ateşin odunu yiyip bitirdiği gibi gıybetin de amelleri yakıp kül ettiğini...

[16] Bkz. *et-Terğib vet-Terhib*, 4/286.

Ergenin Eğitiminde Sabır

MEKKE'YE AYRILIK ateşi düşmüştü. Hüzün dolaştı Mekke'nin engebeli sokaklarında... Mekke böyle bir ayrılık yaşamamıştı. Mekke'nin dağları, sabırlı bir kahırla sabretti. Ayrılık yolcularını Sevr bağrına bastı, yüreğinde sakladı. Örümcek; müşriklerle, sevgilinin arasını ayırmak için ayrılıklara ördü ağını. Güvercin, bekçiliğe durdu.

Bu ayrılığa bilumum varlık ağıladı. Tarihin dermanı bitip sıfırlandı. Ayrılık binbir parça kor kor çöllere döküldü.

Bu kutsal ayrılıkta yol arkadaşı orta yaşlara akıp gelmiş Hz. Ebû Bekir'di. Mekke'de ise bir ergen vardı. Onun görevi ayrılığın tüm ağırlığını kucaklamaktı.

Peygamberi için ölüme yatmaktı.

Mekkeli müşrikler, biraz ötede gecenin kara örtüsünü soyunmasını bekliyordardı.

Hz. Ali, on yedi yaşında gencecik bir candı. Gece kadar karanlık, azgın müşrikler kapıda, ölüm başucundaydı. Bekliyordu...

Gece çekildi. Güneş, Mekke ufuklarından acıyla doğruldu. Müşrikler içeri girdi. O da ne! Hz. Peygamberi beklerken karşılarında on yedilik bir genci buldular^[17].* Öfkeden çıldırmış vaziyette Hz. Peygamberi sordular. Delikanlı ser verirdi de sır vermezdi. Müşrikler hiçbir şey öğrenemediler.

Hz. Ali, Mekke'de üç gün daha kaldı. Hz. Peygamberin kendisine emanet ettiklerini tek tek sahiplerine teslim etti. Müşrikler Hz. Peygamberi öldürmek için aralarında para toplamışlar, güvenecek bir kişi bulamayınca da yediemin olarak Hz. Peygambere vermişlerdi. Hz. Ali bu paralar ile birlikte tüm emanetleri sahiplerine teslim etti.

Hz. Peygamberin ardından yollara düştü. Uzun bir yolculuktu, tüm gurbet yolculukları gibi. Uzun olduğu kadar da yorucu. Bu yolculuk delikanlının tüm gençlik gücünü bitirdi.

Hız. Peygambere Kuba’da kavuştu. Allah Resûlü, Alisinin halini görünce ağlamaktan kendisini alamadı. Şefkat pınarından damlalar düştü Alisinin yorgun bedenine. Delikanlının ayakları şişip patlamıştı. Sanki yolun tüm meşakkatleri ayaklarından yol bulup dışarı akmıştı. Ayaklarının altını mübarek eliyle mesh etti. Şâfiî ismi hemen imdada yetişti. Genç bedende yorgunluktan ve acıdan eser kalmadı.^[18]

* * *

Ergenlik, her zaman sorun odaklıdır. Oysa Allah Resûlü’nün yanındaki ergenler sorunlu olmadığı gibi ciddi sorumluluklar üstleniyor.

Bu dönemde hayatın diğer dönemleri gibidir. Her dönemde insan nasıl sorunla karşılaşır bu dönemde de karşılaşır. Eğer hayatı yalnız görülen kısım olarak ergene öğretmiş isek, sorunların altında kalır. Sabredemez. Ergen sabırsız olursa hiçbir olaya dayanamaz. En önemlisi de günah karşısında nefesine dayanamaz. Ergene öğretilecek en önemli şey sabırdır. Fakat bu eğitim çocukluktan başlayan bir terbiyenin neticesidir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Sorumluluk verilmeyen ergenin sorunları ile uğraşılacağını...

^[17]. Olaylarda geçen kişilerin yaşları kaynaklar arasında birkaç yaş fark edebilmektedir.

^[18] Bkz.: İbn Esir, *Üsdü’l-Ğabe*, 2/460; Halebi, *Sire*, 2/233; İbn Sa’d, *Tabakât*, 8/18.

Ergen Öğretmen

ON İKİ KİŞİ Medine'den Mekke'ye geldi. Allah'a ve Resûlü'ne iman eden bu on iki elin, Peygamber'in ellerinden tutmasına "Birinci Akabe Biati" dendi.

Medineliler giderken kendilerine İslâm'ı öğretmesi için bir öğretmen istediler. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam da genç, yakışıklı ve yumuşak başlı Mus'ab'ı verdi.

Mus'ab, Peygamber'i için Medine'yi hazırlamaya gittiğinde yirmi beş yaşındaydı^[19].* Gidişinin üzerinden bir yıl akıp gitti. Mus'ab, Medinelilere bir yıl boyunca İslâm'ı anlattı. Kimi zaman kovuldu, azarlandı; kimi zaman kızıldı, bağrıldı. Genç öğretmen tüm bunlara yumuşaklıkla cevap verdi. Kendinden yüz çevirene, şefkatle el uzattı.

Mus'ab, Medine'ye şefkatini, sevgisini, merhametini, sabrını akıttı. On iki kişi ile ayrıldığı Mekke'ye bir yılın sonunda yetmiş iki iman etmiş yürek ile döndü. Bir yılda kalp bahçesinde yetmiş iki hidayet başağı derledi. Medine'yi sokak sokak, ev ev, kalp kalp Hz. Peygamberin gelişi için hazırladı.

Bir yıl sonrasında Medine'ye Hz. Peygamber de geldi.

Zaman hızlı akan nehirdi. Medine'de zaman toplanıp büküldü. Allah Resûlü bir yıl sonra da Bedir'deydi. Bu ilk savaşta İslâm'ın ilk sancaktarı Mus'ab'tı.

Zaman sabırsızlıkla kıvrandı. Anda asırlar toplandı. Bir yılın sonunda Müslümanlar Uhud'daydı. Mus'ab yine sancaktardı. Uhud'da zafer ile mağlubiyet aynı anda yaşandı. Mus'ab zaferin coşkusuna kapılmadı. Hz. Peygamberin belirttiği yerden ayrılmadı. Hz. Peygamberi korudu. Yalnızdı. Bu yalnızlığı fırsat bilen biri Mus'ab'ın kolunu kanadını uçurdu bedeninden.

Savaş bitti...

Uhud yüreklere kor olup düştü.

Peygamberimiz, Mus'ab'ının başındaydı. Sevgili Peygamberini korurken dört parçaya ayrılmış kolları dört bir yandan ona ulaşmak istercesine etrafa uzanmıştı.

Uhud'un haberi Medine'ye ulaştı. Hırçın bir yalım gibi tutuştu yürekler. Medine Uhud'a aktı. Uhud yanarken Medine'nin ciğeri yandı.

Medineli hanımlar, Uhud'a ulaştığında grubun hüznü Uhud'a düşmüştü. Haşır Uhud'da başlamış gibiydi. Herkes adım başı, ya bir sevdiğini, ya bir tanıdığını görüyordu parçalanmış bir halde. O gün Uhud'da yüreği yanmayan, gözü yaşarmayan, her ocaktan bir şehidi olmayan kalmadı.

Allah Resûlü, genç öğretmen Mus'ab'ın baş ucundaydı. Başı toprağa yapışmış gibi duran yakışıklı yüze baktı. Mus'ab, güzel yüzünü neden toprağa gömmüştü? Neydi gizlemek istediği? Allah, sevgili Resûlü'nü, Mus'ab'ın mânâ âlemindeki hislerinde dolaştırdı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Mus'ab'ının hislerini fısıldadı yayındakilere:

“Dikkat ettiniz mi? Mus'ab, kesik başını âdeta toprağa gömmek istercesine yere yapıştırmış. Sebebini bilir misiniz?”

Sahabileri, başları önlerinde eğik cevap verdiler:

“Allah Resûlü bilir.”

“Allah ona, ‘Ey Mus'ab! Benim elçimi, sevgilimi Uhud'da kime emanet edip de geldin?’ derse verecek cevabı olmadığı için mahcup. Mahcubiyetinden dolayı başını toprağa gömmüş.”^[20]

Mus'ab Uhud'da kaldı. Bundan böyle Mus'ab Uhud'du, Uhud Mus'ab'tı. Uhud denince akla Mus'ab gelecek onun olmayan kefeni, açıkta kalan otlarla örtülen genç bedeni hatırlanacaktı. Hatırlara Uhud düşünce, hayallerde Uhud'u kuşatan Mus'ab yüzlü melekler kanat çırpacaktı.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Bekâ için feda etmek gerektiğini. Feda edenlerin her şeyden daha çabuk veda edebileceğini... Ergenliğin feda etme ve talep etme duygularının en üst noktada olduğu dönem olduğunu...

^[19]. Bazı kaynaklar Musab'ın yirmili yaşlarda Medine'ye gittiğini kaydediyor.

^[20] Bkz. İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/42.

Ergenin Korkuları

HENDEK SAVAŞININ en dehşetli anlarıydı. Karanlığın gözlerdeki nuru çarşaf çarşaf sarıp örttüğü, soğuğun iliklerde dayanma gücü bırakmadığı bir andı. Korku, genç dünyasına pervasız bir düşman gibi sızdı. Savaşın dehşetini ilk kez hissetti, çocukluktan delikanlılığa yeni uzandığı hayatında korkmaktan korktu. Cesaretin korkuya yenik düşeceğini sezdi. Ölümü ensesinde duydu.

On beş, on altı yaşın gençlikle çocukluk, delikanlılıkla toyluk sarmalında yalpalayarak gitti can dostuna. Tüm karanlıklardan kaçıp sığınmak, korkusunu yatıştırmak, bir ana sinesi gibi kendini güvende hissetmek için onun (aleyhissalâtu vesselam) kucağına atıldı. Masum düşüncelerini söze döktü.

“Ey Allah’ın Resûlü! Canlarımız ağzımıza geldi. Okuyacağımız bir dua yok mu?”

El-Emin emniyetle baktı: “Var!”

Dualar döküldü küfrün karanlık perdelerine. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, kahır oklarıyla Rabbine ulaşan bu duayı tüm dostlarının da yapmasını tembih etti. Ebû Said el-Hudrî, Hz. Peygamberden aldığı duayı korkudan canı ağzına gelmiş küçük bir kuş gibi çırpınan kalbiyle okuyarak tüm dostlarına ulaştırdı. Tüm dostlar genç arkadaşları gibi el açtılar o büyük korunağa:

“Yâ Rab! Düşmanın hücum edebileceği açık yerlerimizi kapat. Bizi bütün korktuklarımızdan emin eyle!”^[21]

Beddua okları sardı müşrikleri dört bir yandan. Şiddetli bir fırtına düşman karargâhını alt üst etti. Müşrikler tekrar küfürleri gibi Mekke’nin karanlık yollarına savruldu.

* * *

Ergenik hayatın en korkulu ve endişeli dönemidir. Ergen hayata karşı korktuğu gibi her şeye karşı da daha korkak olabilir. Çünkü ergenlik döneminde, ergen yalnızlık hisseder, içine kapanabilir. En çok da kendini anlayan birinin olmadığından şikâyet eder. Çevre onu anlayamaz nedense ya

da o çevreye kendisini anlatamaz. İnsana anlamak ve birisi tarafından tam anlaşılma duygusu verilmiştir. Bu duygu ergenlikte bütünüyle açığa çıkar. Bu konuda kalp ancak manevî şahsiyetlerin varlığı ile bu huzur bulur. Maddî anlaşılma hep kişiye yetersizlik duygusu verir.

Dua da anlaşılma ve anlatmakta önemli bir unsurdur. Ergeni duaya yönlendirmek, onun hayat karşısında endişeli duruşunu ve endişelerini giderir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergen korkardı; dua sığınaktı...

[21] Bkz. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 3/3.

Ergenin Firavunu

KORKUSUZCA ÖLÜME gitmenin adıydı Bedir.

Bedir'in aslanı olabilmek için pek çok genç yarıştı. Pek çok çocuk, kendini delikanlı gösterip savaşa gitmek için izin almaya çalıştı. Muaz İbn Amr İbn Cemuh ile kardeşi Muaz İbn Afra da bunlardan birisiydi. Bedir'e gidiş için kabul edildiklerinde on beş, on altı yaşlarındaydı. Bedir can pazarıydı. İki kardeş bütün bunları umursamadan kılıç sallıyordu.

Aradıkları biri vardı. Ahdettikleri bir düşman, kahr ettikleri bir azılı... Allah sevgilisini en çok inciten ve en çok üzen bir karanlık adamı arıyorlardı.

İki kardeş birbirinden habersiz aynı hayalin peşine düşmüşlerdi. İkisi de aradıkları kişiyi hayatlarında hiç görmemişti. Gençler, onu en iyi kimin tanıyacağını tahmin etmekte gecikmediler. Abdurrahman bin Avf'ın yanına sokuldular. Önce kardeşlerden Muaz İbn Amr İbn Cemuh sordu:

“O kim?”

“Ne yapacaksın?”

“Allah'a söz verdim. Allah Resûlü'nün bu düşmanını görürsem öldüreceğim.”

Abdurrahman bin Avf elini karanlık şahsa doğru uzatarak Hz. Peygamber'in “Bu ümmetin firavunudur” dediği kişiyi işaret etti.

Çok geçmemişti Abdurrahman bin Avf'ın yanına diğer kardeş Muaz İbn Afra da sokuldu. O da aynı kişiyi soluyordu. Heyecanla sordu:

“Bana onu göster!”

İşaret edilen tarafa yöneldi iki kardeşin bakışı. Adımları karanlık adamın yanında birleşti. Hiç vakit geçirmeden ilk hamleyi biri, ikinci hamleyi de diğeri yaptı. Karanlık adam iki

metreye yakın boyu ve iri cüssesi ile yere serildi. Genç kardeşlerden biri ise ağır yaralandı.

Sevinç dalga dalga yayıldı Bedir’de. Karanlık adamın ölüm haberi Hz. Peygamber’e ulaştırıldı. Sevinç dolu iki genç Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın huzuruna vardı. Onu öldürdüklerini söylediler. Allah Resûlü onlara sordu:

“Hanginiz öldürdü?”

İkisi de heyecanla cevapladı:

“Ben!”

“Kılıçlarındaki kanı sildiniz mi?”

İkisi de kılıçlarındaki kanı silmemişlerdi. Belki de vakit bile bulamamışlardı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam her iki gencin kanlı kılıcına baktı. Demek ki her iki kılıç da karanlık adamda bir gedik açmıştı. Peygamber Efendimiz gençlere dedi:

“Onu ikiniz öldürmüşsünüz.”

İki genç, karanlık adamı ölüm çukuruna devirmişti ama o hâlâ hayattaydı. Küfrün kara adamının ölümü kolay olmamalıydı. Can çekişiyordu. Bu ölümde bir başka gencin de hissesi vardı. Küçümsemediği bir genç. Kibir, küfrün en önemli göstergesiydi. Ebû Cehil de sınıf farkını hayatı boyunca esas almış, fakiri fukarayı küçümsemişti. Ona son darbeyi, o küçümsemediği gençlerden birisi vuracaktı. Öyle vuracaktı ki bedeninden önce gururu ölecekti.

Bu genç, karanlık adamı çok yakından tanıyordu. Onun hakaretlerine maruz kalmıştı.

İbn Mes’ud, onu bulmakta zorlanmadı. Mekke’yi kendilerine zindan eden adamı, dünyaya hırıltılarla tutunmaya çalışırken buldu. İbn Mes’ud’un bir kez daha imanını arttı, kılıcını ayakları altındaki karanlık adamın kafasına indirmeden önce gözlerinin önünden eski günleri geçti. Kâbe’deydi. Rahman sûresini okuyordu. Rahmetten kopmuş karanlık adam, Rahman’ın kelâmını dinlemeye tahammül edememiş, onu dövmüş, kulaklarını kanatmıştı. Perişan bir haldeydi. Ana kucağına koşar gibi Allah Resûlü’nün merhamet kucağına koşmuştu.

Yüzü, kulakları parçalanmış her yerinden kan damlıyordu. Şefkatli Peygamber, kendisini bu halde görünce gülümsemişti. Ağlanacak durumuna Hz. Peygamber'in gülümsemesinin nedenini sormuştu:

“Ey Allah'ın Resûlü! Niçin gülüyorsunuz halime?”

Sevgili Peygamber'i mânâ âlemlerinde gördüğünü müjde eyledi:

“Onu senin öldüreceğine tebessüm ediyorum.”

İbn Mes'ud ayaklarının altındaki başa son kez baktı. Bütün zerresi “Doğrusun yâ Rasûlallah!” diyordu. Ölüm anında bile “ene”nin hortumuyla dünyayı soluyan karanlık adam, bir koyun çobanı tarafından öldürülmenin acısını itiraf etti. Üzerine oturmuş, boynuna da ayağı ile basmış olan İbn Mes'ud'a dedi ki:

“Ey koyun çobanı! Pek sarp bir yere çıkmışsın. Bir büyük kişinin, kavim ve kabilesi tarafından öldürülmesi hemen şimdi olan bir şey değildir. Sen bugün bana zafer ve galebenin hangi tarafta olduğunu haber ver!”

İbn Mes'ud ona kahreden haberi verdiğinde ebedî kaybedişini hissederek dedi:

“Muhammed'e söyle şimdiye kadar onun düşmanı idim. Şimdi düşmanlığım bir kat daha arttı.”

Bu son sözleri oldu. Allah'ın bin esması ile bağlantısını tamamen keserken, O'nun sevgilisine de bin defa nefreti artmıştı. İbn Mes'ud, karanlık adamın yaralı başını gövdesinden ayırdı. Hz. Peygamber'in huzuruna getirdi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, İslâm'ın bu zaferi karşısında önce “Lâ ilâhe illâllah” diyerek zikretti, sonra da iki rekât namaz kılarak “İslâm'ı ve Müslümanları aziz kılan Allah'a hamd olsun”^[22] diyerek şükretti.

İki genç Bedir destanını yazmayı başlatırken, bir üçüncü genç de o destanın noktasını koydu. İslâm'ın ilk firavunu Ebû Cehil'i ergenler öldürdü. Belki de firavunların gençler tarafından öldürüleceğinin bir işaretiydi.

* * *

Ergenlik, egonun tavan yaptığı dönemdir. Gençler hep ben merkezli düşünür. Bu da firavun vasfıdır. Ergen manevî terbiyesi olmazsa herkesi kendine itaat ettirir. Özellikle de anne ve babayı. Anne ve baba ergenlikten korkar hale gelir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin öldüremeyeceği firavun olmadığını... Ergenin nefis ve şeytan firavununu da rahatlıkla öldürülebileceğini...

[22] Bkz. İbn Hişam, Sire, 2/280-287; İbn Kesir, *el-Bidaye*, 3/350; İbn Hişam, Sire, 3/105; İbn Kesir, *el-Bidaye*, 4/53-54; Zehebi, 1/346.

Unutulan Gelin

ABDULLAH B. AMR İBNÜ'L-AS'I babası evlendirmişti. Abdullah sürekli ibadet ederdi. Evlendiğini unutmuştu. Abdullah'ın babası bir süre sonra oğlunun nasıl bir eş olduğunu anlamak için gelinine sordu. Gelin dedi:

“O çok iyi birisidir. Fakat hiç yanıma uğramadı.”

Abdullah'ın babası bu duruma çok kızdı. Onu Kureyş'in en soylu ailesinin kızı ile evlendirmişti. Abdullah'ın babası ona kızmakla kalmadı, soluğu Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanında aldı ve gelinin varlığından haberi olmayan oğlunu şikâyet etti. Hz. Peygamber, Abdullah'ı yanına çağırıp ona sordu.

“Sen bütün gündüzlerini oruçla geçiriyormuşsun?”

“Evet.”

“Sen gecelerini sabahlara dek ibadetle geçiriyormuşsun?”

“Evet.”

“Ben böyle mi yapıyorum? Bazı günler oruç tutarım, bazı günlerse yerim. Bazı geceleri ibadetle geçiririm, bazı geceler ise uyur ya da ailemle birlikte olurum. İşte benim sünnetim.”

Abdullah çok sık aralıklarla da Kur'ân'ı hatmederdi. Peygamber Efendimiz bu durumun ailesine ve çevresine karşı sorumluluklarını aksatabileceğini düşünerek ona Kur'ân'ı ayda bir hatmetmesini tavsiye etti. Abdullah, sevgili Peygamber Efendimize dedi:

“Gencim, daha fazlasını yapabilirim.”

Gencin, gençliğini öne sürerek ısrar etmesine karşılık Hz. Peygamber ona yirmi günde bir hatim yapmasını söyledi. O yine aynı şeyi söyledi:

“Gencim, fazlasını yapabilirim.”^[23]

Peygamberimiz bu süreyi on beş güne indirdi. Delikanlı yine genç olduğunu, daha az sürede Kur'ân'ı bitirebileceğini söyledi. Peygamber Efendimiz bu gayretli gencin sonunu düşünüyordu. Onun için ona on günde bir hatim yapmasını

tavsiye etti. O ise tüm gençliğinin coşkusuyla daha fazlasını yapabileceğini söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, ona yedi günde bir hatim yapmasını söyledi.

Abdullah'ın buna itirazı olmadı. Artık Abdullah için yedi günde bir Kur'ân'ı hatmetmek bir vazifeydi. Peygambere verilmiş bir sözdü.

Hz. Peygamber gençliğin sürekli olmadığını biliyordu. Nitekim Abdullah yaşlılığında sevgili Peygamberinin tavsiyesini sık sık hatırlayıp, ayda bir Kur'ân hatmini kabul etmediğine üzülmüdü^[24].

* * *

Ergenlik farklı bilinir. Cinselliğin tavan yaptığı gencin bu duyguları ile sıkıntı yaşadığı tüm bunalımlarının bundan kaynaklandığı kabul edilir. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanındaki ergenlerde ise durum tam tersi.

Ergenlikte tüm duygular tazedir. Hangi yöne yönlendirilirse o duyguları tavan yapar. Dünyanın faniliği öğretilirse o konuda da, yaşlıdan daha çok, dünyayı feda eder. Dünya önüne konursa o konuda da daha çok saldırır. Cinsellik önemsetilir ve bu konuda vurgu yapılırsa ergenin duyguları dizginlenemez. Bu asır evliliği ileriki yaşlara atarken, cinselliği ise gündemde tutmaktadır. Bu da tezat olmakla birlikte hem evliliği ileri yaşlara atıp hem de cinselliğe bu denli vurgu ergenlik bunalımlarının temelini oluşturmaktadır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin her şeyden daha çok etkileneceğini...

^[23] Bkz. Ebû Nuaym, Hilye, 1/285; Buharî, Fezailü'l-Kur'ân 34; Müslim, Sıyam 182,184; Ebû Dâvûd, Şehru ramazan 8; Nesai, Sıyam 76, 78.

^[24]. Abdullah'ın, Hz. Ömer zamanında da hâlâ gelinin yanına uğramadığı kaynaklarda belirtilmekte.

Öğretilmiş Ergen

MÜSLÜMANLAR İÇİN en sıkıntılı günlerdi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, sâdık dostu Hz. Ebû Bekir ile Mekke'nin dışında dolaşıyordu. Bir çoban gördü. Çoban, Mekke müşriklerinden Ukbe İbn Ebi Muayt'ın koyunlarını otlatmaktaydı. Peygamber Efendimiz çobana dedi:

“Ey delikanlı! Yanında süt var mı?”

“Evet, ama ben emanetçiyim, sütü size veremem.”

Çobanın davranışı Hz. Peygamberin hoşuna gitti. Çobana dedi:

“Bana hiç doğurmamış bir keçi veya kuzu getirir misin?”

Çoban istenileni yaptı, hiç doğum yapmamış bir oğlak getirdi. Peygamber Efendimiz oğlağın göğsüne elini koyarak sıvazladı ve dua etti. Sütüz oğlağın memeleri sütle dolup fişkırırcasına akmaya başladı. Peygamberin sâdık dostu, bir kâse bulup hemen akan sütü sağdı. Peygamber Efendimiz sevgili dostuna; “İç!” dedi.

Sonra da kendisi içti. Peygamber Efendimiz tekrar dua etti ve oğlak eski haline geldi. Göğsündeki sütler çekilmeye başladı. Şaşkına dönen genç çoban dedi:

“O okuduğun şeyleri bana da öğretir misin?”

Peygamberimiz buyurdu:

“Sen öğretilmiş bir delikanlısın.”^[25]

Bu müjdeli dua, Abdullah İbn Mes'ud'un “Hıbrü'l-ümme” (Ümmetin âlimi) diye anılan altı Abdullah'tan birisi olmasına vesile oldu. Peygamber Efendimizin ona özel mucizesiyle Müslüman olduğunda o henüz yirmili yaşlardaydı.

* * *

Ergen maddî kapılar gibi manevî kapıları herkesten daha çabuk aralar.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gençlere uygun tarzlarda yaklaşınca onların kalplerinin kazanılacağını...

[25] Bkz. İbn Esir, *Üsdü'l-Gabe*, 2/589.

Ergene Dua ile Destek

FAKİRDİ. İYİ BİR namı da yoktu. İsmi duyulunca kaçılacak, yüz çevrilecek biriydi. Evlenmek istiyordu, ama hiçbir kızı istemeye de cesareti yoktu. Zaten istese de kimsenin ona verecek kızı yoktu. Bu düşüncelerini bir gün sevgili Peygamber Efendimiz ile paylaştı. Derdini anlattı bir bir. Yakışıklı olmadığını, parasız pulsuz olduğunu, geçmişinin kötü olduğunu, hiçbir kızın kendisiyle evlenmek istemeyeceğini.

Gencin tüm söyledikleri doğrudu. O, kız istemeye giderse tüm kapılar ona kapatılırdı. Peygamber Efendimiz, onu göndermek yerine kendisi gitti kız istemeye. Medineli dostlarından birisine dedi:

“Kızına talibim.”

Baba, başına konduğunu sandığı âlem güneşinin sevinciyle “Emrin başım üstüne!” dedi. Efendimiz, kızını kendisi için değil, başkası için istediğini söyledi. Kızın babası istenilen kişinin adını duyunca hoşnut olmadı. Allah Resûlü’nün isteği olduğu için itiraz etmedi. Annesine sormak için müsaade istedi.

Kızın babası aynen Allah Resûlü’nden öğrendiği isteme tarzı ile anneye seslendi:

“Allah Resûlü kızımıza talip.”

Anne, Peygamber kayın validesi olma hevesi ile büyük bir sevince kapılmıştı ki baba açıklamayı yaptı.

“Kendisine değil.”

“Ya kime?”

İsteyenin adını duymak bile kadının tüylerini diken diken etmeye yetmişti. O şokla kendinden geçip, feryadı bastı.

“Asla! Asla böyle bir şey olamaz!”

Baba, bu evliliği eşinin istemediğini Peygamber Efendimize belirtmek için gidiyordu ki, kız babasına sordu:

“Beni evlendirmek için aracılık yapan kimmiş?”

Anne ile baba aynı anda cevapladı:

“Allah Resûlü!”

Genç kız, anne ve babasına Ahzap sûresinin 36. âyetini hatırlattı. Allah bu âyette buyuruyordu:

“Allah ile Peygamberi bir iş hakkında hüküm verdikten sonra, mü'min olan bir erkekle mü'min olan bir kadına, artık o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlü'ne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.”

Baba, genç kızın bu uyarısından sonra Peygamber Efendimize gidip olanları anlattı. Allah Resûlü genç kızın davranışını çok beğendi. Kızın, Allah'a itaati çok hoşuna gitti. Genç kız, belli ki itaat ve ferasetiyle Hz. Peygamberin mânâ âlemlerindeki bu hikmet dolu isteyişini anlamıştı. Hz. Peygamberin uygun gördüğü şeyde çirkinlik olamazdı, mutlaka bir güzellik, mutlaka sağanak sağanak bir hayır vardı.

Peygamber Efendimiz bu kutlu kız için Rezzak'ın kapsını çaldı:

“Allahım! Ona hayrı bol bol ver, geçimini de dar kılma!”

Genç kız kimsenin kabul etmeyeceği Cüleybib ile evlenmişti. Evliliklerinden fazla bir süre geçmemişti ki Cüleybib, Peygamber Efendimiz ile bir savaşa katıldı. Peygamber Efendimiz savaş sonunda dostlarına baktı ve sordu:

“Aranızda Cüleybib'i göremiyorum.”

Dostları hemen etrafa dağılıp Cüleybib'i aradılar. Cüleybib yedi tane Allah düşmanını öldürüp aralarında şehit olmuştu. Peygamberimiz onu kollarının arasına aldı ve buyurdu:

“Bu gördüğünüz zât bendendir; ben de ondanım.”

Şefkat Peygamberi, Cüleybib'i kabrine bizzat kendisi koydu. Peygamber duasına mazhar olmuş Cüleybib'in eşinin bereketinden hissedar olmak için herkes onunla evlenmek istedi. Hiç kimsenin kabul etmeyeceği birisini Hz. Peygambere itaat için kabul eden genç kız için dediler ki:

“Şimdiye kadar hiçbir dul kadının böyle teklif edeni olmamıştı.”^[26]

Peygamberini razı eden bu genç kız, eşinin şehadetinden sonra çok rahat ve güzel bir hayat yaşadı.

* * *

Ergeni geçmişindeki hatalarla değerlendirmemek gerekir. Her zaman yeni bir sayfa açmak, yeni bir şans tanımak gerkir. Çünkü ergen, olgun bir birey gibi değildir. Hayatı daha değişken olduğu gibi huy ve karakterini de daha çabuk değiştirebilir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

“Bu iflah olmaz” veya “Bundan bir şey çıkmaz” diye bir damganın olamayacağını... Herkeste kurtulacak bir yön, tutulacak bir taraf, ulaşılacak bir kapı olduğunu... Ergen ile araya mesafe koymamanın gereğini... Ergenin her problemini büyüklerle konuşmasının önemini... Ergenin küçük yaşında meselelerin nasıl büyüdüğünü... Ergene her vakit kapının açık olması ve verilen kararları dualarla desteklemek gerektiğini...

[26] Bkz. İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte*, 12/385; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 4/421; İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, 1/292; Müslim, *Fezailu's-Sahabe* 131, (2472); Heysemi, *Mecmau'z-Zevaid*, 9/368.

Cehennem ve Ergen

ONLARA SUFFE ashabı dendi. Suffe ashabı olmak, kalbi dünyevîlikten saf kılmaktı. Hz. Peygamberin evvel saffi olarak en yakınında yer tuttular. Dünya ile tüm bağları koparttılar. Abdullah da bunlardan birisiydi. Nur Sultanın yanından hiç ayrılmadı. Zaruri işlerinin dışında hep Suffe’de kaldı. Rüyasında bir melek kendisini alarak cehenneme götürdü. Gördüğü bu dehşetli yer karşısında üç kere dedi:

“Allahümme ecirna minnennar! (Cehennemden Allah’a sığınırım!)”

Bir başka melek de “Korkma!” diyerek teselli verdi.

Rüya çok dehşet vericiydi. Abdullah çok korkmuştu. Rüyayı mü’minlerin annesi olan, ablası Hz. Hafsa’ya anlattı. Ablası da kardeşi Abdullah’ın rüyasını Allah Resûlü’ne anlattı. Hz. Peygamber rüyada gösterilen o dehşetli yerden insanı uzaklaştıracı ameli söyledi:

“Abdullah ne iyi birisidir. Bir de geceleyin namaz kılsa.”^[27]

Abdullah mesajı almıştı. O kötü yerden uzak edecek ameli öğrendi. Peygamber Efendimizin bu tavsiyesine uydu. Yalnız teheccüd namazı kılmakla kalmadı, geceleri çok az uyumaya başladı. O kötü yerden uzak olmak için uykuyu gecelerinden kovdu.

* * *

Gençleri cehennem hakkında daha çok uyarmak gerektiği gibi, o korkunç yerden uzaklaştıracı en etkili ibadet olan namaz konusunda da ciddi telkinler yapılmalıdır. Hz. Peygamber buyurdu:

“Cehenneme girmemeye bakın, en az kalan iki üç insan ömrü kalacak.”

Bilhassa ergenlik dönemindeki gençlere istikbal vurgusu yapılır ve istikbal için hazırlanmazsa başına gelecekler sık sık hatırlatılır. Asıl istikbal gözardı edilir. Hiçbir ergeni cehennem korkusu deprasyona sokmaz da, dünyevî istikbal korkusu deprasyona sokar. Birisi psikolojik durumunu bozar, birisi

terbiye eder. Günümüz eğitimi ergenden asıl istikbalini ötelettiği gibi cehennemden bahsi de yanlış bulmaktadır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Cehennemin çok kötü bir yer olduğunu... Kabirde de en çok azapların gençlikte işlenen günahlardan olduğunu...

[27] Bkz. Müslim, Fezailü's-Sahabe 140; Buharî, Sahih 1/160-161.

Ergeni Babası Cehenneme Atmak İsteyince

KUREYŞ'İN ZENGİN ailelerinden birine mensuptu. Korkunç bir rüyanın kabusu ile uyandı. Gördükleri ruhunu titretmişti. Rüyasında babası kendisini cehenneme atmak istiyordu. O dehşet anında Allah Resûlü imdadına yetişmiş babasından alıp kurtarmıştı.

Rüya değil, sanki hakikat idi. Gün boyu cehennemi ruhunda hissetti. Böyle bir dehşet hayal bile edilemezken, o korkunç yere babasının itmesi daha ürkütücüydü.

Allah Resûlü'nün yanına koştu ve iman etti. O dehşetli yerden demek ki kurtaran kişi oydu. Hâlid bin Said mutluydu. Cehennemin korkusu kalbinden gitmiş, kalbi Allah Resûlü'nün sevgisi ve imanın hafifliği ile dolmuştu. Kanatlanıp uçmak istiyordu.

Hâlid, imanın mutluluğunu yaşarken rüyasının devamı da çok geçmeden çıkıverdi. Baba Ebû Uhayha Said, ilk önce oğlunu ikna etmeye çalıştı. Delikanlı ısrarla dinini bırakmayacağını söyledi. Oğlunun bu kesin tavrı üzerine baba, elindeki sopa kırılınca kadar onu dövdü. Onu, geçimini kesmek, malından men etmekle tehdit etti. Hâlid babasına dedi:

“Rızkı veren Allah'tır.”^[28]

Babanın hırsı ve hiddeti daha da arttı. Hâlid'i hapssetti. Onu günlerce aç ve susuz bıraktı. O ise babasının kendisini atmak istediği cehennemden, Allah Resûlü'nün kurtardığını hiç hatırlanndan çıkarmadı. O korkunç cehennemi düşünüp direndi. Orasının dünyadaki her türlü kötülük ve işkenceden daha fena olduğunu görmüştü. İmandan ayrılmadı.

* * *

Gencin nefsinin durduran ve dizginleyen en etkin şey cehennemdir. Allah, eğitimi ceza ve mükafat olarak belirler. Rab ismi, hem cenneti hem de cehennemi içerir. Karşısında ceza olmayan mükafatın güzelliği olmaz. O mükafata

yönlendiren ve davranışı terbiye eden cezanın etkinliğidir. Modern eğitim, dinî eğitimde bile “Aman korkutmayın” düşüncesi ile çocukları ve gençleri Allah korkusundan ve onun cehennem gibi korkulu bir ülkesinden gâfil yetiştirmektedir. Ergenlik dönemindeki genç, kendini sınırsız hür ve güçlü hissettiği için o dönemlerde kayıt altına alınamamaktadır. Kişi çocukluktan itibaren hafv ve reca, celal ve cemal, yani hem sevilen hem korkulan bir Allah tanıtımı, ile yetiştirilse ergenlik döneminde cehennem “Dur!” der ve gençlerin kontrolsüz güçlerini, nefislerini durdurur.

Allah korkusu dünyevî korkular gibi değildir. Dünyevî korkular psikolojik rahatsızlık verir. Zillet verir. Allah korkusu ise, hem izzet verir hem de lezzet verir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergen cehennemden herkesten ziyade korkardı. Çünkü istikbal endişesi ergenlikte çok daha fazla olurdu.

[28] Bkz. İbn Sa’d, *Tabakât*, 4/94-95; İbn Hacer, *el-İsabe*, 1/406.

Görüşme Hangi Niyetle Olur?

EVLENMEYE KARAR VERDİ. Bu konuda düşündüğü biri vardı. Düşüncesini Allah Resûlü ile paylaştı. Peygamber Efendimiz, Muğire İbn-i Şû'be'ye şöyle dedi:

“Onu gördün mü?”

Şû'be kızı görmemişti. Peygamber Efendimiz buyurdu:

“Git onu gör! Aranızda sevgi ve yakınlığın oluşması için onu görmelisin.”

Şû'be, genç kızın evine gitti. Genç kız Medine'nin yerlilerindendi. Şû'be, kızın anne ve babasından kızı istedi. Hz. Peygamberin tavsiyesi olarak kızlarını görmek istediğini de belirtti. Kızın annesi ve babası Şû'be'nin ikinci isteğinden hoşlanmadı.

Şû'be gitmek üzere kalkmıştı ki, perde arkasında konuşmaları dinleyen genç kız Şû'be'ye seslendi:

“Eğer bunu sana Allah'ın Resûlü söylediyse bak; eğer değilse bana bakmayı sana helal etmem.”^[29]

Şû'be, genç kızın kendisine evlilik dışı bir niyetle bakılmasını istemediğini anladı. Şû'be'nin niyeti ciddiydi. Kızı gördü ve evlendi.

* * *

Peygamber Efendimiz gençlerin evlilik amacı ile birbirlerini görmelerini tavsiye eder.

İleride ‘belki evlenebilirim’ şeklinde kesin karar verilmemiş görüşmeler uygun olmadığı gibi haramdır. Nitekim kız, gencin kararlılığını ısrarla sorgular.

Peygamber Efendimiz, gençlerin birbirlerini görerek evlenmelerini tavsiye ederken bu görüşmeleri üç defa olarak da sınırlar. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam bu sınırı, evlilik öncesi oluşan nahoş durumların önüne geçmek ve görüşmelerin sadece evliliğe yönelik olma maksadını tasvip ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu görüşmelerin üçüncü

kişilerin yanında olması gerektiğini de belirtir. Evlilik niyeti için bile olsa başbaşa görüşmeler dinen men edilmiştir.

şu an gençler ileride evleneceğim düşüncesiyle günah işlemektedir. Tam evlilik düşüncesi ve kararlılığı olmadan ‘ileride’ anlayışı ile görüşmek haramı helal etmez. Bu görüşmelerin neticesi ileride evlilik ile de neticelense geçmişteki günahları affettirmez.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Evliliğin sağlam zeminlere oturması gerektiğini...

[29] Bkz. Kenz, 7/288.

Kur'ân ve Ergen

“OKU!”

İlk âyet, ilk emirdi.

Sanki bu emirle sarılmıştı her bir sûre, her bir âyet, insan ve kâinat...

O da okuyordu ezel ve ebed sayfalarının inceliklerini, çoklarına mahrem olup gizli kalmış gayp sayfalarını...

Okudukça bir başka sevdaya bürünüyordu. Bir gün sevgili Peygamberi de ondan Kur'ân okumasını istedi. Şaşırdı. Onun (aleyhissalâtu vesselam) yanında nasıl okuyabilirdi? Dedi:

“Ey Allah'ın Resûlü! Kur'ân Sana indirildiği halde ben mi Sana okuyacağım?”

Peygamberimiz buyurdu:

“Evet, başkasından dinlemek benim hoşuma gider.”

Kur'ân'ı en güzel okuyandı. Okumaya başladı.

Okudu.

Allah'ın Resûlü'ne indirdiği gibi okudu.

Cebrail'in Hz. Peygambere okuduğu gibi okudu.

Allah Resûlü tüm zamanlara okuyor gibi okudu.

“Her ümmetten bir şahit gönderdiğimiz zaman durumları ne olacak?” mealindeki âyete geldiğinde Allah Resûlü ağladı ve buyurdu:

“Şimdilik yeter!”

Abdullah İbn Mes'ud, Peygamber Efendimizin, “Kur'ân'ı dört kişiden öğreniniz”^[30] diye tavsiye ettiği dört kişiden biriydi.

* * *

Ergenlik dönemi, duygusal bir dönemdir. Duygusal okumalara daha çok meyil edilir. Bu dönemde şiir yazma hevesi gibi güzel şiir okuma merakı da gelişir. Duygusallığın

zirve olduğu bu dönemde maddî duygusallıklar ergeni hırpalar. Bu hal manevî duygusallıkla bağlanabilirse güzel sonuçlar alınır.

Çocukluktan başlayan telkinler önemlidir. Bu dönemde kalp ya dünyaya ya ahirete yumuşar. Yalnız dünyaya yumuşarsa ergen için bu duygusallık hastalıklara hatta intiharlara kadar gidebilir. Ergenlikten önce çocuğu Kur'ân ve Kur'ân'ın tefsirleriye tanıştırmak gerekir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin süsü Kur'ân olduğunu... Onu Kur'ân'la içli dışlı yapmak gerektiğini... Ergeni Rabbinin eğitip dizginlediğini...

[30] Bkz. Buharî, Fezailü'l-Kur'ân 32-33; Tirmizî, Menâkıb 38.

Ergenin Ateşı

İKİ ERGENİN ADIMLARI, Darü'l-Erkam'a giden yolda birleşti. Biri, diğerine sordu:

“Nereye gidiyorsun?”

Sorusuna soruyla cevap verdi diğeri:

“Sen nereye gidiyorsun?”

“Onun (aleyhissalâtu vesselam) yanına.”

Ammar ve Suheyb İbn Sinan birlikte vardılar onun (aleyhissalâtu vesselam) yanına. Birlikte şehadet getirip, şahit oldular. [31] Ammar, ilklerin ilklerindendi. İlk işi anne ve babasını da ona (aleyhissalâtu vesselam) götürmek oldu. İlk Müslümanlardan olmanın çetin sınavını yaşamaya başladı.

Her yeni gün, onun için yeni bir acının, yeni bir işkencenin başlangıcıydı. Gözünün önünde anne babası şehit oldu. Ammar bunda da ilki yaşadı. Annesi ilk şehit kadın, babası da ilk şehit erkekti.

Ammar'ın, tüm bu acılarını giderdiği bir yer vardı. Sık sık oraya gidiyordu. Ona (aleyhissalâtu vesselam) gitmenin bedelini de her defasında işkence olarak görüyordu. Güneşin en yakıcı olduğu anlarda demir bir gömlek giydiriliyor, saatlerce güneşin altında bekletiliyordu. İliklerine kadar eridiğini hissediyordu. İşkencelerin genç bedeninde dayanma gücünü tükettiği bir gün, Allah Resûlü Ammar'a rast geldi. Ammar dedi:

“Ey Allah'ın Resûlü azabın her türlüşünü tattık.”

Sabır tavsiyesi ile dualar yükseldi Nur Nebi'den:

“Allahım! Ammar ailesinden hiçbir kimseye cehennem azabını tattırma!”

Yine işkence dolu günlerden bir gündü. O günkü işkence ateş ileydi. Ammar ateşle dağlandı. Nur Sultan, Ammar'ın başını okşayıp dua etti:

“Ey ateş! İbrahim'e serin ve selamet olduğun gibi Ammar'a da öyle ol!”

Allah Resûlü, genç yaşta ölüp gideceğini düşünen Ammar'a dedi:

“Ey Ammar! Sen bu işkencelerle ölmeyecek, uzun bir müddet yaşayacaksın. Senin ölümün azgın bir topluluğun eliyle olacak.”^[32]

İşkencelerin dayanılmaz boyuta ulaştığı bir gün Nur Sultan, Ammar'ı ağırlarken buldu.

Şefkatli eller Ammar'ın gözyaşlarını silerek buyurdu:

“Kâfirler seni bir daha tutup işkence yaparlarsa, sen de onlara istediklerini söyle ve kurtul!”^[33]

Ammar da öyle yaptı. Vücudu dağlanmaktan kurtulmuştu, ama şimdi de kalbi dağlanıyor, ruhu yanıyordu. Doğru sevgili Peygamberin yanına gitti.

Peygamber Efendimiz, “Kurtulduğun yüzünden belli” dedi.

Ammar “Vallahi kurtulmadım!” diyerek cevap verdi. Ammar, için için tutuşmuş yanıyordu.

“Ey Allah'ın Resûlü! Bana Lat ve Uzza'nın senin dininden daha hayırlı olduğunu söylediler.”

“Müşriklerin dediklerini söylerken kalbini nasıl buldun?”

Ammar'ın kalbi dinine bağlılık ve Peygamberine sevgiyle dopdoluydu. Nur Nebi, buyurdu:

“Sana vebal yok!”

Ammar'ın kalbi yine de çöllere dönmüştü. Bedenindeki ateş kalbine düşmüştü. Yakıyor yanıyordu. Allah, genç Ammar'ın yanan kalbine vahiy ile kevser sundu:

“Kalbi imanla dolu olarak mutmain iken, dini inkâr etmeye mecbur bırakılıp da yalnız dilleriyle inkâr sözünü söyleyenler hariç, kim imanından sonra Allah'ı inkâr ederek gönlünü inkâra açar, göğsüne küfrü yerleştirirse, onlara Allah tarafından bir gazap, hem de müthiş bir azap vardır.”^[34]

* * *

Ergen diye dokunulmaz, hiç sıkıntıya dayanamaz sanılarak hayattan koparılan ergenler en ağır sıkıntıya daha çok

mukavemet gösterebilmektedir. Eğer ergenin kalbine iman düşmezse hiçbir sıkıntıya dayanamaz. Her yaş döneminden daha çok feveran eder ve çevresini rahatsız eder. Kalbi imanla nurlanan, ibadetini yapan ergeni de hiçbir acı isyan ettiremez. Ergen daha çok bağlı olandır. Allah'a bağı ve itaatı kadardır anne babaya da bağı ve itaatı. Onlara karşı davranışı Rabbi ile olan davranışının aynasıdır. Ebeveyn, ergenin kendilerine davranışlarında onun manevî seyrini gözlemleyebilir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenlerin kalplerini imanla muhkem ettikten sonra onların gözyaşlarını da silmek gerektiğini...

Çevreyi bizar etmeden acı karşısında insanın ağladığını...

Sıkıntıda olan bir ergen varsa öncelikle şu iki yolu düşünmek gerektiğini:

1. İmanı veya ibadeti mi yok?

2. Gözyaşlarını silen şefkatli bir el, sıkıntılarını çeken merhamet dolu bir kalp mi yok?

[31] Bkz. İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, 3/307; İbn Esir, a.g.e., 2/460.

[32] İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/248.

[33] İbn Sa'd, a.g.e. 3/249.

[34] Nahl sûresi, 16:106.

Ergenin Fiziksel Sorunu

FAKİR BİR ÇOBANDI. İman etti. Suffe ashabına dahil oldu. Peygamber Efendimizden bir an bile ayrılmadı. Onu bir gölge gibi takip etti. Öyle ki Hz. Peygamberin özel eşyalarını taşır, uyuduğunda o uyandırır. Tanımayanlar onu Ehl-i Beyt'ten zannederlerdi. Ona “Sahibu’s-Sevad ve’s-Sivak” derlerdi.^[35]

Allah Resûlü dostlarıyla oturuyordu. Abdullah İbn Mes’ud ağaca çıktı. Bacakları açıldı.

Fizik olarak çok zayıf ve sıska olan gencin bacakları etraftakileri güldürdü. Peygamber Efendimiz gülünmesinden hoşlanmadı ve gülünlere dedi:

“Niçin gülüyorsunuz? Onun bacakları kıyamet günü Uhud Dağı’ndan daha ağır gelecek.”^[36]

Abdullah İbn Mes’ud bu davranışa üzülmeydi. Çünkü o Allah Resûlü’nden bunların geçici olduğu dersini almıştı. Belki pek çok gencin kompleks hissedeceği fiziği, ona bir endişe vermedi.

* * *

Ergenlikte fizik önem arz eder. Bu dönemde genç aynalara çok yakındır. Kendi fiziği ile tabiri caizse kavgalı olur. Ne kadar güzel olsa da mutlaka kendinde bir kusur bulur. Birini örnek model belirler, fizik olarak belirlediği örnek modeline benzemek ister. Çevrenin kendisini fiziği ile gördüğünü zanneder. Fiziği derecesinde mutlu olacağını ya da çevreden saygı göreceğini düşünür. Çoğu zaman içinde yaşadığı fiziksel sorunlar nedeniyle ailesine küsebilir. Küçük bir sivilce bile dünyasını alt üst eder.

Fiziği ergene güven duygusu verir. Eğer fiziğini beğenmiyorsa bu da komplekse düşürür. Gençlere fiziği öne çıkartmamak önemli bir eğitimidir. Çünkü fiziksel hal yaratılıştır, insanın katkısı yoktur. Fiziği önemsemek nefsi önemsemekle ilgilidir. O bakımdan ergeni, nefisten çekmek için fiziksel vurgudan uzaklaştırmak gerekir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

*Dünyaya bağlanan gencin önce fiziğine bağlanacağını...
Ergene fiziğin değil, imanın güven duygusu vereceğini...
İmanlı bir genci hiçbir şeyin komplekse düşüremeyeceğini...
İnsanın dünyaya bağlılığı kadar fiziği ile bağlanıp onunla
uğraştığını...*

[35] Bkz. Müslim, Fezailü's-Sahabe, 110; Tirmizî, *Menâkıb*, 38.

[36] İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/155.

Allah'ın Cevap Verdiği Ergen

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI olmuştu. Bu antlaşma gereği, Mekke halkından kim olursa olsun Medine'ye gelirse, ister Müslüman olsun ister olmasın iade edilecekti.

Ümmü Külsûm binti Akabe, Mekke'den Medine'ye Hudeybiye antlaşmasından sonra kaçıp gelmişti. Ümmü Külsûm ergenlik çağındaydı. Onun gittiğini haber alan kardeşleri Velid ile Ammâre hemen yola çıkıp peşine düştüler. Ümmü Külsûm'un Medine'ye gelişinin ikinci günü kardeşleri de geldi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın huzuruna gelerek Hudeybiye antlaşmasının şartlarını hatırlatıp kız kardeşlerinin iadesini istediler.

Kardeşlerinin bu isteği karşısında Ümmü Külsûm feryat ederek sevgili Peygambere dedi:

“Yâ Rasûlallah! Ben kadını, kadınlar zayıf olur, beni kâfirlere vermenizden korkuyorum.”

Şefkat Peygamberi elbette Ümmü Külsûm'ü vermeyecekti. Düşündü. Antlaşma şartında kadınlar denmemiş, sadece erkekler denmişti. Peygamberimiz Ümmü Külsûm'ü vermedi.

Ümmü Külsûm huzursuzdu. Müşrikler antlaşma şartlarına uymuyorsunuz diye itiraz edebilirlerdi. Ümmü Külsûm'ün endişesine yücelerden cevap geldi:

“Ey iman edenler! Mü'min hanımlar size katılmak üzere hicret etmiş olarak geldiklerinde onları imtihan edin! Gerçi Allah onların imanlarını pek iyi bilir. Ama siz de onların mü'min olduklarını anlarsanız, artık onları kâfirlere geri göndermeyin!”^[37]

Ümmü Külsûm hem Peygamberi hem de Rabbi tarafından koruma altına alındı. Mutluydu. Medine'de kaldı.

* * *

Bir ergen kızın davranışı âyete konu olup bir sûreye isim oldu. Bu sûrenin isimlerinden biri de Mümtehine'dir ki bu, “İmtihan edilen kadın” demektir.

Ergenlik döneminde en zor sınavlarla denenen bu ergenler bunalıma düşmediler. Evlerini barklarını terk etmelerine rağmen depresyona girmediler. Hz. Peygambere öyle bir tutunup Allah'a öyle bir yöneldiler ki, vahye konu oldular. Ergenliğin bunalım dönemi değil, hayatın en verimli dönemi olduğunu gösterdiler.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin herkesten çok Rabbine sığınmaya ve korunmaya muhtaç olduğunu...

[\[37\]](#) Mümteherine sûresi, 60:10.

Ergenin Evlilik Sorunu

MÜSLÜMAN OLALI sekiz ay olmuştu. Siyahî biriydi. Evlenmek istiyordu. Evlilik için çaldığı tüm kapılar yüzüne kapanmıştı. Ümitsizliğe düştü. Belki de bu kara teni, bu çirkin hali (sözde hoş görülmeyen) kendisinin cennete gitmesine de engel olacaktı. Kararmış hayallerini ona (aleyhissalâtu vesselam) anlatmaya karar verdi. Önce kara bahtına yazgı sandığı kara teninden söz etti.

“Ey Allah’ın Resûlü! Rengimin siyahlığı, çirkinliğim cennete girmeme engel olur mu?”

Allah Resûlü uygulandı. Rabbin huzurundaki sonsuz eşitliği söyledi. Rahatladı genç. Demek Allah kimseyi fiziği ile değerlendirmiyordu. Saad, başka bir derdini de söyledi:

“Bana kimse evlenmek için kızını vermiyor.”

Efendimiz, cemaate sordu:

“İçinizde Âmir bin Veheb yok mu?”

“Yok” dediler.

Peygamberimiz Saad’a buyurdu:

“Âmir bin Veheb’e git. Peygamberimiz beni kendine damat yapmanı istiyor de.”

Saad, mutluluk içinde Âmir bin Veheb’e gitti. Allah Resûlü’nün isteğini belirtti. Âmir, bu isteği şiddetle reddetti. Babası ile Saad’ın konuşmalarını dinleyen genç kız babasına itiraz etti:

“Baba sen ne yapıyorsun? Onu gönderen Allah’ın peygamberi. Bu yaptığın için vahiy gelebilir. Git özür dile, isteğini kabul et.”

Genç kız, sınavı vermiş, babasını da düştüğü yanıltan kurtarmıştı. Peygamberimize koşan Âmir dedi ki:

“Ey Allah’ın Resûlü! Onun senin tarafından geldiğine inanmamıştım. Tövbe ediyorum. Kızımı da veriyorum.”

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Saad’a evlilik için hazırlık yapmasını söyledi. Saad durumunu belirtti:

“Yâ Rasûlallah mehir verecek param yok ki...”

Allah Resûlü buyurdu:

“Gerekli parayı Ali, Osman ve Abdurrahman’dan al!”

Can dostlar gerekli parayı Saad’a verdiler. Saad, alışveriş için çarşıya çıkmıştı. Birden Allah Resûlü’nün cihad için duyuru yaptırdığını duydu. Alışverişten vazgeçerek o para ile kendisine at ve kılıç aldı.

İslâm ordusu Medine kenarında savaş için toplanmıştı. Uzaktan biri geldi. Peygamber Efendimiz sordu:

“Sen Saad mısın?”

Saad, başka bir düğüne gitmenin sevinci içinde “Evet!” dedi.

Savaş bitmişti... Peygamber Efendimiz şehitlerin arasında üzgün bir halde dolaşırken Saad’ı gördü. Eğildi, başını kucağına alıp, kara yüzündeki tozu toprağı sildi. Saad’a önce baktı ağladı, sonra tebessüm etti, sonra yüzünü başka tarafa çevirdi. Orada bulunan Ebû Lübâbe’nin gözünden kaçmadı bu durum. Hemen sordu. “Ey Allah’ın Resûlü, Saad’a önce bakıp ağladınız, sonra güldünüz, sonra yüzünüzü çevirdiniz?”

Şehidin gönül yaralarını bilen sır dostu Saad’ına baktığı zaman gösterdiği üç durumu açıkladı:

“Saad’a olan sevgimden dolayı ağladım. Onu Kevser Havuzu’na doğru uçarken görünce güldüm. Sonra hurilerin etrafını aldığını görünce de yüzümü başka tarafa çevirdim.”

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, kara teninden dolayı Saad’a, kızını vermek istemeyen Veheb’e haber gönderdi:

“Şimdi gidip Veheb’e söyleyin. Allah Saad’ı kendi kızından daha hayırlıları ile evlendirdi.”

* * *

Onun çevresindeki ergen, baba Veheb’in tepkisine karşılık Allah Resûlü’nün emrindeki hikmeti anlayacak kadar basiretli, hiç kimsenin evlilik için kabul etmediği gence ‘evet’ diyecek

kadar da hikmete tutunmuş, kader sırrına vakıftı. Ergenlik bunalım dönemi olmadığının en güzel örneğini oluşturdu Saad ve Veheb'in kızı.

Onun yanındaki gençler ayna ile kavgalı değildi. Nefis ile kavgalı olmayan genç aynalarla kavgalı olur.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergene maddî kapılardan çok manevî kapıları açmak gerektiğini...

Mescid-i Nebevî'nin Arsası

MEDİNE'YE HİCRETİN nuru düşünce Medine'de her yürek kucak olup açıldı, ev olup bekledi. Kime misafir olacaktı? Kimin evine nur, kimin kalbine sevinç verecekti?

Dualar bu bahtiyarlığa ermek için edildi.

Kutlu Nebi, kimsenin kırılmasını istemedi. Devesini serbest bıraktı. O nereye giderse, orada misafir olacaktı. Şehre ilk girdiğinde devesi Neccaroğullarından Sehl ve Süheyl adında iki yetimin, üzerinde hurma kuruttukları arsalarına çöktü. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın hayatında gençlerden oluşmuş bir ilkler halkası vardı. Şimdi bu halkaya bir yenisi daha ekleniyordu.

Hız. Peygamber, arsayı satın almak istediğini yetimlerin hamisi Muaz bin Afra'ya bildirdi. Muaz, arsanın bedelini iki gence vererek arsayı Peygamber Efendimiz'e bağışlamak istedi. Peygamber Efendimiz kabul etmedi. Arsanın sahibi olan gençleri çağırdı ve arsayı satın alma arzusunu onlara söyledi. Gençler de arsayı satmak istemeyip dediler:

“Ey Allah'ın Resûlü! Biz onun bedelini ancak Allah'tan bekleriz. Sana onu Allah rızası için bağışlarız.”^[38]

Bahtiyar gençler, arsalarına doğan nuru fark etmişlerdi. Onu bağışlamak istiyorlardı.

Peygamber Efendimiz, gençlerin isteğini kabul etmedi. Arsayı bedeli olan on miskal altın karşılığında satın aldı. Kıyamete kadar mü'minlerin sevgi bağı olup, kâinatın merkezi, vahyin kalbi olacak olan Mescid-i Nebevî aslında iki yetim gencin gönül bağışydı.

* * *

Gençlerle oluşan İslâm'ın Medine boyutundaki maddî yeri, Sehl ve Süheyl adlı infak duygusu ile dolu iki genç yüreğindi. İnsan, dünya bağının azlığı kadar infak ederdi. İnsanın dünya bağı yaşlandıkça artardı. Genç iken yapılan infak bu bağın zayıflaması için önemli bir etkendi. Ergene infak bilinci verilmeli, yapılacak infaklar da onlar vasıtası ile yaptırılarak

merhamet ve şefkat duyguları geliştirilmelidir. İnfak kişinin kalbini yumuşatır. Vermek Allah ile aramızda olan maddî engelleri yıkmaktır. Bu yıkılışı ilk kalp hisseder. İnfak kişiyi sakinleştirir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergen dünyaya kurban edilmezse onların dünya bağının daha zayıf olduğunu...

[38] Bkz. İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/239.

Ergen ve Zina

ALLAH RESÛLÜ'NE sorusu vardı. Önce çekindi... Yutkundu... Sormaktan vazgeçer gibi oldu. Ne derlerdi kendisine... Zaten etrafta namı pek de iyi değildi. Ama ondan (aleyhissalâtu vesselam) başkasına da soramazdı. Bütün cesaretini topladı. Sordu:

“Zina konusunda bana izin verir misiniz?”

Sorulabilecek en münasebetsiz ve sorulmayacak en kötü soruydu. Soru karşısında şoke olan herkes soğuk bir ürpertiyle irkildi. Etraftakiler, genci azarlamaya ve hırpalamaya başladı. Bu nasıl soruydu? Allah Resûlü'ne böyle soru sorulur muydu?

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın davranışı dostlarından farklı oldu. Genci yanına çağırdı. Hz. Peygamber günah işlemek isteyen gence şefkatle sordu:

“Böyle bir şeyin annenle yapılmasını ister misin?”

Genç böyle bir soru karşısında şaşırdı:

“Hayır yâ Rasûlallah!”

“İşte hiç kimse de annesiyle böyle bir şeyin yapılmasını istemez.”

“Kızınla yapılmasını ister misin?”

“Hayır yâ Rasûlallah!”

“Hiç kimse de kızıyla böyle bir şey yapılmasını istemez.”

“Kız kardeşinle yapılmasını ister misin?”

“Asla yâ Rasûlallah!”

“Hiç kimse de kız kardeşiyle böyle bir şeyin yapılmasını istemez.”

“Böyle bir şeyin teyzenle yapılmasını ister misin?”

“Hayır ey Allah'ın Resûlü!”

“İşte hiç kimse de teyzesiyle böyle bir fiilin yapılmasını istemez.”

“Halanla böyle bir şeyin yapılmasını ister misin?”

“Canım yoluna kurban olsun, istemem ey Allah’ın Resûlü.”

“Kimse de halasıyla böyle bir şeyin yapılmasını istemez.”

Allah Resûlü daha sonra gencin başını sıvazladı. Dua etti:

“Allahım! Onun günahlarını affet. Kalbini temiz kıl! İffetini koru!”^[39]

Sevgili Peygamberinin, sevgi ve şefkatle davranışına muhatap olan Cüleybib, bu olaydan sonra insanların en iffetlisi oldu.

Peygamber Efendimiz gence tüm toplumu annesi, kızı, kız kardeşi, halası ve teyzesi gibi gösterip işlemek istediği günahın mantığını gösterdi. Genç, bu yaklaşımdan ürperdiği gibi yapmak istediği fiilden de tiksindi. Böyle bir günahı işleyemeyeceği gibi vicdanı da izin vermezdi.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Yanlış düşünceyi söküp atmak ve doğru bilgiyi net bir şekilde muhatabın zihnine yerleştirmek için akli ölçülerin de kullanılması gerektiğini. Mantık ve şefkat ile yaklaşıldığında ulaşılmayacak gencin olmadığını. Gencin en kötü, en münasebetsiz sorusuna bile sevgiyle yaklaşmak gerektiğini. Genç ile arada mesafe bırakmadan yakın olmanın gerekliliğini. En anlamsız konuları bile konuşmaktan uzak olmayacak derecede yakın bir ilişki içinde olmanın lüzumunu...

Gence mesafe koymanın yanlışlığını. Gence karşı konulan her mesafenin onu, nefesine yaklaştırdığını. Gençle içli dışlı olunmazsa, onun nefsiyle içli dışlı olacağını. Gencin en dalgalı hayat diliminde ona dua ile yardımcı olup nefsinin kışkacından kurtulması için dualarla Rabbine el uzatarak, gence destek olmanın önemini...

^[39] Bkz. Heysemi, *Mecmau’z-Zevaid*, 1/129.

Ergenin Fedakârlığı

HZ. CABİR, babası ile Müslüman olduğunda çocuk denecek yaşıydı. Uhud savaşı hazırlıkları başlamıştı. Genç dünyasında, şehitlik ya da gazilik hayalleri dolanıyordu. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan savaşa gitmek için izin istedi. Peygamber Efendimiz Cabir'in yaşını küçük buldu, ancak babası izin verirse katılabileceğini söyledi.

Cabir savaşa katılmak için babasından izin istedi, fakat savaşa babası da katılmak istiyordu. Cabir'e dedi:

“Yavrum, yedi tane kız kardeşine bakıp himaye edecek başka bir kimse olsa idi, senin Uhud'da gözlerimin önünde şehit olmanı ne kadar isterdim.”^[40]

Uhud'a Cabir'in babası gitti ve şehit oldu. Geride bakıma muhtaç yedi kız çocuğu ile yüklü miktarda borç bıraktı. Borç sahipleri Yahudilerdi. Borçlarının hemen ödenmesini istiyorlardı. Cabir, babasının malını alacaklılara vermeyi teklif ettiyse de onlar bu teklifi kabul etmediler. Çaresiz Hz. Peygambere müracaat etti. Peygamber Efendimiz Cabir'e dedi:

“Bağın meyvelerini kopartıp harman ediniz.”

Cabir denileni yaptı. Peygamber Efendimiz de harman içinde gezinerek dua etti. Cabir borçlulara alacaklarını verdi ve bir yıllık kadar da mahsulât harmanda kaldı.

Borç sahibi Yahudiler, Hz. Peygamberin bu mucizesi karşısında hayrette kaldılar.^[41]

Delikanlı, bereket mucizesi ile babasının borcunu ödedi. Sıra yedi kız çocuğunun bakımındaydı. Çözümü evlenmekte buldu.

Peygamber Efendimiz, Cabir'e evlilik tebriği yaparken kız ile mi yoksa dul ile mi evlendiğini sordu. Cabir, dul ile evlendiğini söyledi. Nedenini açıkladı:

“Ey Allah'ın Resûlü! Biliyorsunuz benim yedi tane kız kardeşim var. Onlara bakıp saçlarını tarayacak, besleyip büyütecek tecrübeli birisini almak istedim. Onun için dulu tercih ettim.”

Delikanlının bu düşüncesi ve kardeşleri için yaptığı fedakârlık Peygamber Efendimizin hoşuna gitti.

“İsabet ettin ey Cabir”^[42] diyerek ona ve eşine dua etti.

Peygamber Efendimiz gençlerin her türlü meselesi ile ilgilenir ve onları aile hayatları ve evlilikleri olmak üzere her konuda takip ederdi.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Büyükler tarafından önemsendiğinin ve ilgilenildiğinin farkında olan gençlerin yanlış yapmayacağını. Ergene sorumluluk vermekten kaçınmak onu sorumsuz edeceğini. Ergenin tüm sorunların üstesinden gelebileceğini. Sorumluluğun ergeni olgunlaştırıp hayata karşı tecrübe sahibi edineceğini...

^[40] Bkz. Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 3/395.

^[41] Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 3/373.

^[42] Buharî, 2/580.

Ergenin Rüyası

ZİFİRÎ KARANLIĞIN içindeydi. Işık gibi umudun da kaybolduğu bir anda ansızın parlak bir ay doğdu. Onun aydınlığı ile yolunu buldu. Yürümeye başladı. Sonra önünde Zeyd bin Harise ile Hz. Ali ve Hz. Ebû Bekir'in de yürüdüklerini gördü. Onlara buraya ne vakit geldiklerini sordu. “Şimdi” dediler.^[43]

Gördüğü rüyanın ürpertisiyle uyandı. Korkmuştu. Rüyasındaki karanlıktan korktuğu kadar, gördüğü ayın aydınlığı da heyecanlanmıştı. Rüyanın sırrı ne olabilirdi? Bütün gün düşündü. Rüyanın üzerinden üç gün geçmişti. Hâlâ etkisindeydi. Aklından bir türlü çıkmıyordu. Üçüncü günün sonunda Hz. Ebû Bekir ona bir peygamberin geldiğini anlattı. Ona (aleyhissalâtu vesselam) götürdü. Görür görmez etkilendi. Bakışlarıyla girdi kalbine. Sa'd bin Ebi Vakkas, hemen oracıkta Müslüman oldu. Aydınlık yola katıldı.^[44]

Müslümanların yedincisi olduğunda on yedi yaşındaydı. Sa'd, Müslüman olmuştu ama annesi onun en büyük düşmanı kesilmişti. Tehdit ediyor, ona yapmadık eza ve cefa bırakmıyordu. Sa'd, namaz kılariken annesi komşu kadınları da toplayarak onu odasına hapsediyordu.

Anne Hamne, oğluna hapisler ve cezalar fayda vermeyince taktik değiştirdi. Oğlunun annelik sevgisini tehdit olarak kullanmaya başladı. Sa'd'a dedi:

“Muhammed'in getirdiklerini inkâr etmedikçe ne yiyeceğim, ne de içeceğim.”

Günler geçmekteydi... Anne, ne bir şey yiyor ne de bir şey içiyordu. Delikanlı annesinin yanına gitti ve ona imanındaki bağlılığını anlatmaya çalıştı:

“Anneciğim yüz tane canın olsa, birer birer çıksa ben yine de dönmem.”^[45]

Gencin iman boyutuna Rabbinden cevap geldi.

“Biz insana, yapacağı en hayırlı iş olarak, annesine ve babasına iyi davranmasını bildirdik. Ama bununla beraber,

onlar senden, hakkında bilgin olmayan bir şeyi, Bana şirk koşmanı isterlerse, itaat etme! Hepinizin dönüşü Bana'dır ve Ben de yapageldiğiniz şeyleri bir bir bildirip karşılığını vereceğim.”^[46]

* * *

Ebeveynler çocuklarından en çok ergenlik dönemlerinde şikâyetçi olur. Çocuklar tarafından anne babaya itiraz da en çok bu dönemde yapılır. Çocuğun itiraz duygusu doğru kullanılınca çocuk nefesine ve şeytanına karşı itiraz eder. Yoksa ana babasına itiraz edip asi olur. Dünyevî konularda ana babaya itirazın en çok yapıldığı bu dönemde Sa'd, annesinin iman etmesine karşı gelişine itiraz ediyor. Bununla beraber yumuşak bir dille de annesini İslâm'a davet ediyor. Sa'd'ın davranışı Allah tarafından övülüyor.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Allah Resûlü'ne bağlananın Rabbine bağlandığını, Rabbinin beğendiğini...

Ergenin verdikleri kararlarda kararlı olduklarını. İnanan gencin inancını hiç kimsenin sarsamayacağını...

^[43] Bkz. İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, 2/292.

^[44] İbn Hişam, *Sire*, 1/266; İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/139; Taberi, 2/216.

^[45] İsabe 2/31; Halebi, *İnsanü'l-Uyun* 1/280.

^[46] Ankebût sûresi, 8:29.

Ergenin Gözyaşları

BEDİR, KÜFRE KARŞI ilk savaşı. Onun için Bedir bir anda tüm gençlerin hayal dünyasına oturdu. Bu savaşta yer alıp ya Bedir şehidi ya da Bedir gazisi olabilmek en büyük bahtiyarlık oldu. Ergenliğe yeni adım atmış birçok kişi bu umutlarını nasıl gerçekleştirecekleri konusunda çare aramaya başladı. Netice alamayanlar çaresiz ağlıyorlardı. Bu ağlayanlardan birisi de Umeyr Ebi Vakkas'tı. Umeyr'in ağabeyi Sa'd İbn Ebi Vakkas, onu bu halde görünce sordu:

“Sana ne oldu, neyin var?”^[47]

Umeyr, pek çok arkadaşının Bedir'e gitmek için yaşının küçük bulunduğunu, kendi yaşının da küçük bulunma korkusundan ağladığını söyledi. Hz. Peygamberle birlikte Bedir'de olmayı, küffara karşı aynı safta savaşmayı, ya şehit ya da gazi olmayı ne kadar çok arzuladığını, hayallerinden çıkmadığını gözyaşlarıyla anlattı...

Samimi gözyaşları neyin çaresi değildi ki? Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Umeyr'i diğer arkadaşlarına nazaran biraz daha gelişkin buldu. Peygamber Efendimizden izin alır almaz Umeyr'in ilk işi kılıcını kuşanmak oldu. Umeyr, kılıcı kuşanmakta zorlanıyordu. Ağabeyi hemen imdadına yetişip yardım etti. Umeyr'in kılıcı boyuna bir hayli uzun geldi.

On altı yaşın bütün coşkusuyla Bedir'e gitti. Sonsuza dek sevgili Peygamberiyle aynı savaşta bulunmanın saadetini yaşayacak olan Umeyr şehit oldu. Ebedî mutluluğu yakaladı.

* * *

Ergen dünyayı her yaş grubundan daha çok isteyip önemseydiği gibi, her yaş grubundan çok daha kolay feda ederdi.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Zaferlerin gençlerin eliyle gerçekleşeceğini, gençlerin hayal dünyalarını mümkün olduğunca yıkmamanın ve gençlerin başarısı için onlara fırsat vermenin önemini...

[47] Bkz. Buharî, Sahih 4/1456 (3739); İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe* 4/287; Kenz 5/270; Hakîm, Müstedrek 3/88.

Ergen Koku Sürünce

YAKIŞIKLI BİR GENÇTİ. Güzel kokular sürünürdü. Allah Resûlü, etrafı rahatsız edecek derecede çok koku süren Sevad b. Amr'ı her gördüğünde kafasını sallardı.

Yine çok koku sürmüştü. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam ile karşılaştı. Peygamber Efendimiz, karnına elindeki değnekle dürttü. Delikanlı hiç rahatsızlık göstermedi. Dedi:

“Ey Allah'ın Resûlü! Kısas istiyorum.”

Peygamber Efendimiz hemen elindeki değneği gence verdi. Peygamber Efendimizin üzerinde iki tane gömlek vardı. Gömlekleri yukarıya kaldırdı. İşin ciddiyetini anlayan sahabiler gence; “Allah Resûlü'nden nasıl kısas istersin?” diye bağırmaya başladılar. O çevrenin tepkisine hiç aldırış etmedi. Peygamber Efendimizin vücudunu araştırdı. Kendisine vurduğu yeri buldu. Herkes nefesini tutmuş gence bakıyordu. Bazıları bağırıyordu:

“Allah Resûlü'ne vuramazsın!”

Genç, aldırış etmeden Allah Resûlü'nün vücudunda araştırma yaptı.

Neresi olabilirdi acaba? İşte burası olmalıydı. Tam burası. Bulmuştu işte. Bulduğu yere iyice baktı. Bir kez daha baktı. Yakından dokundu ve sonra sarılarak Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın karnından öpmeye başladı. Genç, daha sonra kısastan vazgeçtiğini belirtti, ama Hz. Peygamberden bir isteği vardı.

Dedi ki: “Ey Allah'ın Resûlü! Ben dünyadaki hakkımı sana bağışlıyorum ki, kıyamet gününde bundan ötürü bana şefaet et!”^[48]

Akıllı genç, kısası ahirete şefaet olarak bıraktı. Hatası için küçük bir ikaz, büyük bir kazancı netice vermişti.

* * *

Ergenlik döneminde gençlerin abartılı halleri çok alabilir. Bu abartılar davranışlarında olabileceği gibi giyiminde, süslenmesinde de olabilir. Ergenlik döneminde genç zanneder ki herkes kendisine bakmakta, kendisiyle ilgilenmekte. Hayatın merkezinde yalnız kendisinin olduğunu sanır. Bu denli yoğun sandığı ilgiye abartılı davranışlarla karşılık vererek çevrenin ilgisini çekmeye çalışır. Aslında bu duygunun çıkış noktası yanlış da değildir. Muhatap olunduğunu, amellerinin melekler tarafından kayıt altına alındığını hissedebilmesi için verilen bir duygudur.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Uygun ikazlar genci düzeltirdi. “Aman ergendir, gençtir” diye her yaptığına kayıtsız ve ilgisiz kalmak uygun değildi. Nitekim Allah Resûlü, onun bu haline defalarca bakışla, hal dili ile tepki göstermiş daha sonra da ikaz tarzında tepki vermişti. Bu tepki ergeni uyandırmıştı.

[48] Bkz.: İbn Sa’d, *Tabakât*, 9/72; Kenz, 7/302; İbn Hacer, *el-İsâbe*, 2/96.

Krala İslâm'ı Anlattı

İSLÂM'IN NURU kalbine düştüğünde daha ergendi. Mekke müşriklerinin baskısı arttıkça artmış, Müslümanlara Mekke'yi yaşanmaz kılmıştı. Peygamber Efendimiz sevgili dostlarına gitme izni verdi.

Gittiler...

Tek tek gittiler... Çift çift gittiler... Filize durmak için gittiler. Rızâ-i İlâhîye ermek için gittiler. Önlerine umudu alıp giderlerken geride yakıcı bir hüznün bırakıp gittiler. Vatan illerini terk ettiklerinde, bilmedikleri ülkelere gittiklerinde gurbete düştüklerinde çoğunluğu ergendi.

Cafer de bu gidenlerdendi. Hz. Peygamberin amca oğluydu. Alisinin kardeşi. Habeş kralının önünde İslâm'ı anlatıp o dillere destan edebî konuşmasını yaptığında yirmi beş yaşındaydı. Kral, Rabbini dinledi ondan. Hayran oldu. Kalbini, Cafer'in anlattıklarına damla damla akıttığı gözyaşları ile araladı.

Cafer, amcaoğlunun göç ettiği Medine'ye yıllar sonra döndü. İkinci hicreti yaşadı. Geldiğinde Hayber kalesi fethedilmişti. Caferinin gelişi amcaoğlunu o denli sevindirmişti. Sevincini şöyle dillendirdi:

“Bilmem bu iki şeyden hangisi ile sevineyim? Hayber'in fethiyle mi, yoksa Cafer'in gelişiyle mi?”^[49]

Allah Resûlü, Caferini o denli kucakladı ki şimdiye dek hiç kimseyi o denli kucaklamamıştı.

Cafer, kralın Müslüman olmasına vesile olmuştu.

* * *

On beş, yirmi beş yaş arası kabul edilen ergenlik bunalım yaşı olarak görülürken Allah Resûlü'nün çevresindeki gençlerde farklı bir durum arz etmekte. Hz. Cafer günümüz deyimi ile barış elçiliği yapmakta.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Donanımlı bir gencin giremeyeceği bir gönöl, tesir edemeyeceği bir yüreğin olmadığını...

[49] Bkz. İbn- Sa'd, *Tabakât*, 4/1946; İbn Hişam, *Sire*, 1/336-337.

Ergenin İmameti

HİCRETİN DOKUZUNCU senesiydi. Sakif kabilesi, Taif'ten Medine'ye bir heyet gönderdi.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, gelen heyeti mescide yakın bir yere yerleştirdi. Taif heyetine İslâm'ı bizzat kendisi anlatıyordu.

Osman b. Ebi'l-As, bu heyette bulunanların yaşça en küçüğü idi. Diğerleri dinlenmek için çadırlarına geçtiğı zaman bile o, Peygamber Efendimizin yanından ayrılmıyordu.

Kısa zamanda Kur'ân okumasını öğrendi. Pek çok sûreyi ezberlerdi. Kısa bir sûre sonra Taifli heyet, Taif'te taşladıkları iman güneşine Medine'de kucak açıp Müslüman oldular.

Taif'e dönüyorlardı. Peygamber Efendimizden kendileri için namaz kıldırarak bir imam istediler. Allah Resûlü, bunlara Osman b. Ebi'l-As'ı imam tayin etti. Heyettekiler, memleketlerine Peygamber Efendimizin görevlendirdiğı genç bir imamla döndüler.^[50]

* * *

Peygamberimiz yaşa değil, gayrete önem verirdi. Kim daha çok çalışırsa, kim daha çok öğrenirse onu öne geçirirdi. Yaşlının yaşla olan imtiyazı saygı ve hürmet için geçerliydi; fakat görev almakta geçerli değildi.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gençlerin daha çabuk öğreneceklerini. Onların daha çok gayret edeceklerini, daha enerji ve şevk dolu olduklarını... Bunun için de gençleri daha çok önemsemi, onlarla daha çok ilgilendi ve daha çok görev verdi.

^[50] Bkz. İbn Kesir, Sire, 4/62.

Ergen ve Eğlence

HZ. AİŞE, pek çok genç kızın evlilik sürecinde yardımcı olmuştu. Yeni bir genç kızı evlendiriyordu. Peygamber Efendimiz Hz. Aişe'ye sordu:

“Kızı kocasının evine gönderdiniz mi?”

HZ. AİŞE'nin “evet” cevabı üzerine buyurdu:

“Kızla birlikte ezgi söyleyecek birini de gönderdiniz mi?”

HZ. AİŞE göndermediklerini söyleyince Peygamber Efendimiz buyurdu:

“Ensar arasında eğlence geleneği vardır. Keşke kızla birlikte şarkı söyleyecek birisini gönderseniz de onlar şöyle söyleyiverselerdi:

“Size geldik, size geldik

Bize şenlik, size şenlik.”

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam eğlencenin hangi ölçüler içerisinde nasıl olması gerektiğini de belirliyordu. Aşırıya varan çılgınlık ve günahla değil; masum, günahsız, meşru sınırlar içerisindeki eğlenceyi tavsiye ediyordu. Burada tavsiye edilen eğlence tarzı, oyundan ziyade, dinlemeye yönelik bir eğlence tavsiyesi görülüyor. Ebû Leheb'in kızının evlenmesinde de hazır bulunan Allah Resûlü, “Eğlence yok mu?” diye sormuştu...

Allah Resûlü, Rübeyyi Bintu Muavviz'in de düğününe katılmıştı. Bu düğünde def çalarak Bedir savaşıyla ilgili (hamasi) şarkılar söyleyen iki cariyeyi dinlemişti. Bu cariyelerden birisi:

“Aramızda, yarın ne olacağını bilen bir de peygamber var” demesi üzerine onun sözlerini keserek:

“Bırak o sözü, önceki söylediklerine devam et, gaybı ancak Allah bilir”^[51] diyerek müdahale etmişti. (Bu cariyelerin buluş yaşına gelmemiş kız çocukları olduğu belirtilir.)

Allah Resûlü bir başka zamanda kulağına def ve başka çalgı sesleri geldiğinde de o evde ne olduğunu sormuş, “Düğün var”

dendiğinde, “Bu nikahtır, sıfah (zina) değildir” diyerek eğlenmeyi uygun bulduğunu ifade etmişti.

* * *

Ergenlik, hayatın en stresli dönemi olduğu gibi, eğlenceye düşkün olunan dönemdir. Bu dönem iki uç gibidir. Acı da, lezzet de en üst düzeyde algılanır. Ergenin bu dönemdeki eğlenme isteği meşru dairede olmalıdır. Bu konudaki meşru çizgiler ‘aman gençtir’ bahanesi ile aşılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki kabirdeki azapların çoğu gençlikte işlenen günahlardan olacağı gibi, ergenin ileriki yaşlarında yaşadığı pek çok problem de bu süreçteki meşru çizgilerin çiğnenmesinden kaynaklanmaktadır. Ergenlikte yapılan hatalarla hayatında tokatlanırken bu tokatlardan o dönemlerin mesulü olarak ebeveyn de çocuğunun acısıyla acı çekerek etkilenir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenlik dönemi eğlenme isteğinin fazla olduğu dönem olduğunu. Düğünlerde meşru eğlencenin gerekliliğini...

[51] Bkz. İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte*, 10/510-511.

İlk Ev

ZAMANLARIN EN BÜYÜĞÜNE şahit olup, şehadet getirdiğinde on yedi yaşındaydı. Mekke’de Allah’ın varlığına şahit olduğunu söylemek öyle kolay bir iş değildi. Rabbim birdir demek çileli bir hayatı ve işkenceyi kabul etmektir. Allah Resûlü’nün getirdiklerine “belâ” (evet) demek, her türlü belayı sineye çekmektir.

Erkam, bütün bunlara ‘evet’ dediğinde daha henüz ergendi. Her doğan gün, Erkam ve arkadaşlarına farklı bir çile ve ıstırapı getiriyordu. Müşriklerin amansız engeller zincirinin başını ibadet engeli oluşturuyordu. İbadet yapmak için Mekke’nin dışına gidiliyor, saklanacak bir yer aranılıyordu.

Yine ibadet için Mekke’nin dışında gizli bir yer arandı. Müşrikler burada da bulup sataşmaya başladılar. Bu hakaret dolu sataşmalar Sa’d bin Ebi Vakkas’ın sabır sınırını zorladı. Müşriklerden biri ile yaka paça oldu. Kafasını kırdı.

İşler gittikçe kritik bir hal almaktaydı. Genç Erkam, bir çare düşündü. Mekke’nin dışında da olsa açıkta yapılan bir toplantı ve ibadet müşrikler tarafından görülebilmekteydi. Çözüm yolu bulmakta gecikmedi. Hemen Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın yanına koştu. Düşüncesini Allah Resûlü ile paylaştı. Müslümanlar, Mekke’nin dışında toplanmak yerine kendi evinde toplanırlarsa daha iyi olurdu.

Erkam’ın evi Safa tepesindeydi. Hac ve umre için gelen kişilerle de daha rahat irtibat kurulup onlara İslâm anlatılabilirdi. Aynı zamanda da Erkam izzetli ve itibarlı bir ailedendi. Müşrikler ses çıkaramazlardı.

Peygamber Efendimiz, Erkam’ın bu teklifini beğendi ve kabul etti. Artık Peygamber Efendimiz ve sahabiler, her gün Erkam’ın Safa tepesindeki evinde toplanıyor, istişare ediyor, Kur’ân okuyup, ibadet ediyorlardı.

İslâm nuru, doğalı iki yıl olmuştu. Bu iki yılın sonunda bir ilk oluşum oldu. İslâm tarihindeki bu ilk, bir ergenin düşüncesinden ve onun evinden oluştu. İslâm’ın temellerinin

atıldığı bu mekanda Hz. Ömer başta olmak üzere pek çok kişi Müslüman oldu. [52]

* * *

Ergenin zihinsel yapısı daha faaldir. Çözüm üretmekte ve bir konuya uyum sağlamakta daha etkindir. Özellikle de ergen yeniliklere açıktır. Yaşlılar alışkanlıklarından vazgeçmezken ergen yeniliklere kolay alışır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin kalbi nurlanınca ev de nurlanır, toplum da nurlanırdı. Ergenlik problem dönemi değil, çözüm ve fikir üretme dönemi.

[52] Bkz. İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/267; İbn Aşur, *Tefsîru't-Tenvir ve't-Tahrir*, 1/2321.

İlk Kur'ân Sayfalarını Toplayan

PEYGAMBER EFENDİMİZ aleyhissalâtu vesselam vefat ettiğinde yirmi bir yaşındaydı. Hz. Peygamberin vahiy katibiydi. Çok genç yaşında olmasına rağmen en önemli vazifede görev aldı. Rabbinden gelen kelâmları ilk yazanlar arasında bulundu.

Peygamber Efendimiz vefat edince Hz. Ebû Bekir, Kur'ân sayfalarının toplatılıp bir araya getirilmesini istedi. Bunun için de Zeyd bin Sâbit'i seçti. Çünkü Zeyd hem vahiy kâtibiydi, hem de hafızdı.

Zeyd, hemen çalışmaya başladı. Yanında âyet yazılı olanlara, bunların Resûlullah'ın huzurunda yazıldığına dair iki şahitle birlikte gelmelerini duyurdu. Herkes elinde bulunan yazılı âyetleri getirdi. Zeyd, bunları sırasına göre düzenledi.

Bir yıl gibi kısa bir sürede dağınık şekilde bulunan Kur'ân sayfaları bir araya getirildi. Hz. Ebû Bekir, âlim sahabilerden bir heyet oluşturdu. Toplanan Kur'ân sayfaları bu heyet huzurunda okundu. Hiçbir itiraz gelmedi.

Genç Zeyd, aldığı vazifeyi en kısa sürede başarıyla yerine getirmişti. Zeyd bu vazifeyi tamamladığında yirmi iki yaşındaydı.^[53]

* * *

Kur'ân hıfzının en verimli yaşı ergenlik yaşıdır. Bu yaşta ergen, zihinsel olarak dış dünya ile en açık dönemini yaşar. Hafıza çok güçlü olduğu gibi bu dönemde ezberlenenler de unutulmaz. Günümüz ergenlerinde görülen unutkanlık ise doğal değildir. Ergenin günahla muhatabiyetinde ilk etkilenen yer hafızadır. Günah işleyen genç unutkan olur.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Kur'ân'ın en çok gencin ruhunu kuşattığını...

^[53] Bkz. Buharî, Fedailü'l-Kur'ân 2; Ahmed İbn Hanbel, 1/10; Buharî 6/98-99.

İlk Hadis Kitabı

ABDULLAH, AMR BİN ÂS'IN oğluydu. Allah Resûlü'ne çok küçük yaşta iman etmiş, ona (aleyhissalâtu vesselam) âdeta bir gölge olup takılmıştı. Ondan (aleyhissalâtu vesselam) duyduklarını, gördüklerini hafıza defterine anbean kaydediyordu. Hafızasında sıkı sıkıya kaydettiği bu hadislerin yazıya geçirilmesi gerektiğini düşündü. Peygamber Efendimiz, tüm himmet ve gayreti Kur'ân'ın ezberlenmesine verdiği için hadislerin yazılmasına izin vermiyordu.

Abdullah, artık hadislerin de yazılması gerektiğini düşündü. Peygamberimize hadisleri yazma isteğini belirtti. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan olumlu cevap alınca hemen hadisleri yazı ile kaydetmeye başladı. Böylece hadisleri ilk yazan olarak, ilkler sıralamasında yerini aldı.

Abdullah, neleri yazıp neleri yazmaması gerektiğini de Allah Resûlü'ne sordu:

“Yâ Rasûlallah! Sizin kızgınlık ve sevinç anlarınızda söylediklerinizin hepsini kayıt edeyim mi?”

Peygamber Efendimiz bu dikkatli gencin sorusuna, “Ben haktan başka bir şey konuşmam” diye cevap verdi.

Abdullah bu cevap üzerine, Allah Resûlü'nde gördüğü, dinlediği her şeyi kaydetti. Bu kayıtların sonunda, “Sahîfe-i Sâdıka” ismini verdiği “Onu bütün dünyaya değişmem” dediği ilk hadis kitabı çıktı. Bu kitabı için dedi:

“Aramızda hiçbir vasıta olmaksızın doğrudan doğruya Resûlullahtan duyduklarım” Ashab-ı Suffe'nin demirbaşı olup Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan en çok hadis nakleden Ebû Hureyre de Abdullah'ı överek dedi:

“Hadisleri benden daha çok ezberleyen ve rivayet eden olmamıştır. Fakat Abdullah bin Âs bundan müstesnadır. O benden daha çok ezberlemiştir. Çünkü o hadisleri yazıyordu, ben ise yazmıyordum.”^[54]

Abdullah gençti. Gençlerin görüş ufku elbette daha geniştir. Abdullah, Allah Resûlü'nden duyduklarını yazmayı ilk

düşünen ve bunu pratiğe ilk geçiren kişi oldu.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gencin deneyimi az olsa da fikirlerinin çok olduğunu. Kimi zaman deneyimin düşüncenin gerisinde kaldığını. Deneyimin gencin aktivitesini engelleyici olup önüne geçen olmayıp düşünceyi destekleyici pratikler olması gerektiğini...

[54] Bkz. Buharî, İlim 39; İbn Sa'd, *Tabakât*, 4/262; 5/64, 482, İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, 3/234.

İlk Hukuki Hüküm

MUAZ BİN CEBEL, Yemen’e kadı olarak görevlendirildiğinde yirmi iki yaşındaydı.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam, Muaz’a hükümleri neye göre vereceğini, kendisine getirilen davaları hangi ölçülerle değerlendireceğini sordu. Muaz da, “Allah’ın kitabına göre hüküm veririm” dedi.

Hiz. Peygmaber tekrar sordu:

“Onda bir hüküm olmazsa neye göre verirsın?”

“Resûlullah’ın sünnetine göre hüküm veririm.”

“Ya Allah Resûlü’nün sünnetinde de hüküm bulamazsan ne yaparsın?”

“Kendi görüşüme göre cevap veririm.”^[55]

Hiz. Peygamber, Muaz’ın bu soruya verdiği cevaptan son derece memnun oldu.

Muaz, İslâm hukukunda hüküm vermedeki ana esasları hem belirlemiş hem de belirlenmesine vesile olmuştu.

Muaz’ın farklılığı başka bir ülkeye kadı olarak görevlendirilmesinden ziyade onun henüz ergenlik sayılan bir yaşta İslâm hukukundaki ilk kıyas sistemini belirlemiş olmasıydı.

* * *

Allah Resûlü’nün yanındaki ergenlerin hiçbirisi ergenlik sıkıntısı yaşamadı. Onun yanındaki gençlerin muhakemesi daima güçlü oldu. Hafızaları kuvvetliydi, çünkü O (aleyhissalâtu vesselam) yanındaki gençleri günahdan korudu. Günah, psikolojiyi bozduğu gibi muhakemeyi ve hafızayı da bozardı.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

İyi yönlendirilen gencin muhakemesinin güçlü olduğunu. Gencin kabiliyeti günahlarla bozulmazsa onun başaramayacağı bir iş ve üstesinden gelemeyeceği bir görevin

olmadığını. Günahın gencin kabiliyetlerini öldürdüğünü. Ölen her kabiliyetin acısı ergende feveran olarak ortaya çıktığını. Ergen âdeta kendisini günaha karşı korumakla yükümlü olan çevresini bunalımlarıyla bizar ettiğini.

[55] Bkz. Ebû Dâvûd 4/18.

Küfre İlk Kılıç

İMAN GÜNEŞİ kalbine doğduğunda on beş yaşındaydı.

Bir öğle vaktiydi...

Mekke'nin insanda takat bırakmayan sıcağı, Zübeyr bin Avvam'ı uykunun serin kollarına atmıştı. Bir feryatla fırladı:

“Allah'ın Resûlü öldürüldü!”

Hemen kılıcını kuşandı. On beş yaşın heyecanı ile yola koyuldu. Zübeyr bin Avvam yalın kılıç giderken yolda sevgililer sevgilisi ile karşılaştı. Onun bu halini gören Hz. Peygamber sordu:

“Ne oldu Zübeyr, nereye gidiyorsun?”

Allah Resûlü'nü karşısında gören Zübeyr, sevinçle şaşkınlığı bir arada yaşadı. Kelâm ne güzel bir şeydi. Kalbini kelâm eyledi:

“Anam babam sana feda olsun yâ Rasûlallah! Senin katledildiğini duydum. Müşriklere haddini bildirmeye gidiyordum.”

Allah Resûlü gülümsedi. İslâm tarihinde küffara karşı ilk kılıç kuşanma şerefine eren halası Safiye'nin oğlunu dualarla teskin etti.^[56]

Zübeyr'in bu cesareti, edebiyata Esedî'nin mısralarıyla taşındı:

“Allah yolunda çekilen ilk kılıç yine Allah için öfkelenen alnı açık Zübeyr'in kılıcıdır. Bu onda görülen ilk gayrettir.”^[57]

Amcası, Zübeyr'i Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamdan ayırmak için amansız bir mücadeleye girdi. Onu bir hasıra sardıktan sonra üzerinde ateş yakarak işkence etti. Zübeyr'in ise bütün bunlara tek söylediği vardı:

“Amca, artık sonsuza dek küfre girmem!”^[58]

Genç Zübeyr, küfre girmedi. Bir an bile yanından ayrılmadığı Allah Resûlü ile tüm savaşımlara katıldı. Vücudunda

yaralanmadık bir yer kalmadı. Allah Resûlü’nden en büyük müjdeyi aldığıında henüz ergendi.

“Zübeyr benim cennette komşumdur.”

* * *

Gençleri ödüllendirmek onların psikolojileri için önemli bir husustur. Güzel sözler, iltifatlar onları yüreklendirir. Böyle gençlerin öz güvenleri fazla olur. Büyük vazifeleri omuzlar, büyük sıkıntılara göğüs gerebilirler.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Başarıda iltifatın itici bir güç olduğunu... Ergenin her yaş döneminden daha çok taltife ihtiyaç duyduğunu...

[56] Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliya*, 1/89, İbn Esir, *Üsdü’l-Ğabe*, 2/197.

[57] Kenz, 5/69.

[58] Ebû Nuaym, *Hilye*, 1/89.

İlk Ok

MEKKE YASAKLAR ŞEHRİ olmuştu. Sa'd bin Ebi Vakkas müşriklerin yasaklarından kaçarak rahat ibadet edebilmek için arkadaşları ile Ebû Lüb Vadisi'ne gitti.

Namaz kılmaya başladılar. Onları gören bir grup müşrik, alay etmeye ve hakaret etmeye başladı. Müşriklerin, bu ıssız yerde bile ibadetlerine engel olmaları Sa'd bin Ebi Vakkas'ın sabrını zorladı. On dokuz yaşın verdiği heyecan ile müşriklere saldırdı. Eline geçirdiği bir deve kemiğiyle kendileriyle alay eden müşrikleri uzaklaştırmaya başladı. Bu arada birinin kafasını da kırıp kanattı. Müşrikler kaçtı.^[59] Sa'd, İslâm tarihinde dini için ilk kan akıtan sahabe ünvanını aldı. Sa'd, Peygamber Efendimizin anne tarafından akrabasıydı. Peygamber Efendimiz onu göstererek buyururdu:

“İşte benim dayım Sa'd. Böyle bir dayısı olan var mı?”^[60]

Peygamber Efendimiz, içlerinde Sa'd'ın da bulunduğu bir birliği Hicaz'ın Rabığ bölgesine gönderdi. Bu birlik müşriklerin saldırısına uğradı. O gün Sa'd, bütün oklarını attı. Bu karşılaşma Allah yolunda ilk savaş kabul edilirken Sa'd'ın attığı oklar da Allah yolunda atılan ilk oklar olarak kabul edildi.

Sa'd bu okları atarken İslâm'da ilk ok atanın kendisi olmasının sevincini mısralara döküyordu:

“Acaba Allah Resûlü, benim oklarımla arkadaşlarımı koruduğumu biliyor mu? İster ovada, isterse de dağlık bölgelerde olsun, ön saflarda yer alan arkadaşlarımın karşılaştıkları tehlikeleri ve düşmanları oklarımla def ediyorum. Ey Allah'ın Resûlü! Müslümanlardan, Allah yolunda benden önce ok atan kimse olmadığını biliyorsun. Ben O'nun yolunda ok atanların ilkiyim.”^[61]

Bu genç sahabe, Uhud'da destan yazdığında da yaşı yirmi dokuz, otuza yaklaşmaktaydı. Vücudunu sevgili Peygamberine kalkan yapmış, müşriklere ok atıyordu. Cennetle müjdelenen on dosttan birisi olan Sa'd, Uhud'da Hz. Peygamberin öyle bir

iltifatına nail oldu ki, daha önce kimseye böyle bir iltifat etmediği gibi daha sonra da kimseye etmedi:

“Fedâke ebî ve ümmî” [\[62\]](#) (Anam, babam sana feda olsun.)

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Genç gönüllerin daha çabuk Rabbine kanat açacağını...

[\[59\]](#) İbn Hacer, *el-İsâbe*, 2/290.

[\[60\]](#) İbn Hacer, *Tarih*, 2/33.

[\[61\]](#) *Müntehab* 5/72.

[\[62\]](#) Müslim, *Fezailü's-Sahabe* 41.

İlk Bekâr Evi

MEDİNE YOLCUSU Kuba'ya gelmişti.

Medine'ye gitmekte acele etmedi. Mekkelilerin vefasızlığını üzerinden atmak istercesine bekledi. Mekkelilerin yaban ve yabaniliğine karşılık, Medineliler akın akın onu ziyarete geldi. Mekke'nin celali derecesinde, Medine cemalden bir halka oluşturdu.

Allah Resûlü, Kuba'da Külsûm İbnü'l-Hidm'in evinde kaldı. Gündüzlerini ise Sa'd İbn Hayseme'nin evinde geçirdi. Ziyaretçi yoğunluğu vardı. Allah Resûlü, gelenlerle ilgileniyor onlara İslâm'ı anlatıyordu. Gün içindeki bu yoğunluğa bekâr olduğu için Hayseme'nin evi daha uygun olmuştu.

Hayseme'nin evine bir de isim verildi: “Darü'l-Uzzab...”^[63] (Bekârlar evi...)

Allah Resûlü, Kuba'da kaldığı sürece bu bekârlar evinde bilhassa gençlerle uzun uzun sohbetler etti. İslâm tarihinde bir ilk ve önemli hizmet yerlerinden olan bekârlar evi, bir ergenin evinin kullanımı ile başladı.

* * *

Genç değişimi daha çabuk yaşardı. Hayat tarzını daha kolay değiştirebilirdi. Uyuma daha çabuk girerdi. Toplum içinde eğitim gençten başlardı. Eğer gençler çocuk diye ötelenirse toplumun ve ailenin kaldıramayacağı yük olurdu.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gencin günaha daha çabuk meyil edebileceği gibi, nefislerini de daha çabuk dizginleyeceğini...

^[63] Bkz. İbn Sa'd, *Tabakât* 1/233; İbn Hişam, *Sire* 2/138.

Dünyayı Savurmak

YAKIŞIKLIYDI. AHLÂKİ GÜZELDİ. Cömertti. Her kim ne isterse boş çevirmezdi. Bu sebepten çok borçlanmıştı. Alacaklıları onu sıkıştırmaya başladı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselama gelip şikâyet ettiler. Peygamber Efendimiz Muaz'ı çağırdı. Borçlular dedi:

“Ey Allah'ın Resûlü! Bizim hakkımızı al!”

Şefkat Peygamberi, bu cömert genç için buyurdu:

“Muaz'a sadaka verenden Allah razı olsun.”

Bazıları alacaklarından vazgeçti ise de bir çoğu dedi;

“Biz hakkımızı istiyoruz.”

Peygamber Efendimiz, Muaz'ın tüm malına el koydu, onları alacaklılara dağıttı, fakat borçları karşılamaya yetmedi. Bunun üzerine alacaklılar, “Ey Allah'ın Resûlü! Geri alacaklarımız için Muaz'ı sat” dediler.

Hız. Peygamber, bu isteği hoş karşılamadı. Muaz'ı köle yapmak isteyen borçlularına buyurdu:

“Artık onu rahat bırakınız, böyle bir şeye hakkınız yok!”

Muaz'ın hiçbir şeyi kalmamıştı. Akrabaları, onu “Bütün malın elinden çıktı, muhtaç duruma düştün Hız. Peygamberden bir şeyler iste” diye sıkıştırmaya başladı. O ise, Allah Resûlü'nden bir şey istemeyeceğini söyledi.

Hız. Peygamber, Muaz'ı Yemen'e kadı olarak gönderdi. Dua etti:

“İnşaallah, Allah Teâlâ giden mallarının yerini doldurur ve sen de borcunu eda edersin!”^[64]

Muaz, orada uzun süre kaldı. Zekât mallarıyla ticaret yapan ilk kişi oldu. Medine'ye zengin olarak döndü. Allah için malını vermeye alışık olan Muaz, tekrar kamçısına varıncaya kadar her şeyini verdi.

* * *

O (aleyhissalâtu vesselam) ergeni dünyaya aşık etmedi. Dünyayı kazanması için hırs yükledi. Hayatın merkezine dünyayı koymadı. Onları dünya ile sıkıştırmadı. Omuzlarına dünyayı yükledi. Onların hayallerini dünya ile yıkmadı.

O (aleyhissalâtu vesselam) ergenin dünya yükünü omuzlarından aldı. Onlara ebedi âlemi gösterdi. Onların kalplerini genişletti. Maddeden arındırıp mânâ ile güldürdü. Ergeni dünya ile ağlatıp bedbinliğe sokmadı. Ahiret ile umutlandırdı. Dünya tasası ile hayat kaygısı vermedi. Cennet müjdesi ile şevk verip sevindirdi.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenin de dünya için yaratılmadığını. Dünya yüklemesi yapıldığı kadar ergenin sinirli, dünyayı kaybettiği kadar da bunalımlı olduğunu...

[64] Bkz.: Kenz, 3/126; Hakîm, 3/273; İbn Sa'd, *Tabakât*, 3/123.

Yabancı Dil Öğrendi

ZEYD, HZ. PEYGAMBERİN vahiy katibiydi. Aynı zamanda başka vazifeleri de vardı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın hükümdarlara gönderdiği mektupları da yazardı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın emri ile İbranice ve Süryanice öğrendi. İyi bir miras bölüştürücüsü olduğu için savaşlarda ganimetleri paylaşırma görevini de Allah Resûlü Zeyd'e vermişti.

Kur'ân'ın kitap haline getirilmesi de bu gence nasip oldu. Çünkü Hz. Peygamber her hizmette gençleri çalıştırdı. Etrafında gençlerden bir halka oluşturdu. İslâm'da pek çok ilkler hep bu gençler vasıtasıyla oldu.^[65]

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Genç dikkatli olurdu, aldığı vazifeyi en güzel şekilde yerine getirirdi.

^[65] Bkz. Buharî, Fedailü'l-Kur'a 2; Ahmed İbn Hanbel, 1/10; Buharî 6/98-99.

Hz. Ömer’e Tokat

ON SEKİZ, yirmi yaşlarındaydı. Mekke’deki yaşlı müşrikler, Hz. Peygamberin getirdiği nurdan kaçarlarken o, bu nura büyük bir aşk ile tutunmuştu. Said bin Zeyd, İslâm nuruna gönlünü kaptırır kaptırmaz eşine ulaştırdı. İki genç gönül, birlikte koştu o nura. Said ile eşi Fatıma, Hz. Peygamberin nur halkasına on iki veya on üçüncü olarak katıldılar.^[66]

Said, Hz. Ömer’in hem amcasının oğlu hem de eniştesiydi. Hz. Ömer, henüz Allah Resûlü’nün karşısındaki saflarda yer alıyordu. Allah Resûlü’nü öldürmek için yola koyulmuştu. Yolda ona verilen bir haber, yolunu ebedi olarak değiştirdi.

Kız kardeşinin de Müslüman olduğu haberi ile irkilen Hz. Ömer, ölüm listesinde ani bir karar değişikliği yaptı. Önceliği kardeşine verdi.

Kız kardeşinin kapısının önünde duydu imanın ilk muştusunu. İlâhî bir ses, lâhutî bir nağme, kalpleri değiştiren bir câzibeyle savruldu. Etkilendi, ama belli etmedi. Kardeşi Fatıma’yı tokatlarla hırpaladı. Fatıma da imanının tüm gücünü toplayarak kendisinden yirmi yaş büyük olan ağabeyine bir tokat attı. Her şey bu tokatla başladı. Ağabey titreme başladı. Dedi:

“Getirin şu okuduğunuz şeyleri.”

Getirdiler. Fatıma’nın eşi Said okumaya başladı:

“Tâhâ...”

Fatıma’nın tokadı ağabeyin kalbinde Tâhâ sûresinin tohumlar gibi açılımını sağladı. Ömer titremekteydi. Genç Fatıma’nın imanını akşettiği tokat kalbindeki tüm iman nüvelerini çatlattı. Titreyerek Hz. Peygamberin huzuruna vardı.^[67]

Eşiyle birlikte İslâm’a gönül veren Ebu’l-A’ver künyesiyle bilinen genç Said, Hz. Peygamberin kendisine verdiği müjdeyi insanlara haber verdi:

“Ebû Bekir cennettedir, Ömer cennettedir, Osman cennettedir, Ali cennettedir, Talha cennettedir, Zübeyr

cennettedir, Abdurrahman ibn Avf cennettedir, Ebû Ubeyde Âmir ibn el-Cerrâh cennettedir, Sa'd ibn Ebî Vakkâs cennettedir. Saîd ibn Zeyd bu dokuzunu saydı, onuncuya gelince sustu. Orada bulunanlar, ‘Allah aşkına ey Ebu’l-A’ver, onuncuyu da söyle’ dedikleri zaman, Saîd ibn Zeyd, ‘Mademki Allah aşkına! dediniz, Ebu’l-A’ver cennettedir’ dedi.”[68]

Said, on dokuz yaşında İslâm’ı kabul etmişti. Mükâfatını daha hayatta iken sevgili Peygamberinden cennet müjdesi olarak aldı.

* * *

Ergen dediğimiz yaşlardaki gençler evleniyor ve ömür boyu süren sorunsuz aile hayatları oluyordu. On dokuz yaşındaki bir ergen eşi ile kayınbiraderinin hidayetine vesile olabiliyordu. Ergen diye sorunlu ilan edilen yaşlarda Allah Resûlünün yanındaki ergenler böyleydi. Sünnet pedagojisinde Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamın “Onlar ergen, daha veya henüz” dediği bir nokta görülmedi. Ergenleri sorunlu ima ettiği bir hadisi de bulunmamaktadır.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

*Hiçbir kötülüğe meyletmeyen genci Allah’ın sevdiğini...
Genç iken gönlünü Allah’a verenlerin cennete gideceğini...
Gençliğinde ibadet edenlerin hiçbir gölgenin bulunmadığı o
dehşet günü olan mahşerde Arş’in gölgesi altında
bulunacağını...*

[66] Bkz. İbn Esir, *Üsdü’l-Ğabe*, 2/306-307.

[67] İbn Esir, *Üsdü’l-Ğabe*, 4/54.

[68] Tirmizî, Menâkıb 28. Benzeri rivayetler için bkz.: Ebû Dâvud, Sünnet 8; İbn Mâce, Mukaddime 11.

Ergenin Babayla Sınavı

YENİ ERGENLİĞE GİRMİŞTİ. Çocukluğu bolluk ve servet içinde geçmişti. Babası Cerrah, Mekke'nin en zenginlerindendi. Binlerce ümit ve renkli hayallerle adım attığı gençliğin ilk anlarında bir Nur'a şahitlik etti:

“Şehadet ederim ki Allah bir ve Muhammed O'nun Resûlü!”

Onuncu şahit olarak geçti tarihe. Bu şehadetle değişti hayatı, özellikle de babası. Babasının sevgi ve merhametine ne olmuştu? Bir baba, yavrusuna bu denli zulüm yapabilir miydi?

Babası, Ebû Ubeyde'ye yapmadık zulmü bırakmadı. Tüm zulüm planları tükenince de onu evden kovdu. Ebû Ubeyde, varlıktan yokluğa düşmüştü. Her şeyini kaybetti; mal-mülk, ana-baba, eş-dost. Bu yoklukların hiçbirine aldırış etmedi.

Sonunda vatan edindiği Mekkesini de bıraktı.

Ebû Ubeyde, sonsuza dek ayrıldığı babası ile ilk ve son kez Bedir'de karşılaştı. Bedir, tüm mü'minler için zor bir savaştı. Kardeş ile kardeşin, baba ile oğulun, can dostların karşı karşıya geldiği bir savaştı. Savaşın bir anında Ebû Ubeyde ile babası da karşı karşıya geldi. Baba, sürekli olarak oğluna hücum ediyordu. Ebû Ubeyde kaçıyordu. Baba, oğlunu bırakmak istemiyordu. Sonunda oğlunu kısı kıvrak yakaladı. Onu kaçamayacak bir pozisyona getirdi. Ebû Ubeyde çaresiz kaldı. Babasını öldürdü. Üzgün bir şekilde Hz. Peygamberin huzuruna geldi. Ubeyde'nin durumuna Allah cevap verdi:

“Allah'a ve âhiret gününe iman eden hiçbir milletin, Allah'ın ve Resûlü'nün karşısına çıkan kimseleri, isterse o kimseler babaları, evlatları, kardeşleri ve sülaleleri olsun, sevip dost edindiklerini göremezsin. İşte Allah onların kalplerine imanı nakşetmiş ve Kendi tarafından bir ruhla onları desteklemiştir. Onları, içlerinden ırmaklar akan cennetlere, hem de ebedî kalmak üzere yerleştirecektir. Allah onlardan, onlar da O'ndan razıdırlar. İşte onlar Allah'ın tarafında olanlardır. Ve iyi bilin ki, felâha erenler, Allah'ın tarafında yer alanlar olacaklardır.” [\[69\]](#)

Allah'ın övdüğü bu genç dostunu Allah Resûlü de övdü:

“Her ümmetin bir emini vardır. Ey ümmet! Bizim eminimiz de hassaten Ebû Ubeyde İbnü'l-Cerrah'dır.”^[70]

* * *

Şimdi çocuklar ergenlikte ebeveynlerine zulmediyorlar. Çocuğa iman terbiyesini vermediğimiz zaman zulm eden taraf olup çocuk tarafından zulme uğruyoruz. Eğer iman ergen kalpte yerleşirse ergenlik döneminde zulmetmediği gibi babasının onca zulmüne karşı da sabır içinde olması enterasan bir ergenlik sentezi olarak günümüz ergenlik anlayışını ters yüz ediyor.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenlikte Rabbine sığınan genci Allah'ın kucakladığını...

^[69] Mücâdele sûresi, 58:22.

^[70] Ebû Nuaym, Hilye, 1/101.

İstihbarat Toplayan Genç

UHUD, TÂ BAŞINDA sınavlı başladı. Sinirler gerildi. Gerilimi Ensar ile Muhacir'den iki kişininin kuyudan su çekerken kovalarının iplerinin birbirine dolanması başlattı. Bu olay Abdullah İbn Übeyy İbn Selûl için iyi bir fırsat oldu. Güvendiği on arkadaşını etrafına toplayıp durum değerlendirmesi yaptı. Dedi:

“Vallahi böyle bir şey görmedim. Bunların bir gün başımıza geleceğini biliyordum. Kavmim beni başlarına kral yapsalardı bunlar başımıza gelmezdi. Şimdi kendi ülkemizde bize üstünlük sağlıyorlar, bizi hor ve hakir görüyorlar. Medine'ye dönelim aziz olan zelil olanı oradan çıkaracaktır.”

Abdullah İbn Übeyy'in dert yandığı kişiler içinde Zeyd İbn Erkam da vardı. Zeyd, Abdullah ile aynı kavimdendi ve Abdullah İbn Übeyy'i çok severdi. Müslüman olmamış olsalardı onu başlarına kral yapacaklardı. İslâm ile her şey değişti.

Zeyd vakit kaybetmeden savaş anındaki bu fitne planını Hz. Peygambere ulaştırdı.

Hız. Peygamber, Zeyd'e sordu:

“Ey delikanlı! Ona olan kızgınlığınla böyle bir şey duyduğunu sanmış olmayasın?”

“Hayır yâ Rasûlallah!”

“Yanlış duymuş olmayasın?”

“Vallahi hayır yâ Rasûlallah!”

“Belki bunu söyleyen o değil bir başkasıdır; sen karıştırmış olmayasın?” [\[71\]](#)

Hız. Peygamber, bir haberi iyice tahkik etmeden inanmamak gereğince haberi sorguladı. Zeyd'in anlattıkları Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselamı çok üzmüştü. Sahabiler, bu durumu Peygamber Efendimize haber verdiği için Zeyd'e kızıp çıkıştılar. İnanmayan bazıları da; “Sen kavminin efendisi

hakkında nasıl böyle isnatta bulunuyorsun?” diye Zeyd’i yalancılıkla suçladılar.

Zeyd dedi:

“Vallahi de benim için Hazreç kabilesi arasında Abdullah İbn Übeyy’den daha sevimli bir adam yoktu. Ancak ben, bu sözleri babamdan bile işitmiş olsaydım hiç tereddüt etmez ve doğruca Resûlullah’a gelip anlatırdım. Ümit ederim ki Allah, Nebisine söylediklerimi doğrulayacak vahiy indirir.”

Zeyd’in sözlerinin doğruluğu hemen anlaşıldı. Abdullah İbn Übeyy, görünüşte Müslüman gibiydi, ama kalbi Allah ve Resûlü’ne bağlı değildi. Kendisine bağlı olan adamlarıyla Uhud’dan ayrılarak Müslümanları yalnız bıraktı.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gençlerin sadakatini, gençlerin doğruluğunu...

[71] Bkz. İbn Kesir, *el-Bidaye*, 4/182-185.

Gençleri Dinleyen Hz. Muhammed (a.s.m.)

UHUD İMTİHANI zor başladı. Übeyy b. Selûl adamlarıyla İslâm ordusundan ayrıldı. Übeyy'in oğlu Abdullah babasının yaptığı bu hainliğe karşılık Uhud'da yaralanıp iki dişi kırıldı. Baba, oğlunun durumuna sevinerek dedi:

“Sen beni dinleyip gençlerin görüşüne uyan Muhammed'i dinlemeseydin bu felakete uğramazdın.”

Abdullah, babasının Uhud'da yaptıklarından son derece üzgündü. Onu kırılan dişleri, yaralanan vücudu değil, babasının Hz. Peygamber için söylediği sözler yaralamıştı. Peygamber Efendimize giderek şöyle bir ricada bulundu:

“Yâ Rasûlallah! Duyduğunuz sözler için eğer babamı öldürecekmeniz, emrediniz bu işi ben yapayım. Onun başını kesip size getireyim. Vallahi Hazreç kabilesi, aralarında babasına karşı benden daha hayırlı ve saygılı birinin bulunmadığını bilirler. Korkarım ki, öldürme işini benden başkasına emrederseniz de nefsim, babamın katilinin halk içerisinde dolaşmasına razı olmaz. Sonunda bir kâfire karşı bir mü'mini öldürürüm de cehenneme giderim.”

Allah Resûlü, Abdullah'a babasına karşı yumuşak davranmasını istedi. Fakat o, babasının, Hz. Peygamber hakkındaki sözlerini bir türlü hazmedemiyordu. Babasının önünü kesip dedi:

“İzzet ve kuvvetin Allah ve Resûlü'ne ait olduğunu söyleyinceye kadar seni bırakmayacağım.”

Abdullah'ın babası şaşırmıştı. Hayretle oğluna sordu:

“Demek beni Medine'ye bırakmayacaksın?”

“Evet. Eğer izzet ve kuvvetin Allah ve Resûlü'ne ait olduğunu itiraf etmezsen boynunu vuracağım.”

Übeyy, Uhud'da İslâm ordusunu bırakıp giderken Medine'ye vardıklarında aziz olanın zelil olanı Medine'den çıkartacağını söylemişti. Azizden de kastettiği de kendisiydi.

Übeyy, oğlunun kararlı olduğunu görünce onun istediği sözleri tekrarladı:

“Ben şahadet ederim ki, izzet ve kudret Allah’a, Resûlü’ne ve mü’minlere aittir.”

Abdullah’ın bu davranışından Peygamber Efendimiz memnun oldu.

“Allah seni hayırla mükâfatlandırsın!”^[72] diye dua etti.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gencin vefalı olacağını. İnsanın nefsi ve günahı kadar vefasız olduğunu...

^[72] Bkz. İbn Sa’d, *Tabakât*, 2/65; 3/540-541; Hakîm, *Müstedrek*, 3/488. *Üsdü’l-Ğabe*, 3/197; Buharî, *Menâkıb* 8.

Cennet Gençlerinin Efendisi

BİRKAÇ GÜNDÜR Allah Resûlü'nün sohbetine gitmemişti. Bu durum annenin gözünden kaçmadı. Oğluna sordu:

“Resûlullah'ı ne zamandan beri görmedin?”

Oğulun cevabı kısa bir süreyi içermektedir. Hz. Peygamberi ile oğlunun bu kadar kısa süre ayrılığı bile anneyi can evinden vurdu. Nasıl olur da oğlu birkaç gündür Allah Resûlü'nün manevî feyzinden uzak dururdu? Onun nur yüzünü birkaç gün görmemeye nasıl dayanırdı da hasretiyle yanmazdı? Anne düşündüğü tüm nasıllar için oğlu Huzeyfe'ye kızdı, azarladı. Huzeyfe, annesinin gönlünü alıp dedi:

“İzin ver, onu görmeye gideyim, sana ve bana mağfiret dileyeyim.”

Huzeyfe, Allah Resûlü'nün yanına akşam namazı ulaştı. Birlikte namazı kıldılar. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam yatsı vaktine dek nafile namaz kıldı. Daha sonra yatsı namazını kıldılar. Peygamber Efendimiz oradan ayrıldı. Huzeyfe, onu aleyhissalâtu vesselamı bırakmak istemiyordu. Peşine düştü. Peygamber Efendimiz kendisini takip edene sordu:

“Bu kim, Huzeyfe değil mi?”

Genç “Evet” ile karşılık verdi. Allah Resûlü, Huzeyfe'ye ne istediğini sordu. Annesi ve kendisi için af diledi. Peygamber Efendimiz dua etti:

“Allah annene de, sana da mağfiret etsin!”

Peygamber Efendimiz, Huzeyfe'yi mükâfatlandırmak istedi. Bir meleği ona gösterip dedi:

“Şu bir melek! Bu geceden önce arza hiç inmemiştir. Bana selam vermek Fatıma'nın cennetteki kadınların efendisi olduğunu bildirmek, Hasan ve Hüseyin'in de cennetteki gençlerin efendisi olduklarını bana müjdelemek için Rabbinden izin istedi.”^[73]

Huzeyfe annesinin yanına mutlulukla döndü.

* * *

Ergenlik dönemi idealist olunduğu dönemdir. Ergenin idealizm dolu düşüncesi ebeveynle ilişkilerine yansır. Ebeveyn çocuğa doğru idealler göstermezse ilişkilerinde çatışma başlar. Çünkü ergen gösterilen idealleri kendi içinde sorgular. Huzeyfe'nin annesi doğru ideali gösterip onu teşvik ederken Hz. Peygamber de gence, cennetteki gençliği hatırlatarak oraya hazırlanmaya teşvik ediyordu.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Ergenlikte doğru kullanılmayan idealizm duygusunun ergeni ben merkezli yapacağını...

[73] Bkz: İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte*, Hadis no: 4428; Tirmizî, *Menâkıb* 30 (378).

Babayla Oğullar Aynı Mezarda

MUAZ BİN AMR, İkinci Akabe biatında kabilesinden Muaz bin Cebel'in de bulunduğu birkaç gençle Müslüman olmuştu. Muaz, bu gençlerle sürekli İslâm'ı anlatıyordu. İlk hedefi babasıydı. Babası kavmin reisiydi. Cömertliği ile de meşhur olan baba kabilenin puthanesini yaptırmış, oraya büyük putlar koydurtmuştu. Muaz, her gece genç arkadaşlarıyla puthaneye gidiyor, putlara çeşitli şeyler yaparak kendilerini korumaktan aciz bu zavallı, cansız varlıklara ibadet edilmeyeceğini anlatmaya çalışıyordu. Delikanlı son planını, babasının çok önem verdiği büyük putu yerinden söküp bir köpek leşine bağlayarak kuyuya atmakla yaptı. Sabah putu yerinde bulamayan baba, putu aramaya başladı. Sonunda onu köpek leşi ile bağlı bulunca putlarda bir güç ve kuvvet olmadığını anlayıp Müslüman oldu.

Benî Seleme kabilesi reisinin Müslüman olması Muaz ile arkadaşlarını sevince boğmuştu. Muaz'ın babasının ayağı sakattı. Bu yüzden Bedir savaşına katılamadı. Uhud savaşına katılmasına da oğulları izin vermiyordu. Babası Amr bin Cemuh, Peygamber Efendimize giderek oğullarını şikâyet etti.

“Yâ Rasûlallah! Oğullarım beni seninle Uhud'a göndermek istemiyorlar. Allah'a yemin ederim ki, bu topal ayağımla cennetin yolunda gitmek istiyorum.”

Peygamber Efendimiz buyurdu:

“Sana cihad farz değil.”

Buna rağmen Amr bin Cemuh savaşa katılmak isteyince Allah Resûlü, oğullarına buyurdu:

“Ona mâni olmayın. Herhalde Allah ona şehadet şerbetini içirecek.”

Muaz bin Amr, Müslüman olmalarına vesile olduğu babası ve üç erkek kardeşi ile Uhud savaşına katıldı. Baba Amr bin Cemuh, sakat ayağı ile inanılmaz başarılar gösterdi. Sonunda dilediğine iki oğlu ile birlikte ulaştı. Savaş sonrası Muaz bin Amr, sevgili Peygamberiyle beraber babası ve iki kardeşinin cesetleri başındaydı.

Peygamber Efendimiz mübarek cesetlere bakıp genç Muaz’a müjdeyi verdi:

“Amr ve oğulları şimdi cennete ayak basmıştır.”^[74]

Peygamber Efendimiz daha sonra baba ile oğullarının aynı kabre konulmalarını emretti.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Allah yolunda birlikte cihad edenlerin o tarafta da bir ve beraber olacağını...

^[74] Bkz. *Üsdü’l-Ğabe*, 4/93-94; İbn Hacer, *el-İsâbe*, 4/291; İbn Sa’d, *Tabakât*, 3/562.

Okla Yaşamak

PEK ÇOK ERGEN yaşları küçük bulunarak Uhud savaşına gidiş izni alamadı. Uhud, daha gitmeden ağlatmaya başlattı. Bu gözü yaşlı gençlerden biriydi Semüre İbn Cündeb. Bir çıkış yolu arıyordu. Ümidini kaybetmedi. Kendisinden daha küçük yaşta olan arkadaşı Râfi' İbn Hadic, Uhud'a gitme izni aldığını duydu. Râfi', Resûlullah'ın yanına gitti. Kendini büyük göstermek için ayağındaki mestlerin ucuna basarak boyunu uzattı. Sahabilerden bir tanesi de onun için referans olup dedi:

“Ey Allah'ın Resûlü! Râfi' iyi ok atar.”

Râfi', Uhud yolunu açtı. Kendisinden daha küçük Râfi' için Uhud yolunun açılması, Semüre'nin üzüntüsünü bir kat daha artırdı. Hemen sevgili Peygamberinin yanına gitti ve teklifini yaptı:

“Yâ Rasûlallah! Ben Râfi'den daha güçlüyüm, onunla güreşsem onu yenerim.”

Semüre'nin cesareti Peygamber Efendimizin hoşuna gitti. Güreşmelerine izin verdi. Semüre ve Râfi' sevgili Peygamberlerinin huzurunda güreş tuttular. Semüre'nin alnında boncuk boncuk ter. Uhud yakınında. Arkadaşı Rafi'ye Uhud için asıldıkça asıldı. Sonuç Semüre'ye de Uhud yolunu açtı.

İki arkadaş Uhud'daydı...

Râfi'nin vücuduna bir ok isabet etti. Râfi' oku tutarak Hz. Peygambere geldi ve oku çıkarmasını istedi. Allah Resûlü, Râfi'ye dedi:

“Ey Râfi'! İstersen hem oku hem de okun ucundaki demiri çıkarayım. İstersen de yalnız oku çıkarayım, okun ucundaki demir kalsın da kıyamet gününde senin şehitliğine şahitlik edeyim.”^[75]

Râfi' teklifin ikincisini kabul etti. Okun demir ucu vücudunda kaldı. Kendini şehitliğe ulaştıracak bu demir parçasıyla Muaviye'nin zamanına kadar yaşadı. Bu yarasının azması neticesi vefat etti^[76].*

* * *

Allah Resûlü'nün yakınındaki gençler ergen olarak görülmedi onların ergenlik problemleri de olmadı. Çünkü ideali olmayan, ideal edinmemiş ya da idealini benimseyememiş gençler sıkıntı yaşırdı. İdeali olmayan gencin tüm duyguları benliğine yönelirdi. 'Ben'i ile baş başa kalan genç ise, benlik ve kimlik çatışması yaşırdı. 'Ben'i ile başbaşa kalmak eski tabirle nefsi ile başbaşa kalmaktı. Hangi yaşta olursa olsun insan nefsiyle başbaşa kalırsa sıkıntı yaşar, bunalıma girer, mutsuz olur.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

'Ben'i ile uğraşan gencin egosunun güçleneceğini. Egosu güçlenen gencin de sevgi, şefkat ve merhametini kaybedeceğini, kimseye hürmet etmeyeceğini. Gençlere büyük idealler verilmezse, onların bencil olacaklarını. Öyle gençlerin hiçbir şey için fedakârlık yapamayacağını. Kendileri için yaşayacaklarını. Egosu güçlenen gencin nefsinin güçleneceğini...

[75] Bkz. Taberi, Tarih, 3/12-13; Heysemi, *Mecmau'z-Zevaid*, 9/315, Beyhaki, 9/24.

[76]. Bu hadisenin Uhud savaşında mı, yoksa Huneyn'de mi yaşandığı kesin olarak bilinmemekle beraber ikisinin arasında beş yıl olduğu düşünülecek olursa, ikincisinde de olsa Rafi' yirmili yaşlardadır.

Mekke'ye Ergenle Girdi

ALLAH RESÛLÜ, Mekke'den ergenlerle ayrılmıştı. Hicret ettiğinde Müslümanların çoğunluğu ergendi. Gençlerle ayrıldığı Mekkesine bahar çiçekleri gibi etrafını kuşatmış gençlerle dönüyordu. Bineğinde de bir genç vardı. O kutlu günde devesinin terkisindeki redifi, on sekiz yaşlarındaki Üsâme'ydi.

Yaşlı müşriklerin kendisini uzaklaştırdığı Kâbe'ye dört bir yanı yeni açmaya durmuş filizlerle ilerliyordu. Küfür her zaman ihtiyardı; iman her zaman gençti. Onun için de iman en güzel gence yakışırdı.

Yaşlı müşrikler sinmiş, korku dolu bakışlarla gençler arasındaki kâinatın süsü Nur Sultan'ı izliyorlardı. Sanki Mekke yeniden doğuyordu. Telbiyeler arştan ses veriyordu:

“Lebbeyk, Allahümme lebbeyk!”

Mekke küfrünü yıkıyor, kalbini yıkıyordu. Kâbe sevinçle gülüyordu. Tekbirler, zikirler, telbiyeler Kâbe'ye akıyordu:

“Lebbeyk, Allahümme lebbeyk!”

Bundan böyle Mekke'ye giden her genç sanki Allah Resûlü'nün arkasındaki Üsâme olacak, onun (aleyhissalâtu vesselam) arkasında telbiye getirecekti:

“Lebbeyk, Allahümme lebbeyk!”

Allah Resûlü giderken yaşanan Mekke, onun (aleyhissalâtu vesselam) gelişiyle gençleşti. Üsâme, sevgili Peygamberin arkasında gençleşen Mekke'yi ve tüm gençleri temsil etti. Onun (aleyhissalâtu vesselam) gençlerle oluşturduğu dinin, genç ruhunun bayraktarlığını yaptı.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Fetihlerin gençlerle yapıldığını. Büyük 'Fatih'lerin yanı hep gençlerle dolu olduğunu...

Mekke'nin Ergen Valisi

MEKKE FETHEDİLELİ on dokuz gün olmuştu. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam Mekke'de otoriteyi temin edip Medine'ye dönmek istiyordu. İslâm'ın zaferini hazmedemeyen bazı kabilelerden rahatsız edici haberler alınmaktaydı. Bu kabilelerden Hevazin ve Sakif birleşerek saldırıya hazırlanmaktaydı. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam bu haber üzerine Huneyn'e hareket etti.

Mekke'nin idaresi ve asayışı için bir vali ataması gerekmektedir. Mekke'nin fetih günü Müslüman olan Attab bin Esid'i, Mekke'ye vali tayin etti. Esid, Mekke'nin ilk valisi olduğunda henüz yirmi yaşındaydı.

Peygamber Efendimiz, idareyi yirmi yaşındaki bir ergene bırakarak Mekke'den ayrıldı. Gençlerle girdiği Mekke'yi bir gence emanet etti.

* * *

Ergenlikte bağımsızlık algısı ile beraber sorumluluk algısı da vardır. Ebeveyn, ergenin sorumluluk algısına kapasitesine göre sorumluluk vermezse ergenin bağımsızlık arzusu ön plana çıkar. Ergenin bağımsızlık arzusunu verilen sorumluluklar sınırlar.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Başarıların gençlerle elde edileceğini... Onun için Hz. Peygamberin yanında hep gençler oldu. Henüz “Yeni Müslüman olmuş” demedi. Hemen görev verdi. Vazife vererek sahiplendirdi. Sorumluluk üstleterek kucak açtı. Güvendiğini, önem verdiğini belirtti.

Son görev

KÂİNAT GÜNEŞİ gruba meyletmişti. Hastaydı. Ayrılık ateşinin yalımı yüreklere düştü. Resûl dostları bu ateşle yanıp tutuşurken Rumlardan hoş olmayan haberler gelmekteydi. Kâinat Sultanı, sevgili Üsame'sini çağırdı.

“Git!” Dedi.

“Git babanın öldürüldüğü yerlere, oraları atlarına çığnet!”

Zeyd'in şehit edildiği yere gidecek olan orduya oğlu Üsame'yi komutan yaptı. Üsame henüz on sekiz yaşındaydı. İtiraz sesleri duyuldu.

“İlk muhacirler dururken şu çocuk kim ki koca İslâm ordusuna komutan oluyor? Ebû Bekir'lere, Ömer'lere, Osman'lara, Ali'lere hiç on sekiz yaşındaki bir çocuk komutan olur mu?”

Kâinat Sultanı'na ulaştı bu sesler. Hastalığın sarıp sarmaladığı mübarek başına sardığı sarığı ile minbere çıktı. Üsamesini değil, tüm gençleri müdafaa edercesine konuştu. Gençlere verdiği önemi, gençlerle kurduğu İslâm'ı anlatırcasına seslendi muterizlere.

Onlara, Zeyd'in babasının da komutanlığına itiraz ettiklerini hatırlatıp buyurdu:

“Onun babası, benim için insanların en sevimlisiydi; ondan sonra da Üsame, bana en sevgili olandır.”[\[77\]](#)

İtiraz sesleri kesildi. Hastalık her gün biraz daha artıyordu. Ayrılık hastalığıydı besbelli. Üsame bir taraftan ordusunu hazırlarken, bir taraftan da Sevgilinin ziyaretine gitmeyi ihmal etmiyordu. Genç komutan veda için Kâinat Sultanı'nın yanına gitti. İki Âlem Sultanı ellerini semaya kaldırdı ve genç komutanının üzerine indirdi. Son dualarından birini bir gencin başarısı için yaptı.

Nur Sultan'ın verdiği son görevdi bu. İslâm ordusunun komutasını bir ergene vermişti.

Günümüzde ebeveyn ergenlik döneminde tüm dualarını çocuk için dünyaya yönelterek çocuğuna en büyük zararı vermektedir. Ergen her yaş döneminden daha kırılgandır. Dünyayı talep onlara çok ağır gelir. Çocukluğun masumane dünyasından geçiş döneminde dünyanın ağırlığı altında kalan ergen bunalıma girer. Ruh, fitrî olmayan her davranışı reddeder. Bu reddedişin açığa çıkış şekli bunalımla olabilir.

O (aleyhissalâtu vesselam) biliyordu...

Gençlerin kullanılmayan enerjilerinin, tatmin edilmeyen egolarının şiddet ve gerilim olarak ortaya çıkacağını... Ergene dua ile yardım etmek gerektiğini... Gençlere ciddi sorumluluk vermenin önemli olduğunu, kabiliyetlerine göre her gence sorumluluk verip her birini bir vazife ile görevlendirmenin lüzumunu, gençleri âtil vaziyette bırakmamak gerektiğini... Vazife vermek için onların büyümelerini beklemek gerekmediğini... Büyürken yetiştirip ve yetiştirirken de öğretmek gerektiğini...

[77] Bkz. İbn Sa'd, *Tabakât*, 2/190.

Selam Olsun Onun (a.s.m.) Ergenlerine

YAŞLARI ON BEŞ, on altı, belki de on sekiz, yirmilerdeydi. Nedense onları hep ihtiyar zannettik. Öyle hayal ettik. Bu büyük işleri yapanlar, bu zor engelleri aşanlar ancak yaşlılar olabilir diye düşündük. Oysa onlar İslâm'a sevdalandıklarında, yurtlarından, yuvalarından ayrıldıklarında, dünyanın dört bir yanına savrulduklarında, hayatı gurbet edip garip olduklarında ergendi. Adları; Mus'ab, Cafer, Ammar...

Onun yanındaki hiçbir ergen, ergenlik sorunu yaşamadı. Kendini küçük görmedi. Hayata karşı endişe duymadı. Ümitsizliğe düşmedi. Depresyona girmedi. Ana babası ile kavaga etmedi. Çevresine küsmedi. İçine kapanmadı. Kendini çirkin bulmadı. Fizikî endişelerle komplekse düşmedi. İntihar hiç etmedi.

Onun yanında hep ergenler vardı, ama ergenlik sorunları yoktu.

Allah ondan ve onun yanındaki ergenlerden razı olsun...

O (aleyhissalâtu vesselam) buyurdu:

“Ashabından kime selam verirsiniz kıyamete kadar verilen selamları alır.”

Ey güzel ergenler!

Selam sizlere...